

**LATVIEŠU
APVIENĪBAS**

AUSTRĀLIJĀ

KULTŪRAS

DAĻAS

APSKATS

1966.

301326

Latvijas Nacionāla
BIBLIOTEKA

~~94.11.893~~

0306038582

Redakcijas kolēģija: LAA prezidijs
Atbildīgais redaktors: LAA Kultūras daļas vadītāja
L. Bērziņa.

*Printed by Mintis Pty. Ltd., 417 Burwood Rd., Belmore,
Sydney, N.S.W.*

94-5
L 16

2
9

LATVIEŠU APVIENĪBAS AUSTRĀLIJĀ

KULTŪRAS DAĻAS APSKATS

1966

IEVADAM

Skaitā 25.000, latvieši Austrālijā ir otra lielākā vienība brīvajā pasaulē. Šī vienība ir labi organizēta, saliedēta un aktīva latvisko centienu īstenošanā. Pateicoties mūsu organizācijām, šo organizāciju atbildīgiem vadītājiem un katram atsevišķam latvietim, latviešu vārdu šinī kontinentā vērtē ļoti augsti. Vērojot mūsu jauno maiņu, liekas, tas tā turpināsies.

Informācijas darbā aiztecējušos gados aktīvas ir bijušas gan organizācijas, gan katrs atsevišķs latvietis. Svarīgākos jautājumos vienmēr saņemta pozitīva uzklause no federālās valdības. Tā, piemēram, sakarā ar Latvijas okupantu interesi par Latvijas valsts bloķētiem līdzekļiem Anglijā, prezidijs griezās pie federālās valdības, lūdzot atbalstu iesniegumam Anglijas valdībai. Tas nāca nekavējoties. Tanī pat sakarībā Austrālijas ārlietu ministrs Pauls Haslaks (Paul Hasluck) savā 1965. gada 26. marta vēstulē prezidija priekšsēdim deklareja: "... Australia does not recognise the incorporation de jure or de facto of Latvia into the USSR..."

Kultūras laukā mums ir sava kultūras politika: saglabāt latvisko kultūru, latvisko dzīves veidu un, attīstot to tālāk, veicināt iespējamības robežās jaunradi.

Šai sakarā jau 15. gadu noturam savasgadskārtējās Kultūras dienas, kas ir lielākais nacionālais saviņņojums gadā un turpinās ilgāk par nedēļu. Katru gadu notiek Teātra festivāls, Jau-natnes dienas, Rakstnieku dienas. Visi šie sarīkojumi pulcina lielu skaitu apmeklētāju no visām vecuma grupām. LAA Literātūras nozare ļoti sekmīgi turpina izdot K. Zīverta lugas — jau 17. sējumu, Zinātnes nozare - zinātnisko rakstu krājumu "Archīvs". Mūzikas krātuve, Melburnas biblioteka ir pilnīgākie šāda veida centri latviešiem brīvajā pasaulē.

Ādams Dukāts
LAA prezidija priekšsēdis.

PRIEKŠVĀRDI.

Latviešu apvienības Austrālijā Kultūras daļas apskats ir mēģinājums sakopot informāciju par to, kā pēdējos piecpadsmit gados ir organizējies latviešu kultūras dzīve Austrālijā un kas darīts šīs kultūras kopšanā un atbalstīšanā. Rakstus un materiālus šim krājumam snieguši galvenām kārtām Kultūras daļas nozaļu vadītāji un tādēļ šis apskats rāda kultūras dzīves rosību, kas saistās ar šo nozaļu darbību. Šai apskatā nav apskatīts lielais darbs, ko veic latviešu baznīcas Austrālijā, nav uzņemta informācija par tādas globālās or-

ganizācijas kā Daugavas Vanagi kultūras darbu, vai skautu un gaidu darbību šai laukā.

1966. gads ir uzskatāms par jubilejas gadu Austrālijas latviešu organizāciju dzīvē. Piecpadsmit gadu atpakaļ sākās rosīga latviešu organizēšanās un 1951. gadā nodibinājās lielākā daļa latviešu organizāciju kontinenta apmērā. Kāpēc tieši 1951. gads bija latviešu organizēšanās gads? Atbilde meklējama apstākļos un noteikumos, ar kādiem latviešiem nācās sastapties, kad tie 1949. gadā un 1950. gadā izceļoja no Vācijas nometnēm uz Aus-

trāliju. Sākumā obligātais divgadīgais darba līgums neļāva strādājošiem apmesties tais centros, kur tie vēlējās un neļāva tiem arī brīvi izvēlēties darbu. Tikai tad, kad obligātais darba laiks bija beidzies, latvieši varēja pārcelties no darba un ģimenes nometnēm uz lielākiem centriem, kur bija iespējams iepirkt savas mājiņas un atrast kaut cik piemērotu darbu. 1951. gadā norisinājās latviešu saplūšana lielākos centros, galvenām kārtām pavalšņu galvas pilsētās, kur drīz nodibinājās itin prāvas latviešu kolonijas. Šais lielākos centros latvieši drīz sāka sazināties un organizēties. Rezultātā 1951. gadā tapa Latviešu apvienība Austrālijā, nodibinājās Kultūras fonds un latvieši sanāca

uz pirmām Kultūras dienām.

Apskata redakcijas sirsnīgākais paldies Kultūras fonda un Skolu nodaļas vadītājam E. Šmugajam par viņa rakstiem, Zinātnes nozares vadītājam E. Dunsdorfam, Literatūras nozares vadītājam A. Zariņam, Skapu mākslas nozares vadītājam E. Biezaitim, Teātra nozares vadītājam I. Sveilim un Tēlotāju mākslas nozares vadītājai L. Meilertei par iesniegtiem materiāliem, un rakstiem. Paldies arī visiem pārējo rakstu autoriem. Redakcija atvainojas tiem autoriem, kuru rakstus, dažādu nelabvēlīgu apstākļu dēļ, nebija iespējams ievietot šai krājumā.

Redakcija.

LATVIEŠU APVIENĪBA AUSTRĀLIJĀ. KULTŪRAS UN JAUNATNES DIENAS.

LATVIEŠU APVIENĪBAS AUSTRĀLIJĀ

DĪBINĀŠANA UN GALVENIE DARBA POSMI.

Mag. iur. A. Gārša.

Šogad paiet 15 gadu kopš LAA dībināšanas. Telpu trūkuma dēļ šis raksts nav uzskatāms par LAA vēsturi, bet tikai par svarīgāko posmu uzrādījumu.

PRIEKŠVĒSTURE.

Sākot ar 1949. gadu latviešu laikraksti Vācijā, Anglijā un vēlāk arī "Laiks" ASV sāka apziņmēt uz Austrāliju aizbraukušos latviešus par "atlūzušo zaru", jo tie bija it kā pazuduši ne tikai atāluma pēc, bet arī kontakta trūkuma pēc. Ja atskaita agrāko emigrantu nodibināto Austrālijas latviešu labdarības b-u Sidnejā, tad līdz 1949. g. šeit nebija ne latviešu organizāciju, ne draudžu. Latviešu skaitam pieaugot, 1949. g. Melburnā nodibina (Dr. E. Dunsdorfs u.c.) latviešu biedrību (MLB), kurai pirmajos gados bija ievērojama loma latviešu pulcināšanā un latvisko ideju paušanā, it sevišķi ar t.s. Piektdienas vakaru sanāksmēm, kuras apmeklēja ievērojams skaits, lai noklausītos priekšlasījumus un aicinājumus jaunās dzīves veidošanai. Laikraksts Austrālijas Latvietis tos plaši atreferēja, tādā veidā sasniedzot latviešus arī citur Austrālijā. Ar 1950. g. MLB (valdē darbojoties H. Misiņam, T. Silkalnam, A. Gāršam u.c.), uzņēmas iniciatīvi dažos jautājumos (piem. jaunatnes rakstu darbu sacensībā u.c.), kas sniedzās pāri tās tiešajam darbības laukam. MLB valde izrauga A. Gāršu par referentu sadarbības jautā-

jumos ar citām, tagad jau nodibinātām latv. biedrībām un organizācijām. MLB valdē paceļ domu par "jumta" organizācijas radīšanu. Nodoms nebija viegli īstenojams vairāku iemeslu dēļ:

1. latvieši plašajā svešajā zemē dzīvoja izklaidus un nebija apzināti;
2. bija saistīti ar 2 gadēju obligātu darba līgumu, vairumam strādājot fizisku darbu pēc emigr. iestāžu norīkojuma;
3. iebraukuši ar to, kas mugurā, sākumā šķirti no ģimenēm, valodas grūtību un rūpju pavadīti cīnījās par primitīvāko priekšnoteikumu sagādāšanu normālākai dzīvei, bet, galvenais;
4. noskaņojuma dēļ pret jebkāda veida komitejām.

Svešuma apstākļi pamazām tomēr spieda uzmeklēt citus, kas runāja to pašu valodu, kam bija līdzīgas domas un intereses. Jāpu svētki, 18. nov. un 14. jūnijs sāka pulcēt kopā. Austr. Latvieti ievietoja vairākus rakstus par kopējiem mērķiem un sadarbības nepieciešamību. Tomēr bija skaidrs, ka izvēlēties kādus skajākus nacionālus vai nacpolitiskus mērķus nevar ne tikai aprādītā noskaņojuma pēc, bet arī šejienes īpatnējās gaisotnes dēļ — mēs bijām aicināti strādāt šai zemei, lai paliktu šeit, lai iekļautos un saplūstu tāpat kā tie, kas šurp brauca meklēt labāku izpelju. Šajā ziņā mūsu stāvoklis ievērojami atšķīrās no ASV iespējām, kur uzsvēra politiskā bēgļa stāvokli un valsts vadošās iestādes aukstā kara ietvaros pat veicināja Austrumeiropas emigrantu brīvības ideju paušanu pret padomju varu. (piem. nodibinot Komiteju Latvijas brīvībai u.c. apspiesto tautu institūcijas). Šeit toreiz tāda gaisotne nepastāvēja. Visu to apsverot, sabiedriskā darbība šeit bija jāvirza palīdzības un kulturālā darba laukā, lai caur to un ar

tā palīdzību saglabātu latvisko un paustu latviskos mērķus. Bija jāsāk klusinātā soli un dažas lietas jāizsaka pusvārdā.

1950. g. 9. aug. MLB griezās pie citām b-ām un organizācijām ar ierosinājumu "draudzīgi domu apmaiņai un kopīgā ceļa atrašanai", uzsverot brīvu gribu kā pamatu kopējam sab.-kulturālam darbam latviskās domas un pamatvērtību saglabāšanā.

Starplaikā notika sazināšanās ar mūsu rosīgāko sūtniecību Vašingtonā un sūtnis J. Feldmanis nekavējās atbildēt ar siltu ieteikumu pastiegties ar centrālās organizācijas Austrālijā nodibīšanu, solot atbalstu, grāmatu un c. literatūras piesūtīšanu, ko vēlāk arī pildīja. ASV jau darbojās Amerikas latviešu apvienība (ALA), kuras statusus saņēmām un tie derēja par paraugu LAA konstrukcijai šeit, jo visumā mūsu sadzīves apstākļi bija līdzīgi.

Saņemot piekritošas atbildes un ierosinājumus, 1951. g. 8. martā MLB izsūta organizācijām priekšlikumu sumējumu par sadarbību un nacionālu mērķu sekmēšanu, ar ierosinājumu dibināt visas Austrālijas latviešu centrālu organizāciju, aicinot tajā sastāvēt visas latv. organizācijas un draudzes. Klāt pievienots statūtu projekts. Kopsaņāksmei organizācijas piekrit, pilnvaro MLB to noorganizēt un sasaukt Melburnā.

LAA NODIBINĀŠANĀS UN MĒRĶI.

Tādēji, pēc gada sagatavošanas darbiem, visu Austrālijas latviešu organizāciju pārstāvju pirmais kongress (kopsaņāksmē) sanāca 1951. g. 22. jūlijā Melburnā, Luterāņu namā, piedaloties 17 organizācijām. Kopsaņāksmi vadīja H. Misiņš, par centrālās organizācijas vajadzību, mērķiem un statūtu projektu referēja A. Gārša, par izglītības un kultūras darbu S. Zubāns, jaunatnes audzināšanu — E. Dunsdorfs, fondiem un palīdzību — A. Lauva.

KONGRESS VIENBALSĪGI NOLĒMA:

1. dibināt latviešu apvienību Austrālijā, uzdodot tai nekavējoši uzņemties centrālās latviešu organizācijas funkcijas;

2. pieņemt izstrādāto statūtu projektu ar dažiem labojumiem;

3. ka delegātu kopsaņāksmē ir Apvienības augstākais pārvaldes orgāns; ievēlēja pirmo prezidiju ar mag. iur. A. Gāršu kā pr.-di, uzdodot prezidijam veidot tālāk Apvienību darbā.

Pirmais kongress ilgāk apstājās pie vēlēšanu jautājuma, kadā izraugāmi LAA delegāti. Priekšlikumu izraudzīt tos ne caur organizācijām, bet tiešu vispārēju vēlēšanu ceļā iesniedza un strikti aizstāvēja Sidnejas delegāti ar mag. iur. E. Liepiņu

priekšgalā. Principā pret vispār. vēlēšanām nenostājas neviens, bet norādīja, ka dotajos apstākļos tās nav realizējamas. Daudz pūļu un enerģijas īstenot šādas vēlēšanas pielika 1951. g. kopsaņāksmē ievēlētā centrālā vēlēšanu komiteja, bet 3. kongress Sidneijā atzina, ka vispārējas vēlēšanas dotajos apstākļos nav sarīkojamas.

Pirmajā delegātu kongresā pieņemtie statūti un formulētie pamatmērķi visumā palikuši spēkā līdz šai dienai, kaut gan tie vairākkārt papildināti un laboti, pieskaņojoties darbības izveidošanai un paplašināšanai ar jaunām nozarēm, pedējām izdodot instrukcijas.

Veicināt latviešu organizāciju sadarbību sabiedriskā, kulturālā un palīdzības laukā, lai saglabātu un veidotu latvisko kultūru, uzturētu dzīvas latviskās tradīcijas un censtos īstenot tautas idejas — ir pamatmērķi LAA darbā. Apvienot visus latviešus Austrālijā caur viņu organizācijām, atstājot vietējās dzīves kārtošanu organizācijām pilnīgi patstāvīgi — otrs svarīgākais noteikums LAA statutos. Uzturēt kontaktu un iespējamo sadarbību ar citu zemju latv. trimdas organizācijām, censties pēc Vispasaules latv. apvienotāja iestādījuma — ir bijis LAA mērķis no paša sākuma.

LIDZSINĒJĀ DARBĪBA.

LAA darbs izteicās Prezidija un nozaru (to tagad ir 10) ik 2 gadu darba posmā. Delegātu kopsaņāksmes notiek vismaz pa 2 gadiem, dažkārt arī pēc 1 gada, noklausoties un debatējot pārskatus un nākot ar ierosinājumiem nākamam posmam. Šie priekšlikumi parasti dibināti uz pieredzi darbā, jo ik delegāts nāk no kādas organizācijas. Tādējādi izkristalizējās aktīvās latviešu saimes doma un griba.

Kā īpatnējs atzīmējams mūsu Kultūras dienu iestādījums un tā izveidošanās par lielāko sab.-nacionālo notikumu ik gadus, no kā dažu labu paraugu ņēmušas arī citu zemju latv. organizācijas. Ja sākumā pacēlās doma par tradicionālo latviešu dziesmu svētku sarīkošanu, tad praktisku apsvērumu pēc, lai panāktu lielāku nac. kopsajūtas kulmināciju, rīko ikgadējas KD ar kopkoru koncertu kā kodolu, pieslēdzot klāt tautas deju masveidīgus uzvedumus, teatru izrādes u.c. mākslas nozaru priekšnesumus, izstādes un saņāksmes.

Pie LAA prezidija darbojas kultūras fonds, kas uz V. Dulmaņa (Adelaide) konkrētu ierosinājumu, nodibināts 1952. g. janvārī Melburnā, pirmajam par to ieminoties jau dibināšanas kongresā dziedonim E. Maršauam. Kultūras fondam sākot darbu ar pagaidu noteikumiem, tie vairākkārt pārstrādāti. Fondam ir bijusi ievērojama loma mūsu kulturālās rosības atbalstīšanā. Informācijas nozare (sākumā komisija, tad fonds) veikusi milzu

darbu visā LAA pastāvēšanas laikā. Jau pašā sākumā (A. Ķiploka vadībā) Austrālijas bibliotēkas, lasītavas un sab.-politiskas personas apgādātas ar grāmatām un brošūrām par Latviju, tās tautu un likteņiem. Pirmos materiālus saņemām no ASV ar sūtņa J. Feldmaņa gādību. Austrālijā iepriekš maz ko zināja par mums, kāpēc inform. darbam bijusi izcila nozīme. Turpmākie LAA prezidiji un informācijas darba vadītāji to paplašināja, tuvāku kontaktu ar Austrālijas pavalsts un federālajiem valstsvīriem nodibinot 5. Prezidija pr-dim mag. oec. A. Dukātam (Sidneja). Išā rakstā diemžēl nav iespējams uzrādīt daudz nozaru veidošanas un darbu. Uzskaitot līdzšinējos LAA prezidijus (minot tikai vadītāju), mēģināts atzīmēt dažus spīgtākus momentus.

1. Prezidijs 1951-1952. g. (pr-dis mag. iur. A. Gārša, Melburnā). Konsulārais pārstāvis O. Rozītis 2. delegātu kopsanāsmē 1. Prezidija darbību atzīmēja par liduma lišanu LAA veidošanas darbā. Likti pamati Kult. fondam, Informācijas, Izglītības un fondu komisijām (vēlākās nozares). Uzņemti kontakti ar citu zemju latv. centr. organizācijām. Pirmie projekti vispasaules latv. organizācijai. Izdod LAA prezidija "Zinotāju".

2. Prezidijs 1953-54. g. (plkv. A. Krīpens, Sidneja). Izveido tālāk un nostiprina LAA, dalībnieku organizāciju skaitam pieaugot uz 36. Regulē līdzekļu (ziedojumu) vākšanu, noslēdzot vienošanos ar DV, kas spēkā vēl šodien. Aktīvitate BPLA lietā.

3. Prezidijs 1955-56. g. (V. Dulmanis, Adelaidē). Aktīvitate kultūras un izglītības laukā, izveidojot jaunas nozares. Organizāciju skaits pārsniedz 40. Nodibinās BPLA.

4. Prezidijs, 1957-58. g. (A. Bērtiņš — Melburnā). Aktīvitate LAA noteikumu pārstrādāšanā. Izpēta socialās palīdzības un pensiju noteikumus iebraucējiem. Pievēršas propagandai un politiskai darbībai, kā arī sadarbībai ar citām apspiesto tautu grupām.

5. Prezidijs 1959-60. g. (mag. oec. A. Dukāts, Sidneja). — bez jau iepriekš minētā, panāk LAA labākas darbības iespējas, izcīnot pareizāku ievirzi vācamiem līdzekļiem un fondiem.

6. Prezidijs 1961-62. g. (V. Dulmanis, Adelaidē). Sāk īstenot jau agrāk ievadīto darbu veco jaužu mītnes lietā, iepērkot zemes gabalu un uzsākot būvdarbus. Elizabetē pie Adelaides. Rosība BPLA lietā, pr-dim piedaloties BPLA valdes sēdē ASV un apmeklējot (delegācijā ar citiem) ārvalstu valstsvīrus un mūsu sūtņus. Panāk trimdas Tautas balvas nodibināšanu.

7. Prezidijs 1963-64. g. (mag. iur.

A. Gārša, Melburnā). Mūsu zemes okupantu inspirēti, sarkanie sāk lieluzbrukumu pret latviešu organizācijām Austrālijā, ieskaitot dienas presi. LAA prezidijs iestādēm un preseī iesniedz vairākus paskaidrojumus (izcila šeit ir vicepr. V. Eglīša darbība). Satraukuma nomierināšana prasa daudz pūļu un takta. Prezidijs iesniedz memorandu BP LA nozīmes un aktivitātes celšanai. Ierosina Tautas balvas piešķiršanu rakstn. J. Sarmam - Kalniņam. Atklāj "Sidrabeni". Izdod LAA "Zinotāju".

8. Prezidijs 1965-66. g. (mag. oec. A. Dukāts, Sidneja). Panāk Tautas balvas piešķiršanu J. Šarmam. BPLA izveidošanai iesniedz konkrētu statūtu projektu.

NOSLĒDZOT.

Būtu atzīmējama visumā vērojamā stabilitāte -mērķtiecība LAA un tās prezidiju darbā, kuri mainas ik pa 2 gadi rotācijas kārtībā starp Adelaidi, Melburnu un Sidneju. Tie ir vēlēti organizāciju vēlēti pārstāvji, kas garantē demokrātiskā principa ievērošanu. Šī sistēma ir izrādījusies pieņemama organizācijām un devusi darba spējīgus veidojumus. Mums nav bijis lielu strīdu vai apkarošanās — sakumā par to bija bažas, it sevišķi kad pacēlās balsis par bij. politisko partiju aktivitātes atjaunošanu un ieslēgšanos LAA. Ar kopēju norunu darba darītāji, laikraksta atbalstīti, nolēma neatdzīvināt partiju institūcijas, neatrodot to darbībai pietiekamu pamatu un vēloties izvairīties no spēku šķelšanas partiju strīdos.

LAA un prezidija darbu Austrālijā ļoti ievērojami sekmējis, sevišķi sākumā, laikr. "Austrālijas Latvietis" (izd. E. Dēliņš). Tāpat LAA darbam līdzdživojis un to veicinājis drīz pēc nodibināšanās Austrālijā atbraukušais Londonas sūtniecības pārstāvis O. Rozītis.

Šodien varam apliecināt, ka latviešu saime Austrālijā nebūt nav "atlūzušais zars", bet gan, būdama pēc skaita otra lielākā brīvajā pasaulē, šķietas ir vienotākā un viengabalainākā, ar ļoti rosīgu nac.-kultūrālo darbību. Visa šī darbība, veikta ar ļoti maziem līdzekļiem, ir veltīta vienam mērķim — tautai un tēvzemei. Ja kāds darītājs kādreiz ir arī kļūdījies vai novirzījies no pareizākā ceļa — darīsim nākotne to labāk!

KULTŪRAS FONDS.

Pie LAA prezidija darbojas Kultūras fonds, kas dibināts 1952. gada janvārī Melburnā. Fonda mērķi ir: latviešu kultūras vērtību jaunrades veicināšana, saglabāšana un jaunatnes latviskās izglītības sekmēšana.

KF izveidošanās sākumā līdzekļus guva no

Kultūras dienu atlikumiem un 3 pensu nodevas no katras sarikojuma biļetes. Kad LAA deleģātu kopsanāksme nolēma 75% Kultūras dienu atlikumu sadalīt koristiem un tautas deju dejotājiem, tad KF ienākumi katastrofiski samazinājās un no pēdējām Brisbenas, Sidnejas un Pertas KD fonda kasē nonāca tik sīkas summas, ka tā darbība draudēja apstāties. Pateicoties LAA prezidijai un KF no vienas un DV Austrālijas valdes sadarbībai no otras puses, panāca vienošanos, ka no kopējās ziedojumu vākšanas akcijas KF rīcībā katru gadu nodod \$800.00, līdz ar to radot stingru materiālu bāzi. Ienākumus palielināja arī KF nodevas paaugstināšana no rīkoto deju sarikojumu biļetēm, bet daudzās organizācijas šo nodevu nemaksā.

Izveidojot LAA Kultūras daļu ar 7 nozarēm, viss kultūras darbs veidojās ap šo nozaļu vadītājiem. Kopš tā laika Kultūras fonda gandrīz vienīgais uzdevums ir sagādāt līdzekļus un tos mērķtiecīgi sadalīt attiecīgajām nozarēm. Lielākās summas saņem Izglītības nozare sestdienas skolu skolotāju sagatavošanai, stipendijām, skolas grāmatu iegādei, skolas beigušo balvu pasniegšanai. Skaņu mākslas nozarei KF sedz Mūzikas krātuves izdevumus un paredzētās summas jaundarbu sacensībai, Literatūras nozarei izmaksā regulāru pabalstu LPB daiļdarbu serijas izdošanai. Tēlotāju mākslas nozarei piešķir summas Kultūras dienu gleznu izstādes darbu godalgošanai. KF sedz Zinātnes nozares, Teātra nozares un Centrālā archīva darbībai nepieciešamos izdevumus. Katru gadu KF iemaksā \$160.00 Trimdas balvas fondā. Teātra darba veicināšanai KF izdod Mārtiņa Ziverta lugas. KF apsaimniekošanai ir Studentu stipendiju fonds ar kopēju kapitālu \$900.00 apmērā. Studentu stipendiju fondā ir grāmatnieka O. Strauta Adelaidē ziedotie līdzekļi, kas fondam ziedojis \$400.000. Studentu stipendijas \$100.00 apmērā ir izmaksātas 13 latviešu studentiem Austrālijā, no tiem lielākā daļa stipendijas ir atmaksājusi. Noteikumi paredz, ka stipendijas jāatmaksā 3 gadu laikā pēc universitātes beigšanas.

MŪSU KULTŪRAS DIENAS.

E. Šmugaļs

Mazs avots kalnā ceļas

Un saulei pretī smaid'.

Kr. Barons.

Austrālijas latviešu Kultūras dienas ir viens no tiem notikumiem mūsu trimdas dzīvē, uz kuru mēs pamatoti varam būt lepnī. Sākot ar 1951. gadu, ikgadus ap Ziemas svētku laiku tūkstošiem

latviešu pulcējas kādā no lielākajiem Austrālijas centriem, lai būtu kopā, lai priecātos un baudītu latviešu kultūras augļus, lai dotu un ņemtu. Sākuma cikls: Sidneja — Melburna — Adelaide — Brisbena, nu jau paplašinājies, 1964. gadā tajā ieslēdzot Pertu un 1964. gadā pat Kreistčēru Jaunzēlandē.

To, kas notika 1951. gadā Sidneijā, salīdzinot ar to, kas notiek tagad, tiešām var saukt par mazu avotu, no kura sākumā izplūda tikai maza urdziņa, lai savā tecējumā pievienotu arvien jaunus strautes, kas nu veido varenu un neapveramu straumi.

P i r m ā s K u l t ū r a s d i e n a s S i d n e j ā, 1951. gadā rīkoja Austrālijas latviešu labdarības biedrība un tās saucās Latviešu kultūras dienas Sidneijā. Tikai vēlāk nāca ierosinājums šādas KD rīkot katru gadu un šīs nosaukt par *pirmajām* latviešu kultūras dienām Austrālijā. Šajās KD bija tikai 3 sarikojumi: *koncerts, rakstnieku diena un teātra izrāde*. Koncertā piedalījās 2 kori (Sidnejas un Skaiviles), 3 solisti-vokālisti un 1 piānists, rakstnieku dienā bija referāti un 3 autori lasīja savus darbus. Te reprezentējās arī viesi no citām pilsētām. Teātris rādīja angļa Pristlija lugu Cilvēki uz jūras.

Neskatoties uz šī sarikojuma zināmā mērā vietējo raksturu, īso sagatavošanas laiku, šaubām un kļūmēm (dievkalpojums aizkavējās, rakstnieku diena vilkās 8 stundas, luga nelatviska), tas tomēr bija sākums krāšņai gadskārtējai tradīcijai, kuras pozitīvās vērtības nemaz nav aplēšamas.

Pirmo Kultūras dienu oficiālais vadītājs skaitījās toreizējās ALLB valdes priekšsēdis F. Brūvelis, bet faktiskais rīkotājs bija Sp. Klauverts.

Otrās Kultūras dienas Melburnā notika jau uz daudz plašākas bāzes un deva noteiktu virzienu arī visām turpmākām kultūras dienām. Kā izpildītāji tā apmeklētāji saplūda Melburnā no malu malām un šo pasākumu jau vārda tiešā nozīmē varēja saukt par Austrālijas latviešu kultūras dienām. Bez iepriekšējo KD sarikojumiem klāt ir nākušas *mākslas un daiļamatniecības izstādes*, viena koncerta vietā nu ir divi — *kopkoru un solistu*, pie tam, kopkoru koncertā divas daļas: apvienotie jauktie un vīru kori, kuru dziesmās noklausās 1700 apmeklētāju; notiek *jaunatnes rakstu darbu sacensības* ar labāko darbu godalgošanu un arī diezgan plašas *sporta sacīkstes*. Kultūras dienu laikā notiek arī LAA deleģātu un DV kopsapulces un citas sanāksmes. Šīs Kultūras dienas vadīja G. Brēmanis.

T r e š ā s K D A d e l a i d ē, paturot visu iepriekšējo, iezīmējās ar plašāku jaunatnes piedalīšanos, jo nāk klāt *tautas deju sacensības* un *jaunatnes rīts*, kas ar jaunatnes kustību prieku un krāšņajiem tautas tērpiem rada jaunu mirdzu-

mu un dzīvību. Tāpat noslēguma balle Vecgada vakarā ienes tādu pacilātību, ka teiciens: "Uz redzēšanos nākošajās Kultūras dienās", jau kļūst par īstu saukli. Kopējo apmeklētāju skaitu vērtēja uz 700. šis Kultūras dienas vadīja V. Dulmanis.

Vai **C e t u r t ā s K u l t ū r a s d i e n a s** n a s notiks Brisbenā, vai būs jāriko Sidnejā, ilgāku laiku ir zem jautājuma zīmes, jo lieli atbalumi līdz Brisbenai un mazais tur dzīvojošo latviešu skaits ir nopietni šķēršļi, bet brisbenieši tomēr pasaka noteiktu jā un svētki, kaut skaitliski mazākā apjomā, izskan sajūsmā un spožumā. Melburnas teātris pat iegādājās speciālu "diližansu", lai varētu ierasties pilnā sastāvā un ar visām dekorācijām. Sidnejas koris aizbrauc gandrīz pilnā sastāvā, tāpat tautas deju grupa un lielā skaitā Sidnejas latvieši kā pasīvie KD dalībnieki. Izstādi atklāj Brisbenas pilsētas lielvecākais, tādējādi pāstriņojot šīs zemes interesi mūsu kultūras parādē. Šo KD vadītājs J. Kūkums ievēd vēl vienu jauninājumu — tautas deju sarīkojumu apvieno ar klasisko baletu.

P i e k t ā s K u l t ū r a s d i e n a s S i d n e j ā , Kārļa Niča vadībā, savā ziņā ir kā jubilejas sarīkojums, un tās arī izvērās par visplācākām, kādas līdz tam notikušas. Nu ir 3 dievkalpojumi (2 katoļu un 1 luterāņu), mākslas izstāde organizēta tā, lai būtu pārstāvēti vecmeistari (Zariņš), brīvās Latvijas māksla (Norīts) un arī trimdā esošie mākslinieki. Literārajā sarīkojumā izceļ tā gada ASV Kultūras fonda laureātus un solistu koncertu nomaina latviešu komponistu jaunradu koncerts, kurā izpildītajos jāpieaicina arī austrālieši (trio), jo trūkst latviešu izpildošo mākslinieku. Jaunatnei ierādīta izcilus vieta, jo notiek jaunatnes dziesmu rīts ar Melburnas jaunatnes kora piedalīšanos, bērnu pēcpusdienu ar jaunatnes rakstu darbu izstādi un Jaunatnes dziesmu un deju pēcpusdienu ar labāko dejojāšu godalgošanu. Teātra izrāde tik plaša — R. Blaumaņa Skroderdienas Silmačos, — ka ievēlās pāri pusnaktij (nepiemērota skatuve ātrai dekorāciju maiņai). Noslēguma ballē turpat 700 pāru deju lielākajā Sidnejas balles zālē — Trokadero.

Ar jaunu ievēdumu — Jauniešu koncertu, kurā izpildāmi tikai latviešu komponistu darbi, varēja lepoties **S e s t o K u l t ū r a s d i e n a** u vadītājs E. Dunsdorfs Melburnā. Šajā koncertā bez Melburnas jaunatnes kora vēl piedalījās solisti (klavieres un vijole) no Adelaides, Melburnas, Pertas un Sidnejas. Jaunievēdums bija arī Garīgais koncerts ar kora un solistu piedalīšanos. Tautas deju sacensības nomainīja tautas deju demonstrējumi un vingrošana, iesaistot sestdienas skolu audzēkņus. Kopkoru koncertā bez jauktā kora dziedāja vīru un sievu kori. Notika jaunatnes

kongress, studentu kongress, skolotāju konference un daudzas citas sanāksmes. Arhīvs rādīja savas bagātības un darba rezultātus. šis KD deva līdz tam vislielāko atlikumu — \$1207.

Vēl lielāku svaru uz jaunatnei liek **S e p t i t ā s K u l t ū r a s d i e n a s** Adelaidē, Kārļa Ābeles (+) vadībā, jo bez jauniešu koncerta notiek speciāla jaunatnes teātra izrāde un studentu diskusijas, kurās pēc tam vēl ilgi turpinās presē, piedaloties gan studentiem, gan nestudentiem. Atmests solistu koncerts. Tas pēc tam presē izsauca iebildumus. Vērojama lieliska organizācija un cenšanās atmest katru liekvārdību.

Daudz plašākas un spožākas par Ceturtajām ir **A s t o t ā s K u l t ū r a s d i e n a s** B r i s b e n ā , kurās, tāpat kā iepriekšējās, vada J. Kūkums. Ir audzis kā izpildītāju, tā arī apmeklētāju skaits. Brisbenieši labi noorganizējuši ciemiņu izvietošanu īsti latviskā viesmīlībā, un nevienš nepaliek bez pajumtes. Notiek visi parastie Kultūras dienu sarīkojumi, ar to starpību, ka solistu koncerta vietā ir prof. J. Vitola piemiņas koncerts, kurā uzstājas kora un viena soliste. Pirmo reizi tautas dejām ierādīta visizcilākā vieta — noirēta pilsētas valdes lielā zālē, saaicināti austrāliešu jaunatnes pārstāvji un šis sarīkojums arī uzskatāms kā viens no vislabākajiem šajās Kultūras dienās. Bez jauniešu koncerta notiek arī jaunatnes tuvināšanās raibs vakars.

Jaunji ceļi meklēti arī **D e v i t ā j ā s K u l t ū r a s d i e n ā s** Sidnejā, Ed. Šmugaja vadībā. Domāts par jaunu etnografisku elementu ievēšanu jaunatnes sarīkojumos, lai uzskatāmi parādītu mūsu tautas tradīcijas kāzu un citās izdarībās. Tādēļ tautas deju demonstrējumi apvienoti ar etnografiskiem uzvedumiem dejās un dziesmās, kas rada interesi arī austrāliešu sabiedrībā, jo par to raksta presē un ziņo radiofonā. Bērnu un jaunatnes ritam U. Siliņš uzraksta speciālu lugu Ganu zēns un jods, kurā simboliski rādīti mūsu tautas pēdējo gadu traģiskie notikumi. Latviešu līrikas vakars, kas saistīts ar KD atklāšanu, ir jauno dzejnieku parāde, un jauniešu koncertā pirmo reizi piedalās arī vokālisti. Lielākā daļa sarīkojumu pirmo reizi notiek pašu latviešu namā — jaunceltajā zālē.

D e s m i t ā s K u l t ū r a s d i e n a s M e l b u r n ā vada E. Līdums un tās izvērās par varenu latviskās kultūras parādi ar jubilejas gaisotni. Galvenais svars atkal likts uz jaunatni. Tautas dejas notiek lielajā Sidney Myer mūzikas estrādē — brīvā dabā un tās no uzkalniņa noskatās arī simtiem austrāliešu — "brīvbijietnieku". Tāpat sporta spēlēm un sacensībām ierādīta redzama vieta un tās notiek gandrīz katru dienu pa visu KD laiku. Teātra izrāde ar A. Švābes kontra-

versālo lugu Piebalgas audēji izraisa domstarpības, bet pamazām viss nokārtojas un noslēguma ballē visi priecējas par 10 gados gūtiem panākumiem latviešu kultūras sargāšanā un tālāk veidošanā.

Vienpadsmitās Kultūras dienas Adelaidē, J. Bogena vadībā teicamas organizatoriskā ziņā. Jaunievdums ir tas, ka tautas dejas notiek tenisa laukumā, brīvā dabā, kur jādejo uz zālītes. Skatītāji, kā amfiteātri, skatās no augšas. Iespāids labs, bet dejotāji sūdzējās, ka uz zāles grūti dejot. Blakus tautas dejām bija arī stilizētas dejas. Šajās KD ir divas teātra izrādes — spēlē pašu māju — Adelaides teātris un tālie ciemiņi no Pertas. Pertas latviešu ierašanās ar teātri Adelaidē ir signāls tam, ka Adelaide no Pertas ir tikpat tālu, kā Perta no Adelaides un šim apciemojumam, liekas, arī jāpateicas par to, ka 14. K.D. notiek Pertā. Atzīmējama ļoti plašā tēlotājas un lietiskās mākslas izstāde.

Divpadsmitās Kultūras dienas Brisbenā atkal vada J. Kūkums. Uz iepriekšējās pieredzes pamata, rīkotāji centušies novērst iepriekšējos sarīkojumos pamanītās kļūdas un šis KD norit gludi. Nekādu sevišķu jauninājumu nav un sarīkojumu kalendārs rāda, ka notika dievkalpojumi, gleznu un daļamatniecības izstāde, garīgs koncerts, tautas deju sarīkojums, teātra izrāde, jaunatnes koncerts, kopkoru koncerts un balle.

Trešais cikls nu ir noslēdzies un jaunu, šoreiz stipri paplašinātu, ciklu atkal uzsāk *Sidnejā* ar *Trīspadsmitajām Kultūras dienām*, kuras vada I. Sveilis. KD atklāšanā ir klāt ne tikai bijušie KD vadītāji, bet arī nākošie, kas paredzētas Pertā, lai varētu pārņemt Kultūras dienu karogu un to aizvest uz tālo Rietumu Austrālijas metropoli.

Trīspadsmitās KD varēja lepoties ar veselām 5 izstādēm: gleznu, Artūra Grapmaņa foto, mākslas audējas Annas Apīnes darbu, Archīva izstāde "Toreiz un tagad" un Daļamatniecības izstāde. Koncertu daļā, bez kopkoru koncerta ir kā jaundarbu, tā arī solistu koncerti. Kā jauninājums — Baleta pēcpusdienu. Sportā — *meistarsacīkstes* peldēšanā, vieglatlētikā, golfā, šaušanā, tenisā, volejbolā un basketbolā.

Četrpadsmitās Kultūras dienas notiek pirmo reizi Rietumu Austrālijas galvas pilsētā Pertā, kas ir vairāk kā 2000 jūdžu attālumā no Austrumu krasta, kur notikušas visas līdzšinējās Kultūras dienas. Te pilnīgi piepildījās dziesmas vārdi: "Mazs bij' tēva no-

vadiņš, bet diženi turējās", ko Adelaides koris dziedāja iebraucot Pertas stacijā, jo ap 300 Pertas un apkārtnes latviešu uzņēma divreiz tik daudz viesu un latviskā sirsnība, svētku prieks un paciltība bija jūtamas visu laiku un visur.

KD programmā bija visi galvenie sarīkojumi — dievkalpojumi, teātris, (divas izrādes-Adelaides un Pertas), tautas dejas, jaunatnes pēcpusdienu, kopkoru koncerts un noslēguma balle. Bez tam vēl jaunatnes izbraukumi, dažādi tuvināšanās vakari un daudzas sanāksmes un sēdes. Labas bija kā Lietiškās mākslas tā arī Tēlotājas mākslas izstādes. Šis KD vēl vairāk tuvināja un vienoja latviešus visā Austrālijas kontinentā un par to priecējās kā KD rīkotāji, tā arī tālie un tuvie ciemiņi.

Melburnai laime ar jubilejām, un *Piecpadsmitās Kultūras dienas* Melburnā vada T. Silkalns. Kā jau jubilejas sarīkojumam pienākas, tās ir plašas, labi apmeklētas un arī financiāli ieguvuma ziņā pārsniedz visas līdzšinējās. Melburnā ierodas arī sešpadsmito KD vadītājs no Jaunzēlandes, lai saņemtu KD karogu. Lielākā daļa sarīkojumu notiek jaunajā Latviešu nama zālē.

Ir Mākslas, Lietiškās mākslas un Raiņa piemiņas izstādes, dievkalpojumi, jaunatnes, solistu un kopkoru koncerti, teātra izrāde, tautas dejas un noslēguma balle. Bez tam vesela virkne kongresu, sanāksmju, referātu un sporta sacersības. Apmeklētāju skaits — pāri par 11,000, un ap 800 aktīvo dalībnieku. Tautas deju sarīkojumā vien pārdotas 2,100 ieejas biļetes un šo sarīkojumu noskatījušies vēl ap 400 "brīvbiļetnieku". Kopkoru koncertu noklausījušies 2150 apmeklētāji.

Ņemot vērā to, ka Jaunzēlande no Sidnejas un Melburnas ir apm. tikpat tālu kā Perta, arī Jaunzēlandes latvieši ir ieslēgušies mūsu KD lokā un šogad *Sešpadsmitās Kultūras dienas* notiek Kreistērcē Jaunzēlandē. Cik var spriest no līdz šim publicētām ziņām, apmeklētāju un aktīvo dalībnieku skaits no Austrālijas pārsniegs Jaunzēlandē dzīvojošo latviešu skaitu.

Summējumā var konstatēt, ka katrās Kultūras dienās, paturot galveno un par labu atzīto, vienmēr meklēti arī jauni ceļi. Tā tautas deju sacensības ir nomainījuši deju demonstrējumi ar etnografiskiem papildinājumiem, un labāko dejotāju godalgošanu ir mēģināts atvietot ar etnografiski pareizāko tautas tērpu godalgošanu, lai jaunatne iepazītu un prastu cienīt mūsu tautas kultūras vērtības. Domāts arī par jaunradi, rīkojot jaundarbu koncertus. Visos koncertos atskanotī tikai latviešu komponistu darbi. Tāpat tas ir arī ar teātra izrādēm. Izņemot pašu pirmo, vienmēr sniegtas

latviešu autoru lugas, cenšoties pēc lielākiem un krāšņākiem uzvedumiem.

No mazā avota izcēlusies straume ar katru gadu spēcīgāk plūst pretī saulei, lai tās mirdzumā rādītu sev un svešniekiem mūsu kultūras dārgumus, lai apliecinātu mūsu piederību latviešu tautai.

JAUNATNES DIENAS

Baiba Bērziņa

Austrālijas latviešu rīkoti sarīkojumiem ir tagad nākušas klāt arī Jaunatnes dienas. Tās rīko reizi gadā, katreiz citas pavalsts galvaspilsētā, parasti aprīlī vai maijā. Jaunatnes dienu rīkotāji vadās no divi mērķiem: vienot Austrālijā dzīvojošos latviešu jauniešus kopējās izdarībās un uzturēt dzīvas latviskās tradīcijas un interesi par Latviju.

Kopš 1962. gada Austrālijā ir noturētas piecas Jaunatnes dienas. Pirmās bija Melburnā un tās vadīja Ruta Priedkalne, otrās Sidnejā (Jānis Ronis), trešās Adelaidē (Indulis Lapa), ceturtās Melburnā (Pēteris Krūmiņš), piektās Sidnejā (Marija Podniece).

Jaunatnes dienu sarīkojumus var iedalīt trīs grupās: kultūras, piem., debātes, kongresi, koncerti, teātru un tautas deju izrādes, tad sabiedriski sarīkojumi: balles, izbraukumi, saviesīgi vakari un sporta sarīkojumi.

Par apmeklētāju skaitu ir grūti dabūt datus. Tomēr var droši pieņemt, ka vairāki simti jauniešu tanīs piedalās. Ņemot vērā lielos attālumus, iebruceju skaits no citām pilsētām vienmēr iepriecina rīkotājus. Trijos gadījumos viesi no citām pilsētām ir braukuši organizētās grupās: 1963. un 1966. gados no Adelaides uz Sidneju ar autobusu; 1964. gadā no Sidnejas uz Adelaidi ar vilcienu.

Financiālu atbalstu Jaunatnes dienu rīkošanai ir sagādājušas dažādas organizācijas un privātās personas, un līdzekļi nākuši arī no iepriekšējo Jaunatnes dienu atlikumiem. Lai jaunieši varētu maksāt minimāli zemas ieejas cenas uz visiem sarīkojumiem, tad ir t.s. "dalībnieku kartes", kas dod tiesības par pazeminātu maksu apmeklēt visus sarīkojumus, izņemot balli.

Visās Jaunatnes dienās ir bijuši mūzikāļi literāri vakari. Lielais apmeklētāju skaits šais vakaros ir pierādījis, ka jauniešos ir liela interese par mākslinieku sniegumiem. Ir jāmin interesanta atšķirība: kamēr mūzikālos vakaros dalībnieku vecums ir bijis zem (jeb drusku pāri) 20 gadiem, literāros vakaros ir saviem darbiem ir uzstājušies

"vecāki jaunieši". Mūzikālos vakaros ir spēlēti latviešu komponistu (piem. J. Medīna, J. Vītola u.t.t.) darbi, arī cittautiešu komponistu darbi. Interesanti pasākumi bijuši Jāņa Ķauka vadītie jaunatnes koris un meiteņu ansamblis (1966. g.) Sidnejā rīkotās Jaunatnes dienās. Literāros vakaros ir uzstājušies ar saviem darbiem vairāki Austrālijā dzīvojoši rakstnieki un dzejnieki — piem. Kārlis Ābele, Ivars Lindbergs, Eduards Silkalns, Gundars Pļavkalns, Pēteris Krūmiņš u.c. Šais vakaros ir deklamēti no citām zemēm atsūtīti latviešu dzejnieku jaundarbi. Jauno latviešu mākslinieku darbus Jaunatnes dienu laikā izstāda gleznu skatēs.

Divos gadījumos ir uzvestas Austrālijā dzīvojošo autoru lugas: U. Siliņa "Vēstule no dzimtenes" (1963. g.) un Baibas Metzūāles "Qui s'accuse, s'accuse!" (1966. g.). Pārējās teātru izrādes ir pārstāvētas kā latviešu autoru (Mārtiņš Ziverts, Aina Neboisa), tā arī jaunāko drāmas virzienu autoru darbi (E. Jonesko, J.A.S. Kopards, Ž. Anuils, Arabals u.c.). Uzvedumu līmenis ir visumā bijis augsts un izrādes ir lielā mērā pašu jauniešu sagatavotas.

Blakus teātra izrādēm vispopulārākais Jaunatnes dienu sarīkojums ir bijis tautas deju uzvedums. Dalībnieku grupu skaits ir mainījies, bet katrs lielāks latviešu centrs ir parasti bijis pārstāvēts vismaz ar vienu grupu. Caurmērā dejojāju skaits ir ap 70; pēdējās Jaunatnes dienās dejojāju skaits sasniedza 120.

Pretstatā tam, kā tas ir Amerikas un Eiropas jauniešu organizētās sanāksmēs, Austrālijas Jaunatnes dienās nav bijusi liela interese par referātiem un pārrunām. Ir tomēr bijuši mēģinājumi šādas pārrunas veicināt. Sidnejā 1963. g. Jaunatnes dienu kongresā lasīja referātus par "Asimilāciju", "Jauniešu sabiedrisko dzīvi" un tā gada sabiedriskā tiesa debatēja par tēmatu: "Vai jaunatne ir vainīga"? Adelaides Jaunatnes dienās notika tiesa par "Domstarpības vecāko un jaunāko paaudžu uzskatos", 1965. g. Melburnā lasīja referātus par jaunatni Krievijā, Taizemē, Amerikā un Austrālijā, kā mēr 1966. gadā Sidnejā referātu pēcpusdienā apskatīja sekojošos jautājumus: "Latviešu jaunietis", "Juridiskās un morālās attiecības pret sodiem", "Latvijas vēstures izpratne" un "Vai latviešu jaunatne lasa dzeju."

Sabiedriski sarīkojumi ir Jaunatnes dienu balle, izbraukumi un saviesīgi vakari. Visi šie sarīkojumi ir labi apmeklēti un dod jauniešiem iespēju tuvāk iepazīties savā starpā.

Sportā sacensības ir galvenokārt basketbolā, lai gan ir notikušas sacensības arī šachā, novusā un mašīnu vadīšanā.

Jaunatnes dienas ieņem nozīmīgu vietu Aus-

trālijas latviešu dzīvē. Rikotāji, kā to varētu sagaidīt, ir tie jaunieši, kas aktīvi piedalās citās jaunatnes organizācijās un latviešu dzīvē vispārī, bet pašas Jaunatnes dienas iesaista arī citus jauniešus, kas šādu aktīvu dalību neņem. Jaunatnes dienas uztur jauniešu interesi par latviešu dzīvi un palīdz saglabāt tās tradīcijas, kas dara mūs atšķirīgus no citiem un iezīmē mūsu latvietību.

Jaunatnes dienas bieži dēvē par "mazām Kultūras dienām". Tomēr Jaunatnes dienu gars ir savādāks — tās ietekmē jaunatnes prieks un aizrautība. Daudz kļūdu varbūt iezogas to organizēšanā, bet no šīm kļūdām latviešu jaunatne var tikai mācīties. Latviešu jaunatnei ir pašai jāapsver un jāizprot sava loma un sava nozīme un sanāksšana kopā tādos sarīkojumos kā Jaunatnes dienās palīdz šos jautājumus atrisināt.

RAKSTNIECĪBA

Spodris Klauverts

RAKSTNIEKU DIENAS AUSTRĀLIJĀ

Doma par latviešu rakstnieku dienām radās 1959. gadā februārī, kad grupiņa Sidnejas latviešu teātra literārās sekcijas darbinieku satikās kādās privātās viesībās. Pārrunājot nākamo kultūras dienu programmu, daži izteicās, ka KD programmā rakstnieku rīti itkā neiederas un lielajā burzmā tie pazūd.

1960. g. aprīlī Sidnejas latviešu teātra literārai sekcijai bija gaidāma 10 gadu darbības atcere, ko arī rakstnieku dienu ierosinātāji izvēlējās par pirmo rakstnieku dienu rīkošanas ieganstu. Janvārī, uzaicinot LAA kultūras fonda un Latviešu preses biedrības pārstāvjus, kā arī autorus, literātūras darbiniekus un SLT ļaudis, pirmā sēdē izstrādāja darba planu un konstruējās rīcības komiteja, par kuŗas priekšsēdī ievēlēja Mintautu Eglīti.

Pirmās latviešu rakstnieku dienas Austrālijā rīkoja 1960. g. no 10. — 12. jūnijam Sidnejas latviešu namā. Tās atklāja LAA kultūras fonda valdes priekšsēdis Kārlis Nīcis. Sekoja lirikas vakars, kuŗā piedalījās pertiete Elga Leja, adelaidieši — tēvs un dēls Kārli Ābeles, kanberiete Rūta Atvasara, melburnieši — Eduards Silkalns un Ivars Lindbergs; sidnejieši — Teodors Tomsons un Raitis Birkmanis. Jāņa Sarmas trioletus lasīja Lija Gailīte un Juris Zemītis lasīja Jāņa Sproģa dzejoļus.

Eduards Silkalns nolasīja Jāņa Sarmas referātu Latviešu lirika ārpus Latvijas .

Nākamā rītā ap 150 klausītāju noklausījās 5 referātus: par tematu Latviešu valodas problēmas runāja Jānis Baltaks, par Igaunū literātūru trimdā, referēja Pēteris Lindsārs (Peeter Lindsaar) igauņu valodā (referātu tulkoja E. Ozoliņa), Par mākslas uztveri Artūrs Plaudis; par tematu Romantiskā ievirze dzīvē un rakstniecībā Pauls Jurevičs un par Teātra kritiku Lūcija Berziņa-Felsberga.

Vakarā ap 300 apmeklētāju noskatījās M. Ziverta cirkus spēli Fiasko K. Gulberga režijā.

12. jūnijā rīta stundas bija vēltītas latviešu prozas problēmām un jaundarbu skandēšanai. Prozas rītu ievadīja kritiķis Kārlis Freimanis ar referātu par dažām prozas rakstnieku problēmām. Sekoja autoru lasījumi: Mintauts Eglītis, Aina Neboisa, Osvalds Lācis, Babete Blicava, Vilis Ešots un Uldis Siliņš. Olgerta Rozīša darbus lasīja Lija Gailīte, bet Ernās Ķikures — Vera Dūte.

Vakarā 200 dalībnieku pulcējās rakstnieku dienu noslēguma ballē.

Vērtējot 1. rakstnieku dienas, un salīdzinot ar tālākajām, šķiet, tās bija visplašākās sarīkojumu ziņā, visvairāk apmeklētas un arī citpilsētu dalībnieku ieradās vairāk kā citās rakstnieku dienās. Nopietnību piešķīra trīs senioru (J. Sarma, K. Ābele, P. Jurevičs) līdzdalība, kā arī augstās kvalitātes referāti. Tāpat teicami izpildījumi bija prozas rītā un K. Gulberga režijā SLT Ziverta darba interpretējums.

Otrās rakstnieku dienas rīkoja Melburnā 1962. g. no 17. — 20 augustam. Tās vadīja jaunās paudzes literāts Inārs Brēdrichs. Rakstnieku dienas ievadīja Spodra Klauverta pasakas-satīras Spēka dēls izrāde latviešu teātrī Lūcijas Kalniņas režijā. Jauninājums bija referāti ar sekojošām debatēm, kā arī nepublicēto autoru rīts.

Rerefātu rītā Meta Šterna nolasīja Jāņa Sarmas referātu par literāro kritiku un Arvids Dūte par latviešu liriku Austrālijā. Referāti izraisīja kodīgas debātes.

Šķiet, ka neizdevies bija otrs pasākums — nepublicēto autoru rīts. Daļa no jauno autoru devuma bija vēl tālu no tā, ko varētu saukt par literātūru.

Dzejas un eseju vakaru rīkoja Alikantes kafēnicā. Pie galdīņiem sēdēja viesi un klausījās autoru lasījumos. Aina Neboisa un Austrā Tamuža lasīja esejas: Eseja par eseju un Dzejas būtība. Savus dzejoļus skandēja: Elga Leja, Eduards Silkalns, Jānis Sproģis, Ivars Lindbergs, Inārs Brēdrichs. Lūcija Kalniņa nolasīja Jāņa Sarmas un Gundara Pļavkalna dzejas, bet Ivars Lindbergs brisbenieša Andreja Iksena pantus.

Prozas pēcpusdienā piedalījās: Babete Blicava, Mintauts Eglītis, Ella Kreišmane, Olgerts Rozī-

tis, Erna Lēmane, Aina Neboisa. Eduards Silkalns.

Dzejnieki, rakstnieki un literātūras mīļotāji pulcējās rakstnieku dienu ballē.

Glītu 1960. g. publicēto latviešu grāmatu skati bija iekārtojais Jānis Laduzāns.

Vērtējums: 2. rakstnieku dienas nebija tuvu tik kupli apmeklētas kā pirmās. Arī materiāli tās nesedzās. Tomēr 2. RD nostiprināja Sidnejā iesākto pasākumu un dalībnieki vienojās 3. RD rīkot Adelaidē.

Trešās rakstnieku dienas atklāja 1962. g. 28. septembrī Adelaidē. Sarīkojumu skaits bija samazinājies līdz divi literārām pēcpusdienām un Tinnes ziedu svētkiem — rakstnieku dienu ballei.

Katru literāro pēcpusdienu ievadīja referāts: pirmo H. Kaupmaņa — Par brīvo pantu, otro — A. Tamužas — Apcere par nelaikī Kārli Ābeli.

Dzeju lasīja: I. Bredrichs, G. Pļavkalns, B. Blicava, I. Lindbergs, E. Leja, E. Silkalns, J. Knostenbergs, K. Ābele. Lonija Kukura lasīja Teodora Tomsona un Raita Birkmaņa vārsmas, bet H. Kaupmanis — Ernas Ķikures dzejoļus. Prozu lasīja: Elza Ābele un O. Lācis. Sp. Klauverta darbu lasīja Pauls Purkalītis; Ed. Silkalns — O. Roziša un M. Bumbiers M. Eglīša stāstus.

Īpatnējs bija Ainas Neboisas viencēliena Vilkate uzvedums, ko izpildīja autore ar Adelaides latviešu teātra ansambļa aktieriem.

Vērtējums: Sarma kādā rakstā Austrālijas latvieti saka: Rakstnieku parādes vai rakstnieku dienas? Adelaidē tās vairāk nosvērās uz rakstnieku parāžu pusi, tā zaudējot RD tiešo uzdevumu — vērtēt un iepazīstināt ar latviešu literātūru skatījumā, kas sniedzas pāri caurmēra literātūras cīnītāja varēšanai. Taču, katrā ziņā, 3. RD popularizēja rakstniecību.

Ceturtais rakstnieku dienas atkal atgriezās Melburnā un tās noritēja no 1963. g. 13. - 15. septembrim.

Rīcības komitejas vadībā bija seniors Jānis Sarma.

Rakstnieku dienas ievadīja ar Ernas Lēmanes drāmatiskās spēles 3 cēlienos Svēteli pirmizrādi Gunāra Klauverta režijā, asistējot Gustavam Graudam. 4. RD atklāja dienu vēlāk ar Latvijas konsulārā pārstāvja Olgerta Roziša un Dr. Edgara Dunsdorfa uzrunām. Sekoja referātu rīts: Spodris Klauverts referēja par Žannas d'Arkas tēlu piecu autoru skatījumā, Ņina Luce par Vācu pēkara drāmu un Kārlis Freimanis par Modernās dzejas iezīmēm. Paredzētās debates neveidojās, jo latvieši laikam nav debatētāju tauta.

Rakstnieku rītā referātus lasīja: Baiba Metzāle — Kritisks apskats par Margaritas Kovaljevskas grāmatām Posta puķe un Gauru gaiļi un

Biruta Šteinharde — Kritisks apskats par Veltas Sņikeres dzeju.

Dzeju lasīja: Ivars Lindbergs, Elga Leja, Pēteris Krūmiņš, Kārlis Reintāls, Velta Saulīte. Režisore Lūcija Kalniņa lasīja Eduarda Silkalna, Raita Birkmaņa, Gundara Pļavkalna un Taizemē dzīvojošā Kārļa Ābeles dzejoļus. Prozas daļā piedalījās: Babete Blicava, Ārija Balode, Mintauts Egļītis, Jāņa Sarmas stāstu lasīja Lauma Lamberte, Olgerta Roziša — Lūcija Kalniņa un Osvalda, Lača — Aina Neboisa.

Vērtējums: 4 RD Melburnā gan kvalitātē, gan arī organizācijā tālu pārspēja: 2. RD sniegums tai pašā centrā.

1964. g. RD atgriezās atpakaļ Sidnejā un laikā no 2. līdz 5. oktobrim noritēja Jāņa Sarmas 80. dzimšanas dienas atspulgā. 5. RD atklāja Olgerts Rozītis, kam sekoja sarīkojums veltīts Jāņa Sarmas 80. dzimšanas dienai, Programmā ievadīja H. Kaupmanis ar referātu: Dzīves ziņa Jāņa Sarmas darbos. Jubilāra darbus lasīja Lūcija Kalniņa.

Referātu priekšpusdienā referēja 3 Melburnas literāti: Baiba Metzāle — M. Zivertā Āksts; E. Dēliņš — Franču jaunais romāns un kas tajā jauns mums un Dr. E. Dunsdorfs — Maiļotā latviešu valoda.

Vakarā liriskas sarīkojumā savus darbus lasīja: Pēteris Krūmiņš, Velta Saulīte, Jānis Sproģis, Kārlis Reintāls, Rūta Atvasara, Juris Krādzīņš, Jānis Svilāns un Raitis Birkmanis. E. Silkalna dzeju lasīja Lija Gailīte, Kārļa Ābeles — Kārlis Gulbergs un Ivara Lindberga — Vita Kristovska.

Prozas priekšpusdienā pieminēja pirms dažām dienām mirušo Adelaides rakstniecī Babeti Blicavu (U. Silīņš nolasīja vienu no viņas pēdējiem stāstiem). Darbus lasīja: Ārija Balode, Z. Bārda, A. Neboisa, E. Lēmane un O. Lācis. Aktieru kvartets izpildīja O. Roziša Tikai nekas. Tad sekoja diskusijas par nolasītiem darbiem. Tās vadīja L. Bērziņa-Felsberga un tajās piedalījās: Z. Grauda, E. Šmugajs un A. Dūte.

Rakstnieku dienu noslēgumā SLT izrādē apmeklētāji noskatījās LAA kultūras fonda viencēlienu konkursā godalgotus darbus: Jāņa Lukstiņa traģediju Ceļojums (3. vieta), A. Neboisas lugu Urāns (2. vieta) un S. Klauverta viencēlienu Etide. (1. vieta).

5. RD laikā bija arī 3 izstādes: H. Sila ilustrāciju izstāde, V. Motmillerā, J. Svilāna un M. Gaujas iekārtojumā Četrās rakstnieku dienas Austrālijā; M. Gaujas un Sp. Klauverta iekārtojumā Nesenās pagātnes ūnikumi un Latviešu teātris Austrālijā.

5. RD rīcības komiteju vadīja Mintauts Egļītis.

Vērtējums: Jauninājumi bija: atklāšanas vakars veltīts J. Sarmas 80 dzimšanas dienai: teātra izrādē LAA kultūras fonda godalgotie viencēlieni un dažādība izstādēs. Sarīkojumu labākā daļa bija referāti un prozas rīts. 5. RD pierādīja, ka rakstnieku dienas vēl dzīvos.

Sestās rakstnieku dienas rīkoja Adelaidē 1965. g. no 8. — 10. oktobrim un tās risinājās lielā dzejnieka Raiņa 100 gadu dzimšanas dienas atceres gaisotnē. No 5 sarīkojumiem 2 bija veltīti Rainim.

Rīcības komiteju vadīja Margarita Biezaite. 6 RD atklāja V. Dulmanis. Sekoja mirušo rakstnieku — Kārļa Ābeles un Babetes Blicavas pieminēšana. Viņu darbus lasīja Zaiga Ābele un Gilars Blicavs. Sekoja trīs referāti: O. Strauts referēja par Austrālijas latviešu autoru sērijas grāmatām; Sp. Klauverts lasīja par rakstnieci Ernu Lēmani un Pārskatu un vērtējumu par 1964-65. g. iznākūšiem literāriem darbiem deva L. Kukure. E. Lēmanē lasīja fragmentu no savas jauniznākušās grāmatas, bet pianiste M. Biezaite izpildīja Bēthovena sonāti.

Raiņa pēcpusdienu iezīmēja 3 referāti veltīti viņam: R. Freidenfelde lasīja par Raiņa ideoloģiju, Z. Bārda par Raiņa drāmu un E. Zvaigzne par Raiņa dzeju. Lasīja J. Knostenberga un Kārļa Dzelziņa Rainim veltītus darbus.

Iespaidīgs izvērtās Rainim veltītais koncerts, piedaloties Adelaides latv. biedr. korim K. Svennes vadībā, kā arī solistēm — Mārai Biezaitei (klavieres), A. Sapalei un E. Veikertei (dziesmas) un uzvedot fragmentu no Raiņa sērdieņu dziesmas Daugava.

Noslēgumu dienā bija divi prozas sarīkojumi: prozas rīts un lirikas pēcpusdiens. Pirmajā ievadījumā sniedza Sp. Klauverts ar referātu Latviešu literatūras žurnāla 100 gadi. Savus darbus lasīja E. Ābele, Z. Bārda, E. Lēmane un Sp. Klauverts. Margarita Biezaite nolasīja Jāņa Sarmas, bet Ilona Kukure E. Ķikures prozu. Liriskaj veltīta sarīkojumā M. Biezaite nolasīja J. Sarmas Latviešu lirika ārpus Latvijas un tā paša autora eseju Kas ir dzejnieks? Savas dzejas lasīja Kārlis Ābele, J. Knostenbergs, G. Pļavkalns, Elzas Ābeles dzeju lasīja Zaiga Ābele, bet I. Kukura — Ernas Ķikures pantus. J. Sarmas dzejoļus skandēja M. Biezaite.

6. RD laikā bija arī divas skates — H. Sila grafikas un grāmatu skate. Vērtējums: Programā bija 8 referāti, no kuriem 3 bija veltīti Rainim. RD bija samērā vāji apmeklētas, lai gan organizācija darbojas nevainojami.

7. RD rīkoja Melburnā Kārļa Ābeles jun. vadībā, 1966. g. no 30. sept. līdz 2. okt. Visi sarīkojumi notika jaunajās Melburnas latviešu na-

ma telpās, kas bija liels atvieglojums kā rīkotājiem, tā dalībniekiem.

Pārskatu noslēdzot vēlos atzīmēt, ka aizgājušos 6 gados, līdzās panākumiem ir arī zaudējumi. Vairāki autori atraduši sev mājvietas aizjūras zemēs, citi vairs nav starp dzīvajiem. Kopš pirmajām rakstnieku dienām vairs nav mūsu vidū balādes meistara Kārļa Ābeles, prozistes Babetes Blicavas, dzejnieka Andreja Iksena. Nav vairs arī vesela rinda ļaužu, kas piedalījās RD darbā: Benitas Bikšes, Grafiķa Herberta Sila, teātra darbinieces Gaidas Krīvas, Aktiera V. Dučmaņa. Ārzemēs tagad dzīvo: Ivars Lindbergs (ASV), Vita Kristovska, Pēteris Krūmiņš (Vācijā).

AUSTRĀLIJAS LATVIEŠU RAKSTNIEKU UN DZEJNIEKU ĪSBIOGRĀFIJAS

ĀBELE, Kārlis, dz. 1937. g. 18. febr. Rīgā. Dzejoļi un apceres AL, Jaunā gaitā, rakstu krājumā Archīvs. Viens no dzejoļu krājuma Kvintets autoriem. 1966. g. dzeju krājums Saule viena.

ĀBELE, Elza Mila, dz. 1904. g. 2. febr. Stāsti un dzejoļi publicēti Latvijā un trimdā.

AUZIŅA, Olga, dz. 1922. g. 14. febr. Rūjienā. Stāsti un dzejoļi AL. Sarakstījusi vairākus viencēlienus.

BALODE, Ārija, dz. 1918. g. 8. martā, Tverā. Stāsti iespiesti AL.

BĀRDA, Zigurds, dz. 1916. g. 4. apr. Rīgā. Fejetoni iespiesti periodikā. Ap 10 viencēlienu, kas izrādīti Austrālijā.

BIRKMANIS, Raitis, dz. 1917. g. 11. aug. Valkā. Dzejoļi publicēti periodikā sākot ar 1936. g. Dzejoļi AL, Jaunā gaitā, Ceļa zīmēs.

BRĒDRICHS, Inārs, dz. 1930. g. 27. martā, Rīgā. Dzejoļi iespiesti AL un Jaunā gaitā. Viens no dzejoļu krājuma Kvintets autoriem.

DĒLIŅŠ, Emīls (Ints Vanadziņš), dz. 1921. g. 15. martā Rīgā. AL galvenais redaktors. Raksti un apceres iespiestas periodikā. Sarakstījis Pulksteņa Veisa dzīves stāsts (1955. g.). Tulkojis lugas no franču un angļu valodām.

DUNSDORFS, Edgars, dz. 1904. g. 20. nov. Saldū. Latvijā publicējis daudzus rakstus un Sarakstījis 6 grāmatas: Uksensērnas Vidzemes muižu saimniecību grāmatas 1624-54, Vidzemes arklu revīzijas 1601-38, Rīgas tirdzniecība 17. g. s., Pētījums par Latvijas ražām 1880 — 1936. g. u.c. No 1943-44. g. Latvijas Tautsaimnieka redaktors. Trimdā publicējis rakstus periodikā un vairākas grāmatas: Latvijas vēsture 1600 — 1710, kopā ar A. Spekki Latvijas Vēsture 1500 — 1600, Saktu

stasti, Senie stasti u.c. Rakstu krājuma Archivs redaktors.

EGLĪTIS, Mintauts, dz. 1911. g. 18. maijā Vitrupes pag. Pirmie stāsti iespiesti laikr. Tēviņas sargs, žurnālā Mana māja u.c. Grāmatas: stāstu krājumi Paziņas (1943), Meistara Celma kapella (1946), Pasta stāsti (1947), Paaudžu pils (1947).

JUREVIČS, Pauls, dz. 1891. g. Rīgā. Sākot ar 1921. g. iespiesti vairāki simti publikāciju. Grāmatas: Bergsona filosofija (franču val. 1930, vācu 1949.), Platons (1932), Nacionālās problēmas (1936), Idejas un istenība (1947), Variācijas par moderno cilvēku, (1956), Kultūras sejas (1960).

KALNIETE-ZAĻKALNA, Māra, dz. 1918. g. 28. maijā Valkā. Dzejoļi un stāsti periodikā sākot ar 1941. g.; trimdā publicējusies Ceļa zīmēs, AL, Latvijā. Raksta teātra recenzijas AL.

KĀRE-REINTĀLS, Kārlis, dz. 1910. g. 21. janv. Bilskas pag. Dzejoļi iespiesti AL. Dzejoļu krājums Kaillie krasti (1965).

KLAUVERTS, Spodris, dz. 1920. g. 25. febr. Rīgā. Sarakstījis vairākas lugas: Spēka dēls (1961), Augstiene 273 (1962), Etide (1964), Umurkumurs (1965).

KRADZIŅŠ, Juris Eižens, dz. 1930. g. 1. apr. Rīgā. Dzejoļi sākot ar 1962. g. AL.

KRŪMIŅŠ, Pēteris, dz. 1937. g. 29. decembrī Madlienā. Dzejoļi sākot ar 1963. g. iespiesti AL.

ĶIKURE-DZELME, Erna, dz. 1906. g. 4. okt. Ļaudonas pag. Stāsti un dzeja publicētas AL, Jaunā gaitā, Londonas avizē. Stāstu krājums Mūsu Kaimiņš (1962).

LĀCIS, Osvalds, dz. 1901. g. 18. aug. Rīgā. Stāsti, dzejoļi un feletoni iespiesti periodikā Latvijā un trimdā. Grāmatas: Starp šo sauli un viņu sauli, poēma Barons (1958), stāstu krājums Mēs un viņas (1964).

LEJA RODZE-ĶISELE, Elga, dz. 1923. g. 17. janv. Rīgā. Dzejoļi iespiesti AL.

LĒMANE, Erna, dz. 1919. g. 19. apr. Rīgā. Stāsti un dzejoļi sākot ar 1937. g. publicēti periodikā Latvijā un trimdā. Vairāku lugu autore. Stāstu krājums Sūņa roze (1965).

NEBOISA, Aina, dz. 1924. g. 1. dec. Drabažu pag. Stāsti publicēti AL Vairāku viencēlienu autore. Stāstu krājums Laikmeta drupas (1963).

PĻAVKALNS, Gundars, dz. 1931. g. 9. martā Rīgā. Dzejoļi un apceres publicētas AL un Jaunā gaitā. Viens no dzejoļu krājuma Kvintets autoriem. Dzejoļu krājums Divas pilsētas.

PLAUDIS, Arturs, dz. 1915. g. 19. jūlijā Cēsīs. Literārās apceres un kritikas periodikā. Redaktors izdevumam Trimdas rakstnieki.

ROZĪTIS, Olgerts, dz. 1912. g. 2. jūlijā, Pēterpili. Stāsti iespiesti periodikā Latvijā un trimdā — AL, Jaunā gaitā, Londonas avizē, Stāstu

krājums Pavedieni (1966).

SARMA-KALNIŅŠ, Jānis, dz. 1884. g. 21. febr. Vecsaules pag. Rakstījis romānus, stāstus, dzejoļus, apceres, kas sākot ar 1938. g. publicēti periodikā Latvijā un trimdā. Grāmatas: Saulgrieze (1954), Rūsa (1954), Slinkais puisis, (1955), Viru valoda (1955), Negantnieks (1956), Gadsimtenī (1959), Miļā pilsēta (1959), Dandara lieta (1960), Kalnakūļu Vikta (1960), Atskatoties jāpasmaida (1963), Tāda ir dzīve (1963), Upuris (1964), Trejdeviņi meži (1964), Milestības māksla (1965). Tautas balvas laureats 1965. gadā.

SAULĪTE, Velta, dz. 1925. g. 6. apr. Viesītē. Dzejoļi iespiesti AL.

SILKALNS, Eduards, dz. 1937. g. 18. maijā Rīgā. Dzejoļi, stāsti un apceres iespiestas AL un Jaunā gaitā. Viens no dzejoļu krājuma Kvintets autoriem.

SILIŅŠ, Uldis, dz. 1930. g. 26. janv. Rīgā. Rakstījis feletonus, humoreskas, kas iespiestas AL. Lugas: Vēstule no dzimtenes. Ganu zēns un velns u.c.

ŠMITS, Arnolds, dz. 1909. g. 14. martā. Kopā ar V. Čiku sarakstījis Sporta smaids un Zelts, sudrabs, bronza.

SPROĢIS, Jānis, dz. 1933. g. 18. jūnijā. Krustpili. Dzejoļi iespiesti AL. Dzejoļu krājums Vizijas (1960).

SVILĀNS, Jānis, dz. 1931. g. 11. jūlijā Vijānos. Dzejoļi iespiesti AL, Jaunā gaitā, Austr. latv. katoļu bijetenā.

TOMSONS, Teodors, dz. 1909. 9. febr. Valmierā. Dzejoļi iespiesti periodikā sākot ar 1939. g. Dzejoļu krājumi: Kara zābakos (1943), Salta elpa (1944), Rupuči raugā (1954), poēma Drāmatiskā septima (1959).

JĀNIS SARMA — TAUTAS BALVAS LAUREĀTS

Aina Neboisa

Kops 1965. gada Jāņa Sarmas vards nešķirami saistīts ar trimdas latviešu tautas balvu, ko viņam piešķīra "ievērojot viņa izeilo literāro darbu vērtību un paliekamo nozīmi latviešu rakstniecībā, tāpat augsti vērtējot viņa darbību audzinot Austrālijas latviešu saimē jaunus spēkus literatūrā".

Līdz šim Sarmam jau iznākušas septiņas stāstu un noveļu grāmatas, četri prāvi romāni, bet tikai divi īsi dzeju krājumi, kaut periodikā publicēti vēl samērā daudz dzejoļu. Ikviens rakstnieka personība saistīta ar viņa darbiem, bet attiecībā uz Sarmu šī saistība ir sevišķi cieša, pat attiecībā, tādēļ, varētu teikt, ka tautas balva attiecinā-

ma kā uz Sarmas literāriem darbiem tā uz viņa personību.

Visvairāk uzmanības pagaidām pievērsts Sarmas prozas darbiem. Tie visi izceļas ar valodas virtuozitāti, autora stāstīšanas prieku, un līdzinās milzīgam audeklam, kuŗu ar gleznojuma detaļām varētu papildināt līdz bezgalībai. Visos rakstnieka pieeja lietām, vietām, cilvēkiem, pārdzīvojumiem, izjūtām ir ar smaidu un smīniņu, atsakoties no ekstāzes un izvairoties no agonijas.

Varbūt tas ir veids, kā saglabāt dvēseles mieru, kas dod dvēseles mieru arī lasītājiem, kas padara Sarmas darbus tik populārus, un kuŗa vietā daudzi citi rakstnieki mokās ir paši, ir liek saviem lasītājiem mocīties līdz. No rakstnieka puses tas ir dzīves uzskats, no lasītāja — gaumes lieta.

Sarmas valodas prieks padara sevišķi viņa tēlojumus jo gleznainus un noskaņām bagātus, un ne reti varētu vēlēties lai taisni tēlojumu būtu jo vairāk. Tie bieži vien ir interesantāki pat par tiešo vēstījumu.

Darbi kuŗos tema, raksturi un to pārdzīvojumi saskan ar Sarmas dzīves uzskatiem un paļaujas stāstīšanas, vēstīšanas un tēlošanas formai un priekam, iespēžas atmiņā kā lielisks formas un satūra sakausējums kas, galu galā, ir veu vecais mērs ar kuŗu mēri literāra darba vērtību. Tādi ir daudzi Sarmas stāsti gan sējumā Trejdeviņi meži, gan stāstu krājumā Upuris.

Ka Sarmam bez "dvēseles miera" pieejas ir arī vēl cita dzīves pieeja uz to norāda daudzi citi stāsti, kuŗos viņš pieskaras cilvēka un mākslinieka pārdzīvojumu analīzei, raksturu sarežģītākām savstarpējām attiecībām, mākslas darbu stila un formas idejām, un var nojaust, ka šādas temas viņu tirda tikpat stipri un neatlaidīgi kā dažu labu citu jaunāku rakstnieku, kuŗš vēl nav iemācījies sevi apvaldīt. Tomēr Sarma sevi piespiež arī šīm lietām pieiet ar to pašu vieglo smaidu un maigo ironiju un ietērt tās tādā pašā tēlošanas, vēstīšanas, pačalošanas formā.

No Jāna Sarmas dzejoļu grāmatām, kā arī no periodikā publicētām dzejām var spriest, ka kā dzejnieks viņš ir klasiķis un vairāk episka nekā liriska rakstura. Sarmas klasicisms viņam ir dzīvs, viņa paša personīgs un paliekošs, nevis pārejoša mīlestība. Tas piekļaujas viņa personībai, viņa apvaldītajam intelektam, viņa nobriedušajām atziņām. Dzejā Sarmas izteiksme ir brīnišķīgi līdzsvarota, skaidra, kaut brīžiem reāla, brīžiem romantiska, brīžiem simboliska. Nebūs pārspīlēts ja saka, ka daži Sarmas dzejoļi ir labākie, kas sarakstīti latviešu valodā.

Visi Sarmas darbi latviešu literatūrā ieņem īpatnēju vietu, tāpat kā pats autors ieņem vienreizīgu vietu rakstnieku starpā. Visiem zināms,

ka viņš ar rakstniecību sācis nodarboties mūža otrajā pusē, pēc tam kad tā pirmo pusi veltījis glezniecībai. Tomēr liekas, ka tikai darbu publicēšana aizkavējusies. Ja arī darbi rakstnieka jaunībā nebija tieši uzrakstīti, tad katrā ziņā tie būs bijuši izdomāti, izdzīvoti un izauklēti. Ne tikai darbu temas uz to norāda, bet jo vairāk Sarmas jaunības laikmeta morāliskie, ētiskie un sadzīves uzskati. Otrkārt, Sarma fiziski attālinājies, emigrējot, no vietām un cilvēkiem par kuŗiem tas raksta, un tas lasītāju acīs, viņa darbiem uzspiež "burvīgās gaismas" zīmogu. Sarma nekādā ziņā nav "mūsu laikmeta sirdsapziņa" kā rakstniekus medz dēvēt, nedz nodarbojas ar mūsu laika paradību tulkošanu, vismaz ne līdz šim publicētajos darbos. Piemēram, nacionālās lojalitātes, labklājības valsts vai divvalodu problēmas viņu neskar. Līdzībās runājot varētu teikt, ka Sarma sēž bieži citētajā zilonkaula tornī, un nejaucas aktuālās tirgus laukuma problēmās. Bet tā kā lielum lielais trimdas latviešu lasītāju vairums sēž tādā pašā garīgā zilonkaula tornī un skatās pagātnē caur rožainu prizmu, tad Sarmas darbi lasītājos izsauc spilgtu māksliniecisku pārdzīvojumu, ir saprotami, pieņemami, bez kontroversijām.

Sarmas nobriedušās personības zīmogs, viņa fiziskā prombūtne no lietām par kuŗām viņš raksta, savienojusies, lai Jānim Sarmam ierādītu pavisam vienreizēju un neparastu vietu latviešu literatūrā.

LATVIEŠU PRESES BIEDRĪBA AUSTRĀLIJĀ

E. Pranks

Tiklīdz bija aprimis 2. pasaules kara troksnis, Vācijā izklīdinātie latviešu literāti sāka sazināties un drīz vien atjaunoja Latviešu preses biedrības darbu. Izceļojot tālākā emigrācijā, izveidojās LPB teritoriālās kopas, un tādas patlaban darbojas Amerikā, Austrālijā, Anglijā, Kanadā un Vācijā, pie kam LPB Amerikas kopa veic arī centrālās valdes pienākumus, iedzīvinot plašāka apjoma kopīgus pasākumus un saskāpojot atsevišķu kopu darbu.

Latviešu preses biedrības statutu 1. pants nosaka, ka tā kalpo latviešu žurnālistu un rakstnieku kultūrāli profesionālo interešu pārstāvēšanai, aroda ētikas saglabāšanai, jaunu darbinieku audzināšanai un cīņai par latviešu tautas pastāvēšanu un Latvijas valsts atjaunošanu.

Šī nosacījuma ietvaros risinās LPB teritoriālo kopu darbs, pieskaņojoties katras zemes īpatnējiem apstākļiem un vajadzībām. LBP Austrālijas kopa darba sākumu skaita no 1951. gada 30.

septembra, kad notika pagaidu valdes pirmā sēde.

Kopā patlaban 50 biedru, un tās darbs izpaužas divos virzienos — iekšējā, kas bieži vien paliek plašākai sabiedrībai nepamanīts, un ārējā, kur ar kopas vai tās biedru sniegumu var iepazīties ikviens interesents.

Kā nozīmīgākais pasākums iekšējās darbības lokā atzīmējams kopas biedru kārtējās sanāksmes lielākos centros, kur dzīvo LPB biedru vairākums. Šinīs sanāksmēs apspriež organizatoriskos un aroda jautājumus, noklausās referātus un diskutē par literārām un žurnālistikas temā, vai arī autoru lasījumā iepazīstas ar viņu literārajiem jaundarbiem, kam seko šo darbu iztirzājums.

Plašākai sabiedrībai ar kopas un tās biedru darbu un sasniegumiem dota iespēja iepazīties vai nu pašas kopas vai citu organizāciju literāros sarīkojumos, publikācijās presē un grāmatās. Īpaša vērība veltīta jaunu rakstītāju apzināšanai un viņu centieni sekmēšanai. LPB Austrālijas kopa, sākot ar 1954. gadu, rīkojusi vairākas literāras sacensības, kā arī piešķirusi godalgas žurnālistikā. Šajās sacensībās pirmo reizi atklātībā parādījās autori, kuŗu vārdi tagad pazīstami ne tikai Austrālijā, bet arī citos kontinentos. Te var minēt Ernu Ķikuri, Ainu Neboisu, Ināru Brēdrichu, Eduardu Silkalnu un citus. 1961. gadā kopa izdeva dzejoļu krājumu Kvintets, kurā bija pārstāvēti mūsu kontinenta pieci jaunie autori: Kārlis Abele jun., Inārs Brēdrichs, Ivars Lindbergs, Gundars Pļavkalns un Eduards Silkalns. Iedrošināta no sabiedrības un kritiķu labvēlīgajām atsauksmēm, kopa izveidoja savu apgādu, kopš 1962. gada izdodot piecas grāmatas. (Par LPB apgādu un tā izdotajām grāmatām šinī izdevumā iespīests atsevišķs raksts).

Kopa draudzīgi sadarbojas ar pārējām organizācijām, īpaši tām, kas veic arī literāra rakstura pasākumus.

Kad Melburnas latviešu biedrība sākuma gados rīkoja toreiz populāros "piektdienu vakarus", kopa Melburnā organizēja literāros sarīkojumus šo vakaru ietvaros. Piektdienas vakaru sarīkojumiem izbeidzoties, kopa sāka rīkot savas literāras pēcpusdienas, kas kopš 1964. gada organizētas regulāri sešas reizes gadā. Divi no šiem sarīkojumiem veltīti latviešu vecākās paaudzes, t.s. klasiskai literatūrai divi — parādībām mūsu jaunlaiku literatūrā un divi cittautu literatūrai.

Šīs literārās pēcpusdienas, kas notiek svētdienās Melburnas latviešu namā, paspējušas iegūt samērā stabilu apmeklētāju skaitu, ko varētu apzīmēt par Melburnas "literāro pussimtu".

Pie LPB Austrālijas kopas pastāv arī palīdzības fonds, no kuŗa līdzekļiem iespēju robežās atbalstīti slimie, spaidīgos apstākļos nonākušie lat-

viešu literāti un preses darbinieki Austrālijā un Eiropā.

Kopas valdē pēdējos divus gadus darbojas E. Pranks, A. Zariņš, J. Sprogis, A. Balode un Z. Bārda, bet revīzijas komisijā mag. iur. A. Gārša, sen., E. Lēmane un K. Reintāls.

AUSTRĀLIJAS LATVIETIS

LAIKRAKSTS LATVIEŠIEM AUSTRĀLIJĀ.

Laikraksts Austrālijas latvietis ir izaudzis un veidojies līdz ar Latviešu sabiedrisko un kultūras dzīvi Austrālijā, tādēļ ir saprotams, ka šīs dzīves atspoguļojums avīzē ir kļuvis par vienu no laikraksta svarīgākajiem uzdevumiem.

Pats iesākums, gluži kā katram citam mūsu kultūras pasākumam svešā vidē, bija sarežģīts un grūts. Laikraksta pirmajam numuram 1949. gada 8. maijā iznākot, visi redakcijas locekļi strādāja valdības ierādītajos obligātajos darbos: izdevējs krāva kokmateriālus ostmalā, viens redaktors raka grāvjus tālruņa kabeliem, otrs dzīvoja Brodmedovas karavīru nometnē, kamēr trešais, 400 jūdzes tālāk, vēl nemaz nezināja, ka kļuvis par jaunā laikraksta līdzstrādnieku...

Pirmie 6 laikraksta numuri iznāca rotatora tehnikā, tad izdevās pārliecināt kādas litografijas īpašnieku avīzi iespīest fototehnikas ceļā. Pārliecināt ir īstais apzīmējums, jo tai laikā Austrālijā valdīja dziļa neuzticība pret katru vārdu, kas iespīests kādā citā valodā kā angļu. Eksistēja pat valdības izdots likums, ka svešvalodu laikrakstiem ceturtā daļa satura obligāti jāiespīest angliski. Tas, saprotams, attiecās arī uz Austrālijas latvieti. Angļu valodai veltīto daļu redakcija tolaik centās piepildīt ar pretkomunistisku materiālu, un iespējams, ka tas arī bija iemesls, kas atmiešķēja austrāliešu spīestuves īpašnieka sirdi.

Nākamais solis pēc 63 iznākušiem avīzes numuriem bija laikraksta pavairošana tipografiskā ceļā. Lai to paveiktu, bija nevien jāsagādā vajadzīgā saliekamā mašīna, latviskā rakstu zīmes, bet jāpārvar arī šķērslis, ka Austrālijā tai laikā (1950. g.) nebija vēl neviena latviešu mašīnburtliča. Tiekot pāri šīm problēmām, pakāpeniski pieauga laikraksta metiens un bija iespējams palielināt lappušu skaitu no 4 uz 6, tad uz 8 un beidzot uz 12, kādā apjomā laikraksts iznāk arī pašlaik.

Kā jau teikts, par savu galveno uzdevumu Austrālijas latvietis ir uzskatījis latviešu sabiedriskās un kultūras dzīves atspoguļojumu Austrālijā. Tas ir centies veicināt arī mūsu rakstu mākslas attīstību, un lielākā daļa vai pat visi tie autori, kas sākuši rakstīt Austrālijā, savus darbus vispirms ir publicējuši Austrālijas latvietī. Recen-

zijas pārējās mākslas nozarēs — drāmā, mūzikā, tēlotājās mākslās — ir iespēju robežās centušās veicināt latvisko centienu attīstību arī tur.

Pāri mūsu pašu šejienes dzīvei, Austrālijas Latvietis ir centies saskatīt notikumus arī latviešu vidū pārējās trimdas zemēs un Latvijā, sniedzot informāciju par tiem. Vislielāko atbalstu laikraksts ir mēģinājis sniegt aizjūrās latviešu mākslinieku, gara darbinieku un sabiedrības pārstāvju apmeklējumiem Austrālijā, tā palīdzot uzturēt reālas saites mūsu sakaros ar latviešiem citās zemēs. Latviešu tautas politisko cīņu pēc brīvības dzimtenei Austrālijas Latvietis, tāpat kā vairums mūsu trimdas laikrakstu, ir mēģinājis veicināt, gan sniedzot šai virzienā orientētus politiska satura apcerējumus, gan atbalstot organizācijas un pasākumus, kuru darbības mērķis ir Latvijas brīvības atgūšana.

Austrālijas Latvieša izdevējs un atbildīgais redaktors kopš tā iznākšanas pirmās dienas ir E. Dēliņš, kamēr redakcijā darbojas vai darbojušies J. Sarma, Z. Bārda, I. Bērzkalns, L. Kukura, J. Raitums, A. Šmits, A. Tamuža, A. Zariņš un citi. Austrālijas Latvieša līdzstrādnieku skaits laikraksta 17 iznākšanas gados pārsniedz divus simtus, un to vidū atrodam Austrālijas latviešu vecās un jaunās paaudzes zinātniekus, rakstniekus, dzejniekus, publicistus, māksliniekus, sabiedrības un kultūras darbiniekus gandrīz katrā nozarē.

Austrālijas Latvietis iznāk Melburnā, bet to lasa latvieši visās Austrālijas pavalstīs, kā arī Jaungvinejā, Jaunzēlandē un Klusā okeāna salās. Laikraksts iznāk piektdienās un tā abonēšanas maksa par gadu ir \$10.00. Redakcijas adrese: Box 23, P.O., Kew, Vic.

ZĪVERTA LUGU SĒRIJA

LAA Kultūras fonda valde 1959. g. jūlija sēdē Sidnejā, Kārļa Niča vadībā, lēma izdot visas Mārtiņa Zīverta lugas. Pirmā luga Raķete iznāca tā pašā gada beigās, Austrālijas latviešu 9. KD laikā. Sešos gados sekojušas: Fiasko, Rūda, Čūska, Lielo grēcinieku iela, Zaļā krūze, Kā zaglis naktī, Minhauzena precības, Meli meklē meli, Kurpurūrū, Četri skeči, Tvans, Vara, Kāds kuŗa nav, Durnā merga, Cilvēks grib dzīvot (625 eks.) un Āksts angļu tulkojumā (The Jester) — 800 eks.

Kopā paredzēts izdot 30 lugas, apvienojot tās 3 sējumos. Lugu izdošanas secību nosaka autors. Nodoms sākt lielo darbu radās Mārtiņam Zīvertam viesojoties Austrālijā. Rūpīgi kalkulejot bija redzams, ka nodomu varēs īstenot, ja pieteiksies vismaz 400 abonenti. Vērojot mūsu lielo sajūsmu autora turnejas laikā, Austrālijā varēja cerēt savākt pusi, bet otro pusi vajadzēja savākt ārpusē.

Tas lugu izdošanu pārvērtā globālā latviešu pasākumā.

Nākot talkā ALA Kultūras biroja teātra vadītājam J. Neimanim ar režisoriem J. Zaķi, P. Ozolu, O. Uršteinu, I. Dižgalvi un K. Baltpurviņu īsā laikā saziņēja otru divus abonentu simtus, tā nodrošinot lugu izdošanu. Pārējo zemju abonenti radīja drošības skaitli, dodot iespēju arī autoram izmaksāt nelielu honorāru — 10% no pārdoto lugu vērtības.

1965. g. jūlijā abonenti pa valstīm bija: Austrālijā — 255; ASV — 216; Zviedrijā — 40; Kanadā — 25; Anglijā — 20; Jaunzēlandē — 8; Vācijā — 5.

Abonentu skaits visumā stabils. Atteikušos vietā piesakās jauni. Lugas izdod bez jebkādas materiālās palīdzības. Technisko darbu bez atlīdzības kārto speciālā komiteja Sidnejā, kuŗā no pirmās dienas nepārtraukti darbojas tautsaimnieks Arvids Bērziņš, rakstnieks Mintauts Eglītis un LAA Kultūras daļas Literātūras nozares vadītājs A. Zariņš. Lugas iespiež Salas apgāds Sidnejā.

DAĪLLITERĀTŪRAS SĒRIJA.

Še, tālajā kontinentā ieradās tikai daži pazīstami latviešu literāti: Kārlis Ābele, Jānis Sarma, Mintauts Eglītis, Teodors Tomsons. Kopā ar žurnalistiem tie izveidoja Latviešu Preses Biedrības Austrālijas kopu, paredzot nevien apvienot preses darbiniekus, bet mēģināt piesaistīt jaunos, rosināt tos literāram darbam un rūpēties par publicēšanās iespējām. LPB valdes Austrālijas apjomā sarīkotās literārās sacensības rādīja vairākus talantīgus dzejniekus un prozaistus. Sevišķi vēlēdamies gludināt ceļu visjaunākās paaudzes dzejnieku ienākšanai latviešu literātūrā, LPB valde 1961. gadā nolēma izdot Austrālijas latviešu "piecišū": K. Ābeles jun., I. Brēdrīcha, I. Lindberga, G. Pļavkalna un E. Silkalna kopēju dzejoļu krājumu Kvintets. Vāku zīmēja I. Lindbergs. Metiens 505 eks.

Kvintets guva plašu lasītāju un arī kritiķu J. Rudziša, J. Andrupa, P. Ērmaņa atzinību, kas nodrošināja nevien materiālo bazi, bet deva izdevējiem arī morālu gandarījumu un lika domāt par pasākuma turpināšanu. Blakus LBP valdei izraudzīja apgāda vadību un redaktorus, kas vērtētu manuskriptus, kārtotu grāmatu iekārtojumu, iespiešanu, izsūtīšanu, ko uzņēmās J. Sarma (vēlāk viņa vietā E. Dēliņš), K. Freimanis, A. Zariņš un M. Eglītis.

Tā radās t.s. Austrālijas latviešu autoru daiļdarbu sērija, kuŗā iznākuši šādi sējumi: 1962. g. Ernas Ķikures stāsti un tēlojumi Mūsu

kaimiņš ar autores linogrebumiem un vāka zīmējumiem. Metiens 700 eks.

1963. g. Ainas Neboisa stāsti Laikmeta drupas ar Artura Neboisa vāka un virsrakstu zīmējumiem. Metiens 550 eks.
1964. g. Jāņa Sarmas noveles un stāsti Upuris ar autora vāka zīmējumu. Metiens 1000 eks.
1964. g. Osvalda Lāša stāsti Mēs un viņas ar Astras Lāces vāka zīmējumu un ilustrācijām. Metiens 550 eks.
1965. g. Ernās Lēmanes stāsti Suņa roze. Vāku zīmējis Uldis Āboliņš. Metiens 500 eks.
1966. g. Olgērtas Rozīša stāsti Pavedieni ar Gunāra Jurjana vāka zīmējumu un iekārtojumu. Metiens 500 eks.

Lai gan katras grāmatas izdošanu Kultūras Fonds atbalsta ar \$100.00 piemaksu, materiālas grūtības ir lielas un autoru honorāri nav vēl līdz šim maksāti nevienam autoram. Abonentu vākšana deva mazus panākumus, lai gan tādejādi grāmatas var iegūt 25% lētāk un katra maksā tikai \$2.00. Vēl var pieteikties jauni abonenti visai sērijai, rakstot A. Zariņam, 32 Parnell St., Strathfield, N.S.W., Australia, tā atbalstot vienreizējo pasākumu, kur grāmatas izdod pašu autoru organizācija — Preses biedrība.

LATVIEŠU SKOLAS AUSTRĀLIJĀ

*Ed. Šmugajs,
LAA Skolu nod. vadītājs.*

Latviešu skolas Austrālijā ir gandrīz tikpat vecas cik veca ir mūsu trimda šai zemē. Ir grūti pateikt, kuŗa ir vecākā latviešu skola Austrālijā, jo sākumā skolotāji pulcināja latviešu bērnus visur, kur vien bija vairāki latvieši kopā. Vispirmas notika ieceļotāju nometnēs — Bonegilā, Baturstā, Kovrā, Gretā, Skaivilē un citur. Reizē ar nometņu atstāšanu, arī skolas izbeidza darbību, jo nometnēs nebija vairs latviešu bērnu ko mācīt.

Pēc nometņu atstāšanas skolotāji un mācītāji pulcināja latviešu bērnus uz mācībām gan lielā-

kās, gan mazākās grupās visur, kur tikai varēja tos salasīt kopā. Tā savā laikā Sidnejā un tās priekšpilsētās darbojās 5 skolas, kas vēlāk apvienojās divās vietās — Benkstaunā un Stratfildā, bet pašlaik Sidnejā atkal ir 5 skolas. Vēsture atkārtojas!

1966. gadā Austrālijā darbojās 14 skolas. No šīm 14 skolām pieprasītās vēsturiskās ziņas nav iesūtījuši visi skolu pārziņi tādēļ arī nav iespējams kaut cik precīzs pārskats par mūsu skolu attīstības gaitu. Šai sakarībā, šinī rakstā sniegtas tikai vispārējās statistiskās ziņas, balstoties gan uz pagājušā gada skaitļiem, gan uz tiem datiem, kādi saņemti no dažiem skolu pārziņiem par viņu skolu attīstības gaitu.

Šeit jāpiezīmē, ka LAA Skolu nodaļa katru gadu izsūta visiem skolu pārziņiem aptaujas lapas, kuŗas izpildāmas un sūtamas atpakaļ Skolu nodaļas vadītājam. Līdz šim, kaut vairākkārtēji atgādinot, šīs aptaujas lapas visumā arī saņemtas Skolu nodaļā, tādejādi dodot iespēju Skolu nodaļas vadītājam gūt vispārēju ainu par mūsu skolām Austrālijā, sastādīt pārskatus un sniegt skolotāju un vecāku konferencēs, LAA kongresos un presei nepieciešamās ziņas.

Skolas, kuŗas 1966. gadā darbojās Austrālijā, alfabētiskā kārtībā ir sekojošas: (Uzrādītie dati nēmti no 1965. gada Aptaujas lapām).

1. *Adelaides latviešu sestdienas skola* ar 159 skolēniem un 12 skolotājiem, skolēnu skaita ziņā, ir vislielākā un vislabāk apgādātā latviešu skola Austrālijā. Skolā ir 7 pamatskolas klases, bērnu dārzs — 22 bērni un pirmskola — 19 bērni. Skolu 1965. gadā beidza 14 absolventi. Skolu jau vairākus gadus vada K. Nabadziņš. Mācības notiek latviešu namā katru sestdienu. Pēc jaunā nama uzcelšanas telpu pietiek un tās mūsu apstākļos uzskatāmas par labām.

2. *Balaratas sestdienas skolā* 1965. gadā mācījās 11 skolēni un bija 2 absolventi. Skolā strādā 2 skolotāji. Skolas pārziņis ir L. Melnis. Līdz šim skola, kaut maza, ir darbojusies ļoti regulāri un kārtīgi.

3. *Brisbenus latv. ev. lut. draudzes sestdienas skola*, māc. T. Birkhāna vadībā pulcina bērnus uz mācībām katru otro sestdienu. Skolā bija 18 skolēni; izlaiduma klases nebija. Skolā strādā 4 skolotāji.

4. *Brisbenas Kārļa Skalbes skolu* vada A. Biēla ar 3 skolotāju palīdzību. Skolā 16 skolēnu; izlaiduma klases nebija. Arī šī skola pulcina bērnus uz mācībām katru otro sestdienu.

5. *Džilongas latviešu sestdienas skolu* apmeklēja 11 skolēni. Izlaiduma klases nebija, bet pie skolas darbojās papildklase ar 2 skolēniem — iepriekšējā gada absolventiem. Skolā strādā 2 skolotāji, skolas pārzini K. Raiskumu ieskaitot.

6. *Viestura papildskolā Džilongā* K. Krebsa vadībā mācījās 7 jaunieši vidusskolas vecumā un skolu beidza viena skolniece. Skolā trīsgadīgs kurss.

7. *MLB Daugavas skola* ir otrā lielāka latviešu skola Austrālijā ar 149 skolēniem un 15 skolotājiem. Skolu 1965. gadā absolvēja 8 audzēkņi. Skolu vada G. Brēmanis un viņa palīdzē ir A. Komisāre. Skola jau nosvinēja 15. gadu pastāvēšanas jubileju. Pa šiem gadiem skolā ir mācījušies 1938 bērni un to ir absolvējuši 132 audzēkņi. Skolotāju sastāvs ir stipri mainījies, kaut daži strādā turpat no skolas dibināšanas dienas, un pa šiem gadiem skolā kā skolotāji ir darbojušās 53 personas. Skolas organizēšanā un izveidošanā lieli nopelni ir tās ilggadīgajam pārzinim J. Dzenim, kurš skolu vadīja līdz 1961. gadam. Pie skolas pastāv absolventu pulciņš, kas izdod savu žurnālu "Jaunais absolvents".

8. *MLB Krišjāha Barona skola* uzsāka darbību 1953. gada 23. februārī ar 9 skolēniem un 2 skolotājiem. Tagad (1965. g.) skolā 46 skolēni un 8 skolotāji, skolas pārzini A. Stendzi ieskaitot, un to absolvēja 3 audzēkņi. 10 gadu atceres svinības skola kā dāvanu saņēma karogu darinātu pēc A. Stendes un Z. Leiša izstādātā meta. Skolas pastāvēšanas laikā ir bijuši 8 izlaidumi ar 46 absolventiem. Skola darbojas ar 7 pamatskolas klasēm un bērnu dārzu. Ir absolventu kopa, kā arī gaidu un skautu pulciņi. Sākot ar 1966. gadu skolu vada A. Neilande.

9. *Pertas ev. lut. Sv. Pāvila draudzes skolu* vada māc. Kampe. Skolā 48 skolēni un 6 skolotāji un arī 6 absolventi (1965. g.) Darbojas arī pirmskolas klase. Skola katru gadu rīko plašas bērnu vasaras nometnes, kam liela piekrišana.

10. *Pennant Hila sestdienas skola Sidneja* skolotājas M. Liepiņas vadībā pulcina apkārtnes mazos bērnus uz mācībām katru sestdienu. Skolā 9 bērni, sākot ar bērnu dārza vecumu. Māca latviešu valodu, dziedāšanu un rotaļas.

11. *SLB Elzas Siliņas skola* dibināta 1952. gada 16. martā. To dibināja un līdz savai nāvei (1963. gada 9. novembrī) vadīja skolotāja Elza Siliņa, kuras vārdā tagad šī skola nosaukta. Tagad skolu vada L. Budule. Skolā 73 skolēni un 10 skolotāji. Darbojas bērnu dārzs, pirmskolas kla-

se un 7 pamatskolas klases. 1965. gadā bija 6 absolventi. Skolas pastāvēšanas 13 gados to beiguši 66 audzēkņi un tos mācījuši 33 skolotāji. Skolai ļoti bēdīgs telpu stāvoklis un tas lielā mērā traucē mācību gaitu.

12. *SLB Stratfildas skola* dibināta 1952. gadā, drīzi pēc Latviešu nama iegādes. Skolas dibinātāji M. Liepiņa un māc. P. Laiviņš iesāka ar 12 skolēniem. Nākošā gadā skolas vadītājai M. Liepiņai saslimstot, skolas vadību pārņēma A. Gūtmane, kuŗa ar īsiem pārtraukumiem, skolu ir vadījusi visus šos gadus. 1965. g. skolā mācījās 50 bērnu, pirmskolas klasi ieskaitot, 6 skolotāju vadībā. Skolu absolvēja viena skolniece. Pa skolas pastāvēšanas laiku to absolvējuši 70 audzēkņi un ar tiem strādājuši 26 skolotāji.

13. *Sidnejas ev. lut. latv. draudzes skola*, māc. J. Kraukļa vadībā, pulcina bērnus uz mācībām reizi mēnesī. Skolā 34 bērni un 4 skolotāji. Abiturijas klasē 6 audzēkņi. Daļa šīs skolas skolēnu apmeklē arī kādu no SLB sestdienas skolām, kas darbojas katru sestdienu. Skola dibināta 1949. gadā un ar pārtraukumiem darbojusies dažādās vietās.

14. *SLB Vidusskola* dibināta 1954. gadā, norganizējot papildklases pie toreizējās Benkstauņas sestdienas skolas. Skolu vadīja K. Freimanis. Kad tai pašā gadā nodibinājās SLB Izglītības kursi, tie pārņēma arī skolu, kas pārcēlās uz Latviešu namu Stratfildā un tās vadību uzņēmas L. Bērziņa, kuŗa ar 2 gadu pārtraukumu, skolu ir vadījusi visu laiku. Kad 1958. gadā Izglītības kursi likvidējās skola nonāca SLB paspārnē ar nosaukumu SLB Vidusskola. Skolā 2-gadīgs kurss un to caurmērā katru gadu apmeklē ap 20 jauniešu vidusskolas vecumā. 1965. gadā skolu absolvēja 7 skolēni. Mācību priekšmeti: latviešu valoda, latv. literatūras vēsture, Latvijas vēsture un ģeogrāfija, tautas dziesmas un tautas dejas.

Pārskatī rāda, ka no 14 latviešu skolām Austrālijā tikai 8 skolas strādā ar visām 7 pamatskolas klasēm un pulcina bērnus uz mācībām reizi nedēļā. Divas skolas darbojas tikai reizi divās nedēļās un viena pat tikai reizi mēnesī. Vienā skolā mācās tikai pirmskolas vecuma bērni un divas strādā ar vidusskolniekiem.

1965. gadā latviešu skolas Austrālijā apmeklēja 642 bērni un ar tiem strādāja 82 skolotāji. Absolventu skaits bija 53. Caurmērā vislabāk apmeklētas ir tās skolas, kuŗās ir bērnu dārzi un pirmskolas klases. Bērnu dārzus apmeklēja 49 bērni un pirmskolas klases 73, kas dod turpat vienu piektdaļu no visiem latviešu skolas apmeklējošiem bērniem.

Visas skolas uztur latviešu sabiedrība: draudzes, biedrības, korporāciju kopas un citas akadēmiskās vienības, Daugavas Vanagi un c. organizācijas, kā arī bērnu vecāki, maksājot skolas naudu. Skolotāji strādā bez atlīdzības, bet vairums skolu tagad sedz tiem ceļa izdevumus vai arī izsniedz mazas kompensācijas Ziemas svētku dāvanu veidā. Visumā jāsaka, ka skolotāju ideālisms nav ar zeltu atsverams, un šis ideālisms varbūt būs

tas, kas paglābs vismaz daļu latviešu trimdinieku bērnu no latviskās bojā ejas.

Nobeidzot šo ziņojumu, gribu vērst lasītāju vērību uz faktu, ka no apmēram 20,000 latviešiem, kas dzīvo Austrālijā, skolas vecumā vajadzētu būt ap 5000 bērnu. Ja zinām, ka latviešu skolas apmeklē tikai pāri par 600, tad paceļās baigs jautājums — kur paliek pārējie 4400 bērni un kurp mēs ejam un kur nonāksim?

ZINĀTNES NOZARE.

ZINĀTNISKAIS RAKSTU KRĀJUMS ARCHĪVS

Zinātniskā rakstu krājuma Archīva pirmais sējums iznāca 1960. gadā Edgara Dunsdorfa redakcijā un Austrālijas latviešu centrālā archīva apgādā. Rakstu krājuma nosaukums "Archīvs" nebija tik daudz, lai izceltu apgādu, bet tā izvēle paskaidrota pirmā sējuma priekšvārdos: "Archīvs ir ļoti populārs nosaukums zinātniskiem rakstu krājumiem daudzās valodās."

Pirmā sējuma saturs bija iedalīts šādās nodaļās: vēsture, sabiedriskās zinātnes, māksla un rakstniecība. Ikviens no šīm daļām sākās ar kādu redaktora apcerējumu. Ievietotie raksti bija šādi: E. Dunsdorfs, Rodžers Bēkons un viņa stāsts par Latviju. I. Šterns, Draudžu baznīcas un latviešu reliģiskā dzīve pirms reformācijas. E. Dunsdorfs, Latviešu robežnieks Austrālijā. J. Baltaks, Austrālijas latvieši un asimilācija. E. Silkalns, Nacionālo minoritāšu bērnu izglītošana. V. Dulmanis, Starptautiskā politika un Latvijas nākotnes izredzes. E. Dunsdorfs, Richarda Vāgnera latviskā dziesma. J. Sarma, Rakstnieku deklarācija. L. Dunsdorfa, Skats latviešu trimdas grāmatniecībā 1950 — 1959. G. Jurjāns, Latviskais latviešu glezniecībā.

Otrais sējums iznāca nākošajā, 1961. gadā Indriķa Šterna redakcijā. Četrās nodaļās (filozofija un tiesību filozofija, vēsture un kultūras vēsture, valodniecība, sabiedriskās zinātnes) krājumā publicēti šādi raksti: R. Ziediņš, Labā jēdziens mūsdienu filozofijā. J. Martinsons, Tiesību normas un Dieva likumi. I. Šterns, Lēna tiesības un nevācu vasāļi Latvijā. E. Dunsdorfs, Latvijas kultūras atblāzma 18. gadsimta Vācijā. J. Sarma, Zemgales lauku sēta un tās gadskārta. J. Baltaks, Austrālijas latviešu uzvārdi. V. Dulmanis, Nacionālisms — mūsu pastāvēšanas pamats. P. Jurevičs, Ziņojums par aptauju starp Austrālijas latviešiem.

Trešais sējums 1962. gadā I. Šterna redakcijā sniedza rakstus divās nodaļās: Vēsture un kultūras vēsture, filozofija un reliģija. Autori: I. Šterns,

Latvijas aizsardzība un latviešu karavīri viduslaikos. E. Dunsdorfs, Vidzemes mājvārdu vecums. J. Sarma, Latviešu drāmas un teātra pirmie gadu desmiti. R. Ziediņš, Filozofa Tomasa Hobsa domas par karu un mieru. R. Freidenfelde, Kristīgā ticība salīdzinājumā ar citām pasaules lielajām reliģijām.

Pēc trešā sējuma izdošanas apgādam radās grūtības izdot nākošo sējumu. Iemesli tam bija vairāki. Vispirms otrā un trešā sējuma redaktors Indriķis Šterns aizbrauca no Austrālijas uz Amerikas savienotajām valstīm. Otrkārt, Archīvs bija nonācis saimnieciskās grūtībās. Treškārt, apgāda redakcijas politika bija publicēt tikai Austrālijas un Jaunzēlandes latviešu autoru darbus, bet no tiem bija grūtības dabūt manuskriptus. LAA, mēģinot Archīvu atjaunot, griežams pie Archīva pirmā sējuma redaktora ar aicinājumu uzņemties atkal rakstu krājuma rediģēšanu. Viņš bija ar mieru to darīt, ja viņam dotu pilnīgu brīvību līdzstrādnieku izvēlē (arī no autoriem ārpus Austrālijas) un ja viņam nebūtu jākārto saimnieciskie jautājumi. Pēdējais izrādījās par lielāko šķērslī Archīva turpināšanai, jo LAA prezidijs nevarēja atrast attiecīgos talcīniekus.

Apgāda grūtības atrisināja tā, ka Kārļa Zariņa fonds Melburnā uzņēmās veikt tehniskos izdošanas darbus, un tā kā ceturta Archīva sējuma izdošana bija jāsāk bez mantojuma no iepriekšējiem sējumiem, Kārļa Zariņa fonds aizdeva daļu izdošanai vajadzīgo līdzekļu. Tā 1964. gadā varēja iznākt Archīva ceturtais sējums Edgara Dunsdorfa redakcijā, bet kā izdevēji parakstījās Kārļa Zariņa fonds un Austrālijas latviešu centrālais archīvs. Kamēr iepriekšējie sējumi iznāca tipogrāfiskā iespiedumā, tikmēr, sākot ar ceturto sējumu, tie ir lētākā ofseta iespiedumā. Ceturta sējuma raksti bija veltīti nelaiķa sūtņa Kārļa Zariņa piemiņai un dainoloģijai. Līdzstrādnieki bija: A. Spekke — Pagātne un nākotne. O. Rožītis, Kārļa Zariņa doktrīnu meklējot. T.V. Ozoliņš, Kārlis Zariņš ikdienā. J. Rudzītis, Krišjāņa Barona darbs.

V. Rūke, Par tautasdziesmu valodu. E. Dunsdorfs, Sievietes un vīriešu dainas. K. Draviņš, Tautasdziesmu Daugava. E. Dunsdorfs, Daugavas dziesmu topografija. E. Māršaus, Pirmā iespiestā latviešu tautasdziesma. J. Sarma, Ziņģes un dainas. L. Dunsdorfa, Materiāli dainoloģijas bibliografijai.

1965. gadā iznāca Archīva piektai sējums ar rakstiem par trimdas socioloģiskām problēmām un par tēlotāju mākslu. Autori: G. Irbe, Kultūrālās un sociālās orientācijas maiņa trimdā. E. Silkalns, Latviešu pārtautošanās Vācijā. E. Dunsdorfs, Latviešu skaits Austrālijā. R. Šēnfelds, Latviešu skaits ASV 1960. gadā. O. Akmentiņš, Materiāli bibliografijai par latviešiem Amerikā un Amerikas veclatvieši. A. Skreija, No latviešiem Amerikā par Amerikas latviešiem. E. Dunsdorfs, Programma pret pārtautošanos ar A. Aizsilnieka, V. Dulmaņa, L. Kampes, E. Lūduma, E. Šmugaja, K. Rīduža pārdomām par šo programmu. J. Soikāns, Nacionālā māksla un tautas liktenis. H. Sils, Mūsu tēlotāju mākslas darbinieku īsbiografijas. Krājumu pušķoja G. Jurjana un E. Vilkas krāsainas ilustrācijas un V. Ciesnieka un A. Krūkas vienkrāsu ilustrācijas.

Sestais Archīva sējums ir veltīts trimdas rakstniecībai un mūzikai. Līdzstrādnieki: A. Dukāts, Jānis Sarma — tautas balvas laureāts. J. Rudzītis, Latviešu literatūra emigrācijā. K. Ābele jun., Nesaprotamā dzeja. E. Dunsdorfs, J.G. Zeume. B. Šteinharde, Daijrades psiholoģiskie aspekti. A. Ivaska, Latviešu, igauņu un lietuviešu trimdas dzeja. L. Rumaks, Mūsu trimdas grāmatniecības problēmas. A. Sturms, Latviešu mūzika trimdā. A. Ķiploks, Latviešu skapražu īsbiografijas.

Septītais Archīva sējums būs veltīts latviešu zinātnei un zinātniekiem trimdā, kā arī latviešu teātrim emigrācijā.

Sākot ar piekto sējumu, Archīvu izdod LAA zinātnes nozare, piedaloties Kārļa Zariņa fondam. No iepriekšējā redzami atjaunotā Archīva redakcijas principi — katru sējumu veltīt nedaudzām latviešu trimdas dzīves problēmām. No Austrālijas rakstu krājuma tas tagad ir kļuvis par globālu rakstu krājumu ar līdzstrādniekiem visā brīvajā pasaulē. Līdz ar šo uzdevuma paplašinājumu ir atrisinājies arī apgāda financēšanas jautājums, un Archīvs tagad var iznākt ar paša līdzekļiem, kamēr pirmos sējumus izdeva ar ziedojumu ceļā savāktajām summām. Archīvam ir nostabilizējies savs abonentu kontingents vidējās un vecās paaudzes latviešu inteliģencē brīvajā pasaulē, kas ar interesi gaida katru nākošo sējumu. Lai nodrošinātu Archīva pastāvēšanu arī nākotnē un lai tas nenomirtu līdz ar tagadējo abonentu paaudzi, ir nepieciešams rūpēties par abonentu komplektēšanu no mūsu jaunās inteliģences, pirmām kārtām no mūsu jaunās akadēmiskās paaudzes. Tas ir jo svarīgs

uzdevums vēl tādēļ, ka tikai, lasot zinātniskus rakstus latviešu valodā un kļūstot par šāda zinātniska rakstu krājuma eventuāliem līdzstrādniekiem, ir izredzes saglabāt latviskumu mūsu jaunajā akadēmiskā paaudzē. Šis ir mūsu zinātniskā rakstu krājuma Archīva nākošais uzdevums.

Archīva sējums abonentiem maksā 3 Austrālijas dolari vai 4 ASV dolari pasūtītot tieši apgādā: "Archīvs", 3 Dickens St. Elwood, Vic. Austrālija.

AUSTRALIJAS UNIVERSITĀTES BEIGUŠO LATVIEŠU SARAKSTS.

(Redakcijas piezīme: Šis saraksts ir pirmais mēģinājums sakopot to latviešu vārdus, kas pēdējos 15 gados beiguši kādu Austrālijas universitāti. Darbu veica LAA zinātnes nozare ar saviem korespondentiem. Datu savākšana šiem sarakstiem prasīja daudz pūļu un bija jāpārvar dažādas grūtības. Redakcija būtu pateicīga katram, kas eventuālos trūkumus šais sarakstos paziņotu LAA zinātnes nozarei (3 Dickens St., Elwood, Vic.)

Sarakstā ievietoti šādas universitātes beigušo vārdi: Adelaides universitāti (University of Adelaide), Austrālijas nacionālo universitāti Kanberā (Australian National University), Kvīnslendas universitāti Brisbenā (University of Queensland, St. Lucia), Melburnas universitāti (University of Melbourne), Monaša universitāti Melburnā (Monash University, Melbourne), Ņusautvelsas universitāti Sidnejā (University of New South Wales), Rietumaustrālijas universitāti Pertā (University of Western Australia), un Sidnejas universitāti (University of Sydney).

Sarakstā ievietoti graduēto vārdi un tikai dažu diplomu saņēmēju vārdi.

Personu vārdi rakstīti pēc latviešu paražas, tāpēc minēts tikai pirmais priekšvārds; sieviešu uzvārdi rakstīti ar sieviešu dzimtes galotnēm.

Ja beigušajam ir vairāki grādi, tad minēts augstākais grāds.

ADELAIDES UNIVERSITĀTE

(University of Adelaide)

(Korespondents: V. Frickauss. Avots: Calendar of the University of Adelaide)

1. Pāvils ALEKSANDROVIČS, B. Tech. 1958, B.E. 1956.
2. Ivars ALKSNIS, M.A. 1961 (Ģerm. filol.)
3. Guntis ANČANS, B. Tech. 1964.
4. Maija AULICIEMA, (dz. Stīpniece) B.D.S. 1961.

5. Andris AUĻICIEMS, B.A. 1961.
6. Ieva AUZIŅA, Ph. D. (mikrobiol.)
7. Kārlis ABELE, Ph. D. (Palaontol.)
8. Jānis ĀTRĒNS, B.E. 1962.
9. Ilona BAUMANE, LL. B. 1964.
10. Laima BĒRZIŅA, (dz. Biezaite) B. Sc. (Hon. mikrobiol.), Dip. Lib. (N.S.W.) 1966.
11. Māra BIEZAITE, B. Mus. 1966.
12. Veneta BUMBIERE, B.A. 1964.
13. Egils BURTMANIS, B. Sc. 1964 (Hon. matem. fizikā).
14. Andris DAINIS, B. Sc. 1963 (Hon. matem. fizikā).
15. Ivars DAINIS, B. Sc. 1964 (Hon. organ. ķīmijā)
16. Dace DĀRZIŅA, (dz. Ātrena) B.A. 1960 (Hon. ģerm. filol.)
17. Andris DĀRZIŅŠ, M.B.B.S. 1961.
18. Nikolājs FEODOROVŠ, B.E. 1962.
19. Juris FRANCIS, B. Sc. 1962.
20. Valdis FRANCIS, B.A. 1966.
21. Regīna FREIDENFELDE, (dz. Ploša) B.D.S. 1956.
22. Valdonis FRICKAUSS, B.A. 1963.
23. Henriks GELSONS, M.A. 1964 (Ģerm. filol.)
24. Ivars GOLUBOVŠ, B. Sc. 1965.
25. Erika GRANTSKALNA, B.A. 1965 (Hon. vēsturē).
26. Andrejs GRAVA, B.D.S. 1956.
27. Ariss GUDKOVŠ, M.B., B.S. 1955.
28. Alfrēds ĪZAKŠ, B. Sc. 1959.
29. Arvīds JANKEVIČŠ, B. Sc. 1963.
30. Harijs JANKOVSKIS, B. Tech. 1962.
31. Pēteris JAUNKALVIS, B. Ec. 1961.
32. Andris JAUNZEMS, M.B., B.S. 1965.
33. Andrejs KALNIŅŠ, B. Sc. 1960. Miris 1962.
34. Jāzeps KAMBLA, B. Tech. 1958, B.E. 1955.
35. Dagnija KAŠKURA, (dz. Grastiņa) B.A. 1960.
36. Igors KAVASS, LL.B. 1959.
37. Inga KODA, (dz. Jansone) B.D.S. 1961.
38. Ilga KRASTIŅA — B. Arch. 1964.
39. Dagmāra KRŪMIŅA (dz. Jansone) B.D.S. 1954.
40. Bruno KRŪMIŅŠ, B. Tech. 1962.
41. Ilona KUKURA, B.A. 1962 (Hon. psihol.)
42. Lia KAPELE (dz. Lagzdīņa) B.A. 1957.
43. Aivars LĪDUMS, B. Tech. 1963.
44. Inese LIEPIŅA, B.D.S. 1966.
45. Edite LŪKA, A.U.A. (Pharm.) 1962.
46. Skaidrīte MEKGĪJA (dz. Salnā) B.A. 1959 (Hon. ģerm. filol.)
47. Juris MEIJA, B.E. 1962.
48. Ieva MĒTRA, M.B., B.S. 1966.
49. Irēne MINKĒVIČA, B.D.S. 1962.
50. Ausma MIROVIČA, (dz. Dulmane) B. Sc. 1958.
51. Valdemārs MUIŽULIS, B.E. 1951.
52. Helēna NIKITINA, B.A. 1963.
53. Margarita NIKITINA, B. Sc. 1963
54. Ivars OZOLS, B.D.S. 1965.
55. Jānis PALAPE, A.U.A. (Pharmacy) 1954.
56. Ilze PUĶĪTE, B.A. 1962 (Hon. romāņu filol.)
57. Gundega REINFELDA, B. Sc. 1962 (Hon. fizik. ķīmijā)
58. Juris REINFELDS, Ph. D. (matem. fizikā)
59. Valdemārs REINTĀLS, B.E. 1960.
60. Indulis RITENIS, M.B., B.S., 1955.
61. Ģirts ROZENBILDS, M.B., B.S. 1960.
62. Māris ROZENBILDS, M.B., B.S. 1961.
63. Elfrīda SAULĪTE, B.D.S. 1952.
64. Zigurds SEGLENIĒKS, M.B., B.S. 1955.
65. Arnis SIKSNA, B.E. 1960.
66. Māra SIKSNA (dz. Freidenfelda) B. Sc. 1961.
67. Maija SILA (dz. Freidenfelda) B.D.S. 1961.
68. Dace SKĀBE, B. Sc. 1963.
69. Astrīda SMILDZIŅA, B. Sc. 1963.
70. Jānis SPALVIŅŠ, B. Ec. 1959.
71. Rasma SPRINĢE, B.A. 1966.
72. Māra ŠTĀLA, A.U.A. (Pharmacy) 1965.
73. Kārlis STEGE, B. Sc. 1966.
74. Leonīds STEPANOVŠ, M.B., B.S. 1958.
75. Andrejs STĪPNIEKS, LL. B. 1963.
76. Jānis STRĒLNIĒKS, B.A. 1966.
77. Inta STRODA, B.A. 1962.
78. Francis SVENCIS, B. Ec. 1961.
79. Ilze SVENNE, B.A. 1964.
80. Andris TEBĒCIS, B. Sc. 1965.
81. Jolanta ULRICHA, (dz. Eglīte), B.A. 1963, Dip. Ed. (Syd.) 1964.
82. Imants VĒRŠANS, B. Sc. 1963.
83. Velta VĪKSNA, Dip. Phys. 1955.
84. Baiba VĪTOLA, B. Sc. 1964 (Hon. matem.).
85. Maija VĪTOLIŅA, B. Sc. 1960 (Hon. bakteriol.)
86. Rūdolfs ZAČESTS, M.B., B.S. 1963.
87. Valdis ZARIŅŠ, B. Arch. 1965.
88. Andris ZELTIŅŠ, B.E. 1959.
89. Ināra ZĒGEBROKA, B. Sc. 1964.
90. Raimonds ZĒGEBROKS, B. Tech. 1959.
91. Māris ŽVĪGULIS, B. Sc. 1966.

AUSTRĀLIJAS NACIONALĀ
UNIVERSITĀTE

(Australian National University)

(Korespondenti: B. Kokle un E. Vēliņa. Avots:
Calendar of the Australian National University)

1. Anda BLEKA (Black, dzim. Vēliņa), B.A.
Oriental Studies 1964.

2. Andris CĪRULIS, LL.B. 1965.
3. Beatrise KAUPIŅA, B.A. 1964.
4. Skaidrite DARIUS, sk. Melburnas univ. sarakstu.
5. Juris LAUCIS, LL.B. 1965.
6. Vita RUNĢE (dz. Kalme), B.A. 1963, Dip. Ed. (Syd.) 1964.
7. Juris RUNĢIS, B. Sc. 1963, M. Sc. 1965.
8. Biruta ŪDRE, B.A. (Oriental Studies) 1965, Dip. Lib. (N.S.W.) 1966.

KVINSLENDAS UNIVERSITĀTE,
BRISBENĀ.

(*University of Queensland*)

(Korespondenti: Miķelis Veidis un J. Kūkums.
The Calendar of the University of Queensland,
1965. List of Graduates 1911 — 1964)

1. Lida ANSONE, B.D.S. 1960.
2. Vilnis BALODIS, B. Sc. 1960.
3. Māra BĒRZIŅA, B. Soc. Stud. 1962.
4. Andrejs DOMBROVSKIS, B.E. 1961.
5. Valis GARUTS, B.E. 1962.
6. Sarma GERTNERE, B.D.S. 1961.
7. Gunta JANKOVSKA (dz. Rudzīte) B.A. 1965.
8. Harijs JOHANSONS, M.E. 1961.
9. Vitauts KLAIKALĪETIS, B. Sc. App. 1966.
10. Adolfs LĀCIS, B.E. 1965.
11. Andris LŪSIS, B.E. 1964.
12. Aivars OZOLS, B.D.S. 1958.
13. Valters Guntis SPUNDE, B. Sc. (Hon.) 1966.
14. Valters Viljems SPUNDE, B. Econ. 1957, B. Com. 1966.
15. Andris STENDERS, B. Arch. 1964.
16. Kārlis STENDERS, B. Sc. App. (Physioth.) 1960.
17. Māra STENDERE (dz. Treija), B. Sc. App. (Physioth.) 1962.
18. Mārtiņš ŠIROVS, B. Sc. 1966 (Honours)
19. Justīne TEIKMANE, B.A. 1966.
20. Aleksandrs TĒRAUDS, B. Sc. 1965.
21. Jānis VEIDIS, B.E. 1966.
22. Miķelis VEIDIS, B. Sc. 1963.
23. Maira ZALĪTE, B.A. 1966.
24. Vilis ZVIRBULIS, B.E. 1961.

MELBURNAS UNIVERSITĀTE

(*University of Melbourne*)

(Korespondente: Dagnija Mišina)

1. Daila ĀBOLTIŅA, B.D.S. 1964.
2. Elmārs AIDE, B. Com. 1962.
3. Anita BALODE, B.A. 1960.
4. Ada BARIJA (Barry, dz. Dzirnekle), B.

Arch. 1957.

5. Romans BAUMANIS, LL.B. 1960.
6. Biruta BERGMANE (dz. Tormane), B.A. 1964.
7. Inta BĒRZIŅA, B.A. 1964.
8. Alfs BĒRZTISS, B. Sc. 1956, M. Sc. Ph. D. (Physics) 1965.
9. Aina BIRNĪTE, B.A. 1956.
10. Kaspars BITĀNS, B.E. 1963, M. Eng. Sc. 1964.
11. Andris BLOKMANIS, M.D. 1966.
12. Bruno BLOSFELDS, B. Com. 1964.
13. Rasma BRAUNA, B.A. 1957.
14. Inars BRĒDRICHS, B. Com. 1957.
15. Daina BRĒMANE, B. Com. 1966.
16. Kārlis BRĒMANIS, B.A. 1966.
17. Egils BUĢIS, B.D.S. 1966.
18. Jānis CĒBERGS, B. Arch. 1964.
19. Inta CĪRULE, B.A. 1963.
20. Ērika, CUKURA, M.A. 1960.
21. Ivar DĀLIŅŠ, B. Arch. 1964.
22. Skaidrite DARIUS (beigusi Kanberas univ. koledžu ar Melburnas univ. gradu), B.A. 1960.
23. Vizma DIDRICHSONE, B.A. 1965.
24. Imants DIŽGALVIS, LL.B. 1957.
25. Arnis DREIMANIS, B. Sc. 1965.
26. Gunārs DRULLE, B. Mech. E. 1960.
27. Aivars DUBAVS, LL.B. 1963.
28. Kārlis DZELZKALĒJA, B.A. 1964.
29. Dace DZELZKALĒJA (dz. Brasla), B.A. 1959
30. Selga DŽADŽA (Judge, dz. Frīdenberga), B. A. 1955.
31. Gunta EGLĪTE, B.A. 1962. Dip. Ed. 1963.
32. Vilis EGLĪTE, B. Com. 1961.
33. Astrīda FLEISA, B. Sc. 1965.
34. Anna FRANCE, (dz. Spīla), LL.B. 1966.
35. Silvija FREIVERTE (dz. Virkhāne) B.D.S. 1962.
36. Aleksandrs GĀRŠA, LL.B. 1958, B.A. 1959.
37. Anita GĀRŠA, M.B., B. Sc. 1960.
38. Erna GIMEZIJA (Gimesy, dz. Āboltiņa), B. Ed. 1958.
39. Vilhelms GRASMANIS, M. Agr. Sc. 1961.
40. Mārtiņš GRĪNBERGS, B. Sc. 1964.
41. Mariona GRĪNBERGA, B. Sc. 1964.
42. Arnis HEISLERS, B. Sc. 1964.
43. Aleksandrs IMPOLS, B. Com. 1963.
44. Ēriks INGEVICS, B. Com. 1955.
45. Georgs JĒRUMS, M.B. B.S. 1962.
46. Modris JUNGE, B.E. 1964.
47. Kārlis JUVARS, M.B., B.S. (gads ?)
48. Georgs KAIRE M.B., B.S. (gads ?)
49. Zigurds KAPELIS, B. Arch. 1956.
50. Imants KAPSIS, B. Com. 1956.
51. Igors KAVASS, LL.B. 1956.
52. Guna KŪLNIECE (dz. Kazīņa), B.A. 1964.

53. Ilgvars KĒNIŅŠ, B.A. 1965.
 54. Indulis KĒPARS, B.A. 1962.
 55. Māra KĒKUTA (dz. Tomane), B.D.S. 1964.
 56. Andrejs KĒKUTS, B.D.S. 1963.
 57. Alvis KUCĒRS, M.B., B.S. 1957, M.R.A.C.P.
 58. Māris KUCĒRS, B.E. 1960.
 59. Mārcis KURZEME, B.E. 1962.
 60. Ināra LANGENFELDE, B.A. 1964.
 61. Leonards LANGENFELDS, B. Com. 1963.
 60. Andrejs LEZDKALNS, B. Sc. 1965.
 63. Baiba LEZDKALNA, B.A. 1964, Dip. Ed. 1965.
 64. Ernestis LĒCIS, M.B., B.S. 1959.
 65. Ieva LĒDŽERVUDA (Ligerwood, dz. Tomsone), B. Sc. 1962.
 66. Brigita LĒPIŅA, B. Com. 1964.
 67. Guna LĒPIŅA, B.A. 1964, Dip. Ed. 1965.
 68. AstrĒda LĒGERE (dz. ZaķĒte), B.D.S. 1961.
 69. Uģis LODE, B. Sc. 1962, B.E. 1966.
 70. Gunvaldis LUKSTIŅŠ, B.E. 1958.
 71. Uldis MERITS, B. Arch. 1958.
 72. Baiba METUZĒLE, B.A. 1965.
 73. Skaidrite MEZSARGA, B. Com. 1962.
 74. Andrejs MĒZIS, B.E. 1963.
 75. Ivars MIROVICS, B.E. 1963.
 76. DagnĒja MISIŅA, B.A. 1965.
 77. Elga NĒGELE, B. Sc. 1964, Dip. Ed. 1965.
 78. Arturs NEBOISS, M. Sc. 1956.
 79. NatalĒja NEIBURGA (dz. RĒTERE), B.D.S. 1958.
 80. Vladislavs NĒTECKIS, M.B. B. Sc. 1957.
 81. Haralds NOLLE, B. Mech. E. 1956, M. Eng. Sc. 1959.
 82. Marija NOLLE, M.B., B.S. 1961.
 83. Pauls NOLLE, B.E. 1959.
 84. DagnĒja OZOLIŅA, B. Arch. 1965.
 85. Imants OZOLIŅŠ, B.E. 1955.
 86. Evalds PAEGLE, B. Com., 1965.
 87. Zenta PETROVA, B.D.S. 1956.
 88. Daila PIKERINGA (Pickering, dz. ĀboltiŅa), B.D.S. 1964.
 89. SilvĒja PLIESMANE, M.B., B. Sc. 1962.
 90. Tālis POLIS, B.A.
 91. Gunārs PRIEDE, B.E. 1957.
 92. Gunārs PRIEDĒTIS, B.A. 1957.
 93. Ruta PRIEDKALNE, B.A. 1964.
 94. Jānis RĒTENIS, B.A. 1958.
 95. Zane RĒTERE (dz. Volkova), B. Mus. 1963.
 96. Ilga RUDENE, B.A. 1965.
 97. Andris SALTUPS, M.B., B.S. 1960, M.R.A. C.P.
 98. Jānis SALTUPS, B. Arch. 1965.
 99. Māra SĒTIŅA, B. Arch. 1962.
 100. ValerĒians SILARAJŠ, M.B., B. Sc. 1956.
 101. Aina SILKALNE, M.B., B. Sc. 1963.
 102. Eduards SILKALNS, B.A. 1959, Dip. Ed. 1960, B. Ed. 1962.
 103. Jānis SKUJA, B.E. 1957.
 104. Jānis STRAUBERGS, B.E. 1957.
 105. EmilĒja ŠPĒLBERGA, B. Arch. 1958.
 106. Andrejs SPROGĒS, B. Arch. 1965.
 107. Biruta ŠTEINHARDE, B.A. 1962, Dip. Ed. 1963.
 108. Vita ŠTEINHARDE, B.A. 1963.
 109. Meta ŠTERNA (dz. Fridrichsone), B. Sc. 1956, M. Sc. 1958, Ph. D. 1965.
 111. Uldis ŠTERNS, B. Sc. 1959.
 112. Gunārs ŠTERNS, B. Com. 1956, B.A. 1962.
 113. Antons ŠUSTS, B.A. 1958.
 114. Andrejs VEISMANIS, B. Sc. 1963.
 115. Anda VĒLIŅA (dz. StūrĒte), B. Sc. 1963.
 116. Anda VĒRNIECE (dz. Straģe), B.D.S. 1958.
 117. Jānis ZAKĒS, B.E. 1961.
 118. Andrejs ZAMURS, B.A. 1965.
 119. Andrejs ZEIDAKS, B.E. 1957.
 120. Inara ZEIDAKA (dz. LukstiŅa), B. Sc. 1961.
 121. Anna ZIEDARA, B.A. 1961, Dip. Ed. 1965.
 122. JĒkabs ZIEDARS, B.E. 1956.
 123. Rudolfs ZIEDIŅŠ, B.A. 1954, M.A. 1955 Ph. D. 1960.
 124. Erasts ZIEMELIS, B.A. 1955.
 125. Kārlis ŽUBECKIS, B. Com. 1963.

MONAŠA UNIVERSITĒTE
(University of Monash)

1. Ginta MEZCIEMA, HB.A. 1965, Dip. Ed. 1966.
2. Roberts UNGERS, B.A. 1965.

ŅUSAUTVELSAS UNIVERTITĒTE
(University of New South Wales)

- (Korespondents: Guntars Saiva. Avots: Calendar of the University of New South Wales).
1. Osvalds AIZSTRAUTS, B.E. 1964.
 2. Uldis BĒRDA, B.E. (Hon. Mech. Eng.) 1959.
 3. Guntis BĒRZIŅŠ, B.E. (Hon. Elec. Eng.) 1960.
 4. Aldis BIRZULIS, M. Tech. (Civil. Eng.) 1965.
 5. Gunārs BRAČS, M. Arch. 1966.
 6. Inārs BRŪVERIS, B. Sc. (Tech.) 1966.
 7. Andrejs BIČĒVSKIS, M. Tech. (Nucl. Eng.) 1965.
 8. GvĒdo BOGDONOVĒČS, B.E. 1965.
 9. Aivars DRĒZIŅŠ, B. Arch. 1964.
 10. Uldis ERDMANIS, B.E. 1965.
 11. PĒteris ERDMANIS, B.E. 1966.
 12. Juris FREIJS, B. Sc. (Tech.) 1963.
 13. Juris GOLVERS, B.E. 1963.
 14. Jānis GRAUDS, B.E. 1962.
 15. Ojārs GRESTE, B.E. (Hon.) 1963.

16. Juris GRESTE, B. Arch. 1959.
17. Pēteris JOSTSONS, B. Sc. 1964.
18. Tautmīls JUMIĶIS, M.E. 1965.
19. Arnis KĀRKLINŠ, B. Arch. 1961.
20. Ģederts KĀRKLINŠ, B. Com. 1962.
21. Vita KAZE, B.A. 1964, Dip. Ed. (Syd.) 1965.
22. Jānis KĻAVIŅŠ, B. Sc. (Hon.) 1960, M. Sc. 1962.
23. Juris KRĀDZIŅŠ, B.E. 1961.
24. Pēteris KRAUKLIS, B. Sc. 1966.
25. Severīns KRIVĀNS, B.A. 1962.
26. Vidvuds KOŠKINS, B.E. 1959.
27. Mārcis KURZEME, M. Tech. 1966.
28. Zigfrīds LAICĀNS, B. Sc. 1963, miris 1966.
29. Ivars LAPINŠ, B. Sc. 1966.
30. Andris LIEPA, B. Sc. 1966.
31. Ilmārs LODĒNS, B. Arch. (Hon.) 1956.
32. Maija MEGREGORE (McGregor, dz. Stepe), B. Sc. 1966.
33. Arnolds MEŽDREIS, B. Arch. (Hon.) 1957.
34. Juris ODINŠ, B. Sc. 1965.
35. Gunārs OZOLS, M. Sc. (Chem.) 1961.
36. Valdis OZOLS, B.E. 1962.
37. Andris PAUPE, B.E. 1966.
38. Jānis RINGIS, B.E. (Hon.) 1962.
39. Alfreds ROZENAUERS, B.E. 1955.
40. Richards RUDZATS, M. Sc. 1963.
41. Imants RONIS, B. Com. 1963.
42. Kārlis REZEVSKIS, B.E. 1962.
43. Guntars SAIVA, M.E. (Mech. Eng.) 1964.
44. Richards SOBOĻEVSKIS, B. Arch. 1964.
45. Nikolājs SPROĢIS, B. Com. 1963.
46. Edvīns ŠANCBERGS, B.E. 1965.
47. Valentīns TRANKELS, B. Arch. 1963.
48. Jānis TRUMPMANIS, B.E. 1962.
49. Ivars VAITS, B.E. 1965.
50. Vilis VELDRUMS, B. Com. 1962.
51. Guntis ZIEMELIS, B. Sc. 1966.

RIETUMAUSTRĀLIJAS UNIVERSITĀTE

(University of Western Australia)

1. Zenta BALODE (dz. Silīņa) B.D.S. 1956.
2. Voldemārs BALODIS, B.A. (Econ.) 1955.
3. Veronika BISKŪPA (dz. Mičule) 1960.
4. Gunārs FEIZAKS, B.E.
5. Ivars GALVANS, B.E. 1959.
6. Leonīds GEIDANS.
7. Jānis GRĪNVALDS, B.A. (Econ.) 1956.
8. Māra JINDRA (dz. Ulmane), B.D.S. 1959.
9. Daina KANKARA, B.A. 1963.
10. Mēriete LAPIŅA, B. Sc. 1965.
11. Pēteris LECONS, B.E.
12. Jānis MIEZITIS, B. Sc. 1961.
13. Harijs MIKELSONS, B.E.

14. Ilze RAUDZIŅA, B.A. (Math.) 1961.
15. Imants RICHTERS, B.A. 1964.
16. Zigurds RICHTERS I.L.B. 1962.
17. Kārlis RĪDŪZIS, 1963.
18. Imants RUMPE, B.E.
19. Georgs SALITIS, B. Sc. 1961.
20. Rūdolfs SPRĪVULIS, B. Agr.
21. Ģints STĪPNIEKS, B.A. (Econ.) 1964.
22. Ramīrs ŠĒNFELDS, B.A. (Econ.) 1954.
23. TITMANIS, B. Sc. 1960.
24. Jānis VIDENIEKS, 1965.
26. Elmārs ZAĻUMS, B.A. 1960.

SIDNEJAS UNIVERSITĀTE

(University of Sydney)

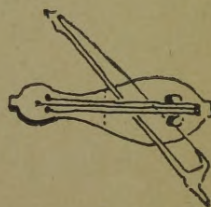
- (Korespondenti: L. Slaucītājs, A. Zariņš, L. Bērziņa)
 Avots: University of Sydney Calendar Supplement)
1. Agņija AIZSTRAUTA (dz. Bogdanoviča), B. Vet. Sc. 1956.
 2. Andrejs ANDERSONS, B. Arch. (Hon.) 1964.
 3. Visvaldis AUGULIS, M.B., B.S. 1956.
 4. Kārlis AUDRIŅŠ, B.D.S. 1961.
 5. Ilze BALTIŅA, B.A. 1966.
 6. Jānis BAUMANIS, M.B., B.S. 1966.
 7. Ieva BEIKMANE (dz. Šulca), B.D.S. 1962.
 8. Vera BERKOVICA, B.A. 1959.
 9. Baiba BĒRZIŅA, B.A. (Hon.) 1965.
 10. Inese BIRSTIŅA (dz. Dzelme), B.A. 1963, Dip. Ed. 1966.
 11. Aija BISENIECE, B.D.S. 1965.
 12. Rita BISENIECE, B.D.S. 1958.
 13. Lija BLAŠKOVA (dz. Aire), B.D.S. 1958.
 14. Maija BRĒDRICHA (dz. Cerbuka), B.D.S. 1959.
 15. Jānis BRIEDIS, M.B., B.S. 1965.
 16. Liāna BUIVIDA (dz. Eikena), B.D.S. 1958.
 17. Dzintra BUŠA (dz. Motmillere), B.D.S. 1959.
 18. Ilze DĀLIŅA (dz. Heimane), B. Sc. 1964.
 19. Zaīga DINGA, B. Econ. 1963.
 20. Ieva DZINTARE, M.B., B.S. 1964.
 21. Eduards EIKENS, M.B., B.S. 1964.
 22. Helēna EKSA, B.A. 1963.
 23. Indulis FREIJS, B.A. 1960.
 24. Kārlis FREIMANIS, B.A. 1960.
 25. Agrita FRĒZERE (Fraser, dz. Dance), B. Pharm. 1962.
 26. Ilmārs GEMŪTS, B. Sc. 1962, M. Sc. 1966.
 27. Zaīga GRAUDA, B.D.S. 1961.
 28. Nelda GRĀVĪTE, B.A. 1965, Dip. Ed. 1966.
 29. Ruta HĀGENA (dz. Lapiņa), B. Pharm. 1963.
 30. Austra HARTA (dz. Graudiņa), B.A. 1963.
 31. Sarmīte INSBERGA, B.A. 1960.

32. Krista JOSTSONE (dz. Gudmane), B.A. (Hon.) 1965, Dip. Ed. 1966.
33. Rita KALDE, B.A. 1960.
34. Jānis KALNĒJAIS, B. Sc. 1966.
35. Jānis KALNIŅŠ, M.B., B.S. 1966.
36. Herta KĀRKLIŅA, B.D.S. 1959.
37. Jānis KĀRKLIŅŠ, B. Arch. 1964.
38. Rozemarija KĻAVA, B.A. 1963, Dip. Ed. 1964.
39. Hanelore KEILMANE, B.A. 1963.
40. Māra KREIŠMANE, B.A. 1965, Dip. Ed. 1966.
41. Vita KRISTOVSKA, B.A. 1962, Dip. Ed. (Armid.) 1962.
42. Gunta KRŪZE, B. Pharm. 1966.
43. Kārlis KENCIS, B.D.S. 1965.
44. Mirdza LAIVIŅA, B.A. 1962.
45. Vita LAPA, B.D.S. 1962.
46. Liene LAPIŅA-SILVIRA, B. Pharm. 1964.
47. Juris LAPIŅŠ-SILVĪRS, B.E. 1962.
48. Gunta MAIZĪTE, B.D.S. 1966.
49. Erna MENINGA (Manning, dz. Galviņa), B.A. 1966.
50. Indulis MASULĀNS, B. Sc. 1964.
51. Ausma MEDNE (dz. Užane), B.A. (Hon.) 1959.
52. Jānis MEIJS, B.A. 1964.
53. Igors MILLERS, B.A. 1960.
54. Maija MUIZNIECE, B. Sc. 1965.
55. Baiba NAGAINĒ, B.A. 1963, Dip. Ed. 1964.
56. Ojars NEIMANIS, L.L.B. 1965.
57. Maija OZOLA, B.A. 1963.
58. Andrejs PALAVS, B.A. 1965.
59. Anita PAPULE, B.A. 1966.
60. Selga PEŠUDOVA (dz. Stārķe), B. Sc. 1962.
61. Hāralds PĒTERSONS, B. Sc. 1962, M. Sc. 1966.
62. Ilze PĒTERSONE, B.A. 1965, Dip. Ed. 1966.
63. Ivars PĒTERSONS, B.D.S. 1961.
64. Daina PLANKA - KANCBERGA (dz. Rumpīte), B.D.S. 1961.
65. Krišjānis PLAUDE, M.B., B.S. 1966.
66. Jānis PRIEDKALNS, B. Vet. Sc. 1959, Ph. D. (ASV) 1966.
67. Juris PRIEDKALNS, B. Vet. Sc. 1966.
68. Pēteris PUKTIŅŠ, B.D.S. 1957.
69. Juris RĪMANIS, B. Sc. 1961.
70. Ina RONE (dz. Baltare), B.D.S. 1956.
71. Nora - Dagmāra ROZENUERA (dz. Briede), B.D.S. 1956.
72. Georgs SALDAIS, B. Arch. 1961.
73. Dace ŠĒFILDA (Sheffield, dz. Kancberga), B.D.S. 1962.
74. Vija SIERIŅA (dz. Veidemane), B.A. 1958.
75. Daina SILIŅA, B.D.S. 1955.
76. Andris SKUJA B. Sc. 1957.
77. Leonīds SLAUCĪTĀJS, Dr. of Science (Higher Doctorate), 1964.
78. Astrida ŠICA, B.A. 1966.
78. Eduards ŠMUGAJS, M. Ed. 1966.
80. Inta TEKA, B. Sc. 1966.
81. Ingrida TUKTENA, B.A. 1958.
82. Juris ULRICHS, B. Sc. 1961, Ph. D. 1966.
83. Rita VEIDELIS, B.A. 1963.
84. Jāna VEIDNERE, B.A. 1959.
85. Eriks VĒLIŅŠ, B.E. (Chem.) 1960.
86. Everhards VĪTOLS, D. Ph. (Science) 1963.
87. Juris ZEIBOTS, B.D.S. 1960.

SKANU MĀKSLA

E. Biezaitis

LAA Mūzikas krātuves vadītājs.

PIEZĪMES PAR MŪZIKAS KRATUVE SAVĀKTIEM MŪZIKAS IZDEVUMIEM.

Mūzikas krātuve dibināta 1961. g. pie Latv. Apvienības Austrālijā. Skaņu mākslas nozares un darbojas ar Kultūras Fonda (Austrālijā) materiālu atbalstu. Šajā, turpat 5 gadu darbības laikā M.K. apcirkņos savākti apm. 5500 latviešu autoru skaņdarbu. Sastādīti katalogi, kas laiku pa laikam tiek papildināti un izsūtīti to pieprasītā-

jiem. Pagājušā gada beigās esmu devis par M.K. darbību diezgan plašu pārskatu, kurā sniedzu ziņas par skaņdarbu grupējumiem, to pieprasījumiem, izlietotiem līdzekļiem u. t.t. Šajā rakstā gribētos īsumā apskatīt tikai savāktos mūzikas izdevumus.

Meklējot latviešu autoru skaņdarbus, bez citiem nošu materiāliem M.K. esmu savācis krietni lielu skaitu mūzikas izdevumu — iespiestas grāmatas un brošūras.

Mūzikas izdevumi, kas izdoti

	Latvijas patstāvības laikā un pirms tam.	Trimdā	Pad. Latvijā
Kora dziesmu izdevumi	21	50	42
Solo dziesmas	5	19	29
Klavierdarbi	5	17	44
Vijole, čello, alts, flauta u.c.	—	4	34
Orķestrācijas	2	—	34
Mūzikas literatūra	1	13	44
Kopā	34	103	227

Šeit pievestā tabulā savāktie mūzikas izdevumi grupēti pa skaņu mākslas novadiem norādot kad un kur tie izdoti. Katrā ziņā MK iztrūkst vēl ļoti daudz mūzikas izdevumu, bet arī pašreizējie dati ir gluži interesanti pie kā gribas pārdomās apstāties.

Mūzikas izdevumi, kas izdoti Latvijas patstāvības laikā vai pirms tam. No visām trim grupām šī ir ar vislielākiem iztrūkumiem, un tas ir gluži saprotami, jo šie mūzikas izdevumi ir izdoti pirms vairākiem gadu desmitiem. Esmu pelicis daudz pūļu šo izdevumu meklēšanā, bet šeit svešumā tos sameklēt nav viegli. Visi šie izdevumi ir jau ar krietni lielu bibliografisku vērtību. Mans nolūks nav visus savāktos izdevumus šeit uzskaitīt, bet tikai pieminēt dažus — interesantākos:

— Jurjānu Andrēja liriskas dziesmas "Daina" šis ir Jurjānu Andreja pirmais dziesmu krājums, kas iespiests Pēterburgā 1877. g. un jau Latvijas laikā skaitījās par bibliografisku retumu.

— A. Jurjāna "Dziesmu svētku maršs" (partitūra). Šo darbu, kas rakstīts liela simfoniska orķestra sastāvam autors uzrakstījis 1880. g. Latvju Vispārējo Dziesmu svētku piemiņai. Darbs sākas ar "Rīga dimd" un "līgo" motīviem un beidzas ar Baumaņu Kārļa "Dievs svētī Latviju" Pirmo reizi tas atskaņots III. Vispārējos Latv. Dziesmu svētkos 1888. g.

— Jāņa Cimzes "Dziesmu rota" jauktiem koriem 1914. g. (III. izdevums). Mūsu kori jau sen ir tālu pārsnieguši J. Cimzes dziesmu līmeni, bet tanīs laikos kori dzīvē Dziesmu rotas izdošana bij vienreizējs notikums un latviešu kori to saņēma ar lielu sajūsmu.

— No kādreiz ļoti populārajiem Em. Melngaiļa dziesmu izdevumiem "Bīrzs i norās" MK ir 2. krājums (1921. g.); 5. krājums (1923. g.) un 8. krājums (1937. g.). Ir arī pēdējais 10. krā-

jums, tas izdots Pad. Latvijas laikā (1957. g.) pēc Em. Melngaiļa nāves.

— Vairākas Alfrēda Kalniņa dziesmu burtiņas, kā arī vairāki septiņo un deviņo latviešu Vispārējo Dziesmu svētku izdevumi. Rinda Latvijas patstāvības laikā izdoto kori dziesmu krājumu. Jāzepa Vītola "Meldiju grāmata" (trešais izdev.) 1939. g. un Jūlija Rozīša harmonizētais un 1937. g. Rezēknē izdotais katoļu garīgo dziesmu krājums "Musica sacra".

Šos vecos mūzikas izdevumus pārskatot un domājot par latviešu skaņu mākslas sākuma posmu un to tālāko attīstību un uzplaukumu Latvijas patstāvības laikā, ir žēl, ka no visa tā šeit svešumā esam varējuši tik maz paņemt līdzi.

Trimdas mūzikas izdevumi. Kā no pārskata redzams šo izdevumu skaits MK sniedzas pāri simtam, bet arī tie nav visi. Daļa no tiem izdoti vēl nometņu laikos Vācijā, bet viss lielais vairums vēlāk dažādās trimdas zemēs. MK ir vienīgā vieta kur šie izdevumi tik lielā skaitā savākti vienkopus. Lielākā daļa no šiem izdevumiem jau sen vairs nav pērkami latviešu grāmatnīcās, un daudzi no tiem daļai no trimdas saimes palikuši nezināmi un neaizsniedzami. Taču šajos mūzikas izdevumos ir krietni liels skaits kori dziesmu un visumā uz šiem izdevumiem balstās mūsu trimdas koru repertuārs.

Tuvāk ieskatoties šajā trimdas mūzikas izdevumu klāstā, jākonstatē, ka lielākā daļa no tiem izdoti dažādos gados mūsu trimdas Dziesmu svētku un Kultūras dienu ietvaros. Atsevišķos mūzikas izdevumos izdota daļa no komp. T. Kēniņa, V. Dārziņa, E. Dārziņa, V. Baštika, Jāņa Medīna, A. Abeles, V. Ozoliņa, Br. Skultes, J. Poruka, Jāz. Vītola, L. Slaucītāja, A. Purva, V. Bērzkalna, A. Vitolīna un H. Ores darbiem. Vairāki izdevumi veltīti garīgai kori dziesmai, galvenā kārtā Amērikas latviešu Baptistu kori apvienības darbības rezultātā. Divus palielus viru kori dziesmu krājumus izdevusi DV organizācija Amērikā.

No latviešu grāmatu apgādiem visvairāk atzinības pienākas Alfr. Kalnājam Čikāgā, kas salīdzinot ar pārējiem apgādiem mūzikas izdevumiem veltījis visvairāk uzmanības. Starp trimdas mūzikas izdevumiem sastopam arī pāris daļējus vai pilnīgus pārspiedumus no Pad. Latvijas izdevumiem (Jēk. Medīna un A. Žilinska dziesmas balsij un klavierēm). Vai šādi pārspiedumi ir nepieciešami, manuprāt, ir debatējams jautājums. Nesaprotams darījums ir "Latvju Grāmata" 1963. g. izdotās "50 latviešu tautas dziesmas klavierēm", par šo skaņdarbu autoriem minot Em. Melngaili un Jāz. Vītoli. Nesaprašana rodas tad, ja šim izdevumam blakus noliek 1955. g. Pad. Latvijā izdotās O. Grāviša "50 latviešu tautas dziesmas klavierēm", konsta-

tējot, ka šo izdevumu saturā nav ne mazākās atšķirības.

Vēl dažus vārdus gribētos minēt par izdevumiem, kas tabulā apzīmēti par mūzikas literatūru. Daļa no tiem ir Dziesmu svētku un Kultūras dienu vadoņi vai programmas grāmatiņas, kā arī atmiņu grāmatas par Jāzepu Vitolu, Teodoru Reiteru, Jāni Ciruli, Jēkabu Poruku un Jāni Medīnu. Tomēr vērtīgākais izdevums šajā grupā ir Valentīna Bērzkalna "Latviešu Dziesmu Svētku Vēsture". Par šo lielo un rūpīgo darbu autors patiešām pelnījis visas trimdas saimes pateicību un atziņību. Salīdzinājumam gribas pieminēt, ka arī Pad. Latvijā 1955. g. ir izdota Klementa Medīna monogrāfija "Latviešu Dziesmu svētki". V. Bērzkalna darbs ir nesalīdzināmi pilnīgāks, kaut arī ziņu un faktu iegūšana šeit svešumā ir bijusi daudz grūtāka.

Padomju Latvijas mūzikas izdevumi. Latviešu tautas lielākā daļa joprojām dzīvo pie Baltijas jūras. Mums nav un nevar būt vienaldzīgi kādi vēji pūš mūsu kultūras druvā dzimtenē. Lai to noskaidrotu, saprastu un izvērtētu ir vajadzīgas ziņas un materiāli. Iespējamības robežās esmu mēģinājis savākt mūzikas izdevumus, kas izdot Pad. Latvijā. Te ir ļoti daudz vielas mūsu kultūras dzīves vērtētājiem un mūzikas teoretīkiem. Dodot īsu vispārēju pārskatu par to, kas no šiem izdevumiem M.K. savāks, gribu šeit pieminēt tikai interesantākos un raksturīgākos:

— Emīla Melngaiļa "Latviešu mūzikas folkloras materiāli" 1. daļa — Korsa 1951. g. un 2. daļa Maliena 1952. g. (3. daļa — Sāmu zeme iztrūkst). Šajās divās ļoti liela formāta grāmatās publicētas apm. 5800 latviešu tautasdziesmu melodijas. Tās E. Melngailis ir savācis galvenā kārtā Latvijas patstāvības laikā. Šis E. Melngaiļa atstātais mantojums ir ļoti vērtīgs un blakus Jurjānu Andrēja savāktām tautas melodijām, ir viens no lielākiem stūrakmeņiem latviešu mūzikas folkloras laukā.

— Em. Melngaiļa "Latviešu dancis" 1949. g. šeit tautas mūzikas gara mantu vācējs ir izlasījis 350 melodijas, ko tauta saista ar deju.

— "Latviešu tautas mūzika I" 1958. g. (sastādījis Jēkabs Vītolīnš). Grāmatā sakopotas apm. 750 melodijas, kas galvenā kārtā saistās ar iešanu druvā, pieguļā, talkā, maltuvē, vakarēšanu u. t.t.

— "Latviešu mūzikas chrestomātija" trīs daļas 1955.-1957. g. Izdevumā ievietoti ievērojamāko latviešu komponistu bibliografiski dati, īss pārskats un vērtējums par viņu darbiem, kā arī iespiestas šo komponistu vērtīgākās vai raksturīgākās kompozīcijas. Izdevumā ir ietverti 25 latviešu komponisti — sākot ar Cīmes Jāni un Baumapu Kārli un beidzot ar Jāni Ķepīti, Adolfu Skulti un Margēri Zariņu. Šis ir gluži vērtīgs izdevums, ti-

kai velti tāni meklēt Jāni Medīnu, Adolfu Ābeli, Helmeru Pavasaru, Jāni Kalniņu, Vald. Ozoliņu, Volfg. Dārziņu, Bruno Skulti, Jāni Norvili vai arī vēl citus tā paša laika komponistus, kas savas gaitas vada trimdā.

Ir vairākas grāmatas, kas veltītas atsevišķiem mūsu mūzikas klasiķiem:

— Jāzeps Vītols — monogrāfija (1958. g.), to uzrakstījis Olgerts Grāvītis. Pievienots arī Jāz. Vītola skaņdarbu saraksts, kas visumā tomēr nesniedzas tālāk par 1933. g.

— Jāzepa Vītola raksti (1964. g.) — sastādījusi Vija Muške. Šī apm. 300 l. p. biezā grāmata ir Jāz. Vītola rakstu izlase. Pirmajā daļā ir tulkojumi no laikrakstā "St. Peterburger Zeitung" ievietotām Jāz. Vītola kritikām (1897-1914), par tā laika mūzikas slavenību koncertiem Petrogrādā. Otrajā daļā ir izlase no latviešu periodikā izkaišītiem rakstiem.

— Jāzepa Vītola kora dziesmas (1961. g.). Šajā izdevumā iespiestas 135 Jāz. Vītola kora dziesmas — orgiņaldziesmas kā arī tautas dziesmu apdars.

— Jāzepa Vītola skaņdarbi klavierēm 1. un 2. izlase (1963.-1964.)

— Vairāki citi Jāz. Vītola mūzikai veltīti izdevumi — skaņdarbi vijolei, čellam, altam.

Rinda mūzikas izdevumu veltīti arī Alfrēda Kalniņa darbiem. Monogrāfija un pāris kora dziesmu izdevumi ir arī Emīlam Melngailim. Par šiem un vēl veselu rindu citiem šeit neminētiem mūzikas izdevumiem varētu teikt, ka tos tikpat labi var lietot kā dzimtenē, tā arī šeit svešumā. Šo izdevumu saturā ir skaņdarbi, kas uzrakstīti vēl pirms Padomju varas ienākšanas Latvijā un to atskaņošanai šeit trimdā iebildumu nevarētu būt.

Bez šiem izdevumiem ir vēl daudz citu, kur blakus neitrāla satura dziesmām ir iespiestas arī tādas, kas dod tādu kā rozā noskaņu. Un protams ir arī tādi izdevumi, kas piebārstīti dziesmām, kas domātas pašreizējās iekārtas slavināšanai. Šie mūzikas izdevumi mūsu trimdas repertuāram ir pilnīgi nederīgi, bet šie izdevumi noskaidro un parāda, kas notiek mūsu skaņu mākslas druvā dzimtenē — kādos šausros rāmjos ir iespiesti latviešu skaņraži, kas tomēr joprojām cīnās par mūsu kultūras neatkarību.

★

Nobeidzot šo ļoti konspektīvo pārskatu par M.K. savāktiem mūzikas izdevumiem, atgriezīšos vēlreiz pie trimdas izdevumiem. Domāju, ka kora diriģentiem operējot ar tiem kora dziesmu izdevumiem, kas izdoti trimdā, zināma izvēle tomēr ir. Ja Amerikas Latviešu Koru Apvienība, kas pašreiz uzsākusi tik ļoti enerģisku darbību, izdos viņu darba plānā paredzētos kora dziesmu krājumus, kori ar dziesmām būs apgādāti samērā labi.

Turpretim vērtējot trimdas mūzikas izdevumu skaitu solistiem — kā vokālistiem, tā instrumentālistiem, stāvoklis jāuzskata par ļoti neapmierinošu. Nav arī saskatāmas zīmes par tā uzlabošanos. Mūsu komponistiem uzrakstītas jaunas solo dziesmas, kas gaida izdevējus. Būtu jāiespiež arī daudzus agrākos gados rakstītos skaņdarbus, kas tagad it kā pazuduši. Tomēr šādiem muzikas izdevumiem izdevēji nerodas, jo mazā metiena dēļ jāreķinājas ar zaudējumiem. M K kautcik šo lielo robu mēģina aizpildīt, izsniedzot skaņdarbus to pieprasītājiem no tā, kas M K apcirknos sakrāts. Tomēr ja gribam, lai mūsu skaņu māksla plaukst un veidojas latviskā krāšņumā, mūsu trimdas kultūras centriem būtu jāatrod līdzekļi, kas nodrošinātu tieši šo skaņdarbu regulāru izdošanu.

1965. gada augustā.

LATVIEŠU KORĪ AUSTRALIJA.

1. *Adelaides latviešu biedrības koris*. Diriģents: Kaspars Svenne.

Koris ir dibināts 1951. gadā. Koristu skaits pēdējos gados ir caurmērā 95. Koris ir uzstājies 108 reizes, no tām 25 bijuši koŗa organizēti sarīkojumi, 48 bijuši latviešu organizāciju sarīkojumi un 24 citu nacionalitāšu sarīkojumi, bet 11 gadījumos koris dziedājis Austrālijas valsts radiofonā. (ABC).

2. *Balaratas latviešu jauktais koris*. Diriģents:

Koris ir dibināts 1951. gadā. Koristu skaits te: Elza Pinne.

24. Koris ir piedalījies svinīgajos aktos, dievkalpojumos un gadskārtēji rīko koncertu kopā ar Melburnas koŗa "Rota" un Džilongas latviešu jauktā koŗa piedalīšanos.

3. *Brisbenas latviešu biedrības jauktais koris*.

No 1950 — 1951 saucās Brisbenas jauktais koris un diriģents bija E. Kalums. Darbība atsākta atkal 1953. gadā. Kopš tā laiku diriģents ir Eriks Ozoliņš. Koristu skaits: 30. Koris sarīkojis 11 patstāvīgus koncertus. Piedalījies garīgos koncertos un vietējo latviešu draudžu sarīkojumos. Piedalījies arī lielākos austrāliešu sarīkojumos un atbalstījis arī labdarības nolūkos rīkotos austrāliešu koncertus.

4. *Džilongas latviešu jauktais koris*. Diriģente: Aura Raiskuma. Dibināts 1962. gadā. Koristu skaits: 18.

Koris ir dziedājis Džilongas latviešu sarīkojumos. 3 koncerti kopā ar Balaratas kori un 4 koncerti kopā ar Balaratas un Melburnas koriem.

5. *Kanberas latviešu jauktais koris*. Pastāvēja no 1949. g. līdz 1952. gadam. Diriģenti bija S. Minčenko un V. Rullis. Darbība atkal atsākta 1961. gadā, kad P. Darius tika pieaicināts par diriģentu. Patlaban diriģente ir Irma Pumpure, Koris ir dziedājis latviešu un austrāliešu sarīkojumos. Piedalās arī dievkalpojumu kuplināšanā.

Koristu skaits: 25-30.

6. *Melburnas latviešu biedrības jauktais koris Rota*. Pirmā diriģente Tikla Ilstere, no 1950 — 1958. g. Meta Vignere, no 1958 — 1959. g. Arvīds Ķiploks un no 1959. g. Viktors Bendrups.

Koris ir dibināts 1949. gadā Koristu skaits: 60.

Koris ir sarīkojis 20 patstāvīgus koncertus, latviešu sarīkojumos un dievkalpojumos dziedājis 87 reizes. 17 reizes dziedājis austrāliešu publikai.

7. *Melburnas vīru koris Kokle*. Par diriģentiem bijuši: Ernests Maršaus, Kārlis Nunavs, E. Smalkais, V. Bendrups. Kori tagad vada E. Maršaus.

Dibināts 1950. gadā — Koris ir piedalījies daudzos latviešu un austrāliešu sarīkojumos. Piedalījies arī operas "Aida" uzvedumos. Dziedājis arī ABC un citos raidītājos.

8. *Daugavas vanagu Melburnas nodalījis vīru dubultkvartets Kurša*. Vadītājs Juris Pomers.

Dibināts 1959. gadā. Piedalījies draudžu un organizāciju (galvenām kārtām D V) sarīkojumos 55 reizes. Ir bijis viens patstāvīgs koncerts, bez tam dziedājis kopā ar Melburnas jaukto kori un Morningtona meiteņu skolas kori.

9. *Pertas latviešu jauktais koris*. Diriģents Ansis Sprancis.

Dibināts 1950. gadā. Koris pastāvējis ar pārtraukumiem. Koris piedalījies gan latviešu, gan cittaute sarīkojumos. Dziedājis arī Pertas radiofonā. Koristu skaits: 40.

10. *Sidnejas latviešu biedrības jauktais koris*. Koris dibināts 1949. gadā. Pirmais diriģents Volde-mārs Birīņš, tad Jānis Puisēns. No 1951 — 1952. kori diriģē Žanis Smiltnieks, no 1953. gada Volde-mars Rullis. Koris rīko gadskārtējus koncertus, piedalījies visās kultūras dienās, dziedājis organizāciju un draudžu aktos. Vairākkārt dziedājis ABC raidītājā un reizi gadā dzied ABC rīkotā brīvkoncertā.

Koristu skaits: 57.

11. *Sidnejas latviešu vīru koris*. Diriģents Jānis Puisēns.

Dibināts 1956. gadā.

Rīkojis 9 patstāvīgus koncertus, 3 koncertus kopā ar Sidnejas latv. siev. kori Sidrabeni, 5 koncertus kopā ar Sidrabeni un ar Sidnejas latv. biedr.

jaukto kori. Koris ir vairākas reizes dziedājis radiofonā un uzstājies televīzijā. Latviešu organizāciju sarīkojumos piedalījies vairāk kā 30 reizes un baznīcas dievkalpojumos 18 reizes.

Koristu skaits: 52.

12. *Sidnejas latviešu sieviešu koris Sidrabene.* Diriģents Jānis Puisēns. Dibināts 1961. gadā. Sarīkojis 4 patstāvīgus koncertus. Piedalījies latviešu organizāciju sarīkojumos Sidnejā, Ņukastlē un Volongongā.

Koristu skaits apm. 36.

Austrālijas latviešu centros darbojas vēl šādi mazāki kori:

(1) *Adelaides latviešu katoļu draudzes koris* Helēnas Svilānes vadībā.

Dzied. skaits apm. 15.

(2) *Latviešu studentu biedrības "Dziesmuvara" koris.*

Diriģents Eduards Smalkais. Dzied. skaits apm. 20. Koris ir piedal. K D 1965. g. Melburnā.

(3) *Melburnas latviešu katoļu draudzes jauktais koris.*

Par diriģentiem bijuši: B. Adijāns, 1950 — 1955; E. Maršaus, 1957 — 1962 un V. Laduzāns kopš 1962. g. Koris ir dibināts 1950. g. un tā uzdevums kuplīnāt dievkalpojumus. Ir iestudējis vairākas latīņu misas.

(4) *Pertas latv. vīru koris "Gauja".* Diriģents Ansis Sprancis. Dzied. skaits apm. 20.

(5) *Sidnejas latv. katoļu draudzes koris.* Diriģents B. Adijāns. Dalīb. skaits apm. 20.

(6) *Sidnejas Vienības draudzes koris.* Diriģents M. Silīņš. Dzied. skaits apm. 20.

DIRIĢENTU ĪSBIOGRAFIJAS.

(Šai sarakstā ievietoti tikai to diriģentu vārdi, kas patlaban vada kādu latviešu kori Austrālijā.)

1. *Bendrops, Viktors*, dz. 1925. g. Jelgavā. Mācījies Jelgavas mūzikas skolā. Vadījis latv. bērnu kori Dānijā. Austrālijā vadījis Melburnas ev.-lut. latv. draudzes jauniešu kori, Vīru kori Kokle un no 1959. g. Melb. jaukto kori Rota.

2. *Lazdāns, Vitolds*, dz. 1936. g. Daugavpilī. Dziedāšanu mācījies privāti un studijas turpina Melburnas operas skolā. Vada Melburnas latviešu katoļu draudzes jaukto kori.

3. *Maršaus, Ernests* (sk. Skaņu mākslinieku īsbiografijas). Vada Melburnas vīru kori Kokle.

4. *Ozoliņš, Eriks*, dz. 1923. g. Jaunsaulē. No 1940. g. ir vadījis korus Latvijā, latviešu korus Anglijā un Vācijā. Vada Brisbenas latv. biedrības jaukto kori.

5. *Pīnne, Elza*, dz. 1916. g. Smiltēnē. Mācījies pie M. Krišjānes - Vigneris. Vadījusi latviešu korus Latvijā un Vācijā. Vada Balaratas latv. jaukto kori.

6. *Puisēns, Jānis*, dz. 1915. g. Tomskas gub. Mācījies Tautas konserv. Latvijā bija dziedāšanas skol. un koru diriģents. Diriģējis latviešu korus Vācijā. Austrālijā Dubultkvarteta Dzimentene vadītājs. Vada Sidnejas latv. vīru kori un Sidnejas sieviešu kori Sidrabene.

7. *Pumpure, Irma*, dz. 1924. g. Rēzeknē. Klavieru spēli mācīj. pie H. Berino. Mācīj. Mūzikas skolā Braunšveigā. Austrālijā 1960. g. iegūst Associate of Music diplomu. Vada Kanberas latviešu kori.

8. *Raiškuma, Aura* (Sk. Skaņu mākslinieku īsbiografijas). Vada Džilongas latv. jaukto kori.

9. *Rullis Valdemārs*, dz. 1908. g. Olainē. Beidzis Latv. konserv. Strādājis Daugavpils ģimn. kā dziedāšanas un mūzikas skolotājs. Vada Sidnejas latv. biedr. jaukto kori.

10. *Sprancis, Ansis*. Ziņas nav iesūtītas. Vada Pertas latv. jaukto kori un Pertas latv. vīru kori "Gauja".

11. *Svenne, Kaspars*, dz. 1911. g. Somijā. Mācīj. Rēzeknes tautas konserv. Dziedāš. skolot. Latvijā. Vadījis latv. korus Dānijā un Vācijā. Ir Adelaides latv. ev.-lut. draudzes ērģelnieks. Vada Adelaides latv. biedr. kori.

SKAŅU MAKSĻINIEKU ĪSBIOGRAFIJAS

(Sarakstā ievietoti to latviešu mākslinieku vārdi, kam pabeigta konservatorijas izglītība vai kas devuši vismaz vienu patstāvīgo koncertu vai kā solisti piedalījušies Austrālijas latviešu kultūras dienās.)

. *Arone - Freimane, Elvīra* — soprāns. Dz. Rīgā 1911. g. Latv. Kons. beigusi 1940. g. ar brīvmākslinieces grādu. Ass. of Music (Sydney). Rīgas radiof. soliste 1940-44. g. Sidnejā 5 pats. koncerti. Piedal. Kultūras dienās. Dzied. latv. sarīkoj. Sidnejā un citur.

2. *Baranoviča-Titova, dz. Reizniece Valija* — pianiste. Dz. Daugavpilī. Latv. Kons. beigusi ar diplomu. Koncertējusi Rīgas radiofonā. Koncert. Vācijā un Austrālijā. Daudzos koncertos pied. kā pavadītāja, arī E. Maršaus iedz. skaņu platē.

3. *Bergers, Harijs* — baritons. Dz. 1914. g.

Liepajā. Apmekl. Latv. Kons., kursus Zalcburgā un māc. privāti. Rīkojis patst. koncertus Sidnejā. Pied. Kult. dienās. Solists ABC.

4. *Biezaitē, Māra*, — pianiste. Dz. 1945. g. Vācijā. Beigusi Eldera konserv. Adelaidē ar B. Mus. gradu. Devusi patstāvīgus koncertus Adelaidē, Melburnā un Sidnejā. Kā soliste piedal. Austr. latv. kult. dienās, kā arī ABC un TV raid. Ar Adelaidēs Univer. un Franču valdības piešķirtām stipendijām mūzikālo izglītību turpina Parīzes konservatorijā.

5. *Brēmane, Paula*. Dz. 1888. g. Rīgā. Beigusi Latv. Konserv. obligāto priekšmetu klasi. Darbojusies kā paidag. Latvijā un trimdā. Komponējusi dziesmas. Darbojas kā ērģeliece Melburnas ev. lut. draudzē.

6. *Burkēviča, Erīka*, — soprāns. Austrālijā rīkoj. patst. koncertus, arī austr. publikai. Konc. valsts raidītāja un koncertējusi ar Viktorijas simfon. orķestri. Pied. arī ABC rīkotājās turnejās.

7. *Eglīte-Veikerte, Emma* — soprāns. Dz. 1915. g. Sausnejā. Māc. Latv. Kons. un privāti Dānijā. Patst. koncerti Rīgā, Vācijā un Dānijā. Pertā rīkoj. 1 patst. koncertu un 4 Adelaidē. Dzied. Rīgas radiof. un Pertas un Adelaides ABC raidījumos.

8. *Ēķe, Dzidra* — soprāns. Dz. 1921. g. Auru pag. Dzied. mācij. Latv. Kons. un Kvīnslandes konservatorijās. Dzied. Kult. dienu konc. un Brisbenē dažād. latv. sarīkojumos.

9. *Franks, Jānis* — tenors. Beidzis Latv. Konserv., dzied. galvenās partij. Latvijas Operā. Koncert. Vācijā un dzied. Oldenburgas latv. operas uzvedumos. Austrāl. rīkojis patst. koncertus un dzied. Brisbenas latv. sarīkojumos. Sarakstījis vairākus skandarbū.

10. *Freimanis, Eizens*, — pianists. Dzimis 1910. g. Rīgā. Māc. Latv. Konserv. Ieguvis D.S. C.M. L. Mus, Sidnejā. Bijis Rīgas radiof. pianists-pavad. Kopš 1952. g. Sidnejā ABC solists-pianists. Piedal. Kult. Dienās. Komp. apm. 30 solo klavieru miniaturas, kantāti, klav., koŗa dziesmas, opereti "Brandenburgas princis".

11. *Hammers, Alfrēds*, bass-baritons. Rīkoj. patst. konc. Melburnā un piedal. vairākos citos koncertos 1950-os gados.

12. *Herlinga, Liliņa*, — soprāns. Dz. 1907. g. Rīgā. Māc. dzied. un klavieru spēli privāti. Rīgas radiof. soliste. Dz. Freiburgas un štutgartes radiof. Koncerti Sidnejā 1964. un 65. g. Pied. latv. sar. Sidnejā.

13. *Kīplokis, Arvīds*, baritons. Dzied. māc. privāti Latvijā un Vācijā. Patst. koncerti Vācijā. Austrālijā tautas dz. un garīgu dziesmu koncerti. Raksta recenz. "Austr. Latv." par mūzikas dzīvi Melburnā.

14. *Langenfelde, Milda*, — soprāns. Dz. 1902. g. Rīgā, mir. 1961. g. Melburnā. Absol. privātus

dzied. kursus Rīgā. Dzied. viesizrādēs Latv. Nac. Operā. Dzied. Rīgas radiofonā Patstāvīgi konc. Rīgā, arī ārzemēs. Austr. pedal. Kult. Dienās. Dzied. daudzos citos koncertos.

15. *Larsena, Alīta*, — pianiste. Beig. Latv. Konserv. ar brīvmāksl. grādu. Māc. Stutgartes Mūzikas Augstskolā. Adelaidē ir organizējusi jaunatnes koncertus un jauniešu stīgu ansambli.

1. *Larsena, Mairīta*, — vijolniece. Dz. 1949. g. Beļģijā. Māc. Detmoldas Mūzikas Akad. Turpina studijas Elder Conserv. of Music, Adelaidē. Piedal. K.D. jauniešu konc. Patst. koncerti Hobartā, Sidnejā. Piedalās kā soliste ABC koncertos.

17. *Larsens, Gunārs*, — vijolnieks. Dz. 1949. gadā Beļģijā. Kopā ar māsu Mairitu stud. Detmoldas Mūzikas Akad. Šveicē un Vīnē stud. pie Tibor Vargas un Lukes Davida. J. Mediņš abiem jauniešiem vijolniek. dāvina Concertino 1961. g. un Rapsodiju par latv. taut. dziesmām. Rapsodiju Larseni spēlē ABC konkursā un finālā koncertā 1963. gadā. Solists ABC koncertiem 1963. gadā.

18. *Lauris, Jānis* — čellists. Dz. 1950. gadā. Mācās Eldera konserv. Adelaidē. Pedējos gados uzstājies latv. sarīkojumos Adelaidē. 15. Kult. dienas pedal. solistu koncertā.

19. *Liepīna-Zaķe, Velta*, — soprāns. Beigusi Latv. Konserv. ar brīvmāksl. grādu. Patst. konc. Rīgā. Rīgas radiof. soliste. Dzied. galvenās lomas Tautas teātrī. Vācijā konc. kopā ar A. Kaktiņa, J. Veikina un V. Ziedoņa trio. Patstāvīgi koncerti Austrālijā. Kult. Dienu soliste Melburnā un Sidnejā. Mūzikas skol. austr. skolā.

20. *Liepīnš, Elmārs*. Čellists. Piedalījies solistu koncertā 11 K D Ņēmis arī daļību daudzos koncertos Adelaidē un Melburnā, izpildot gan latviešu, gan cittautiešu kompozīcijas.

21. *Mākalne, Olga*, — pianiste. Dz. Krievijā. Beigusi Latv. Kons. ar brīvmāksl. grādu. Kultūras Fonda laureate. Spēlējis Kult. Dienu konc., solistu koncertos un aktos. Mūzikas paidagoģe.

22. *Maršaus, Ernests* — tenors. Dz. 1907. g. Jaungulbenē. Māc. Rēzeknes tautas konserv., arī Lībekas valsts mūzikas skolā, un Melburnas univ. konserv. Strādājis Melburnas operas studijā. Vadījis koŗus Latvijā, Vācijā, Austrālijā. Dziedājis vairākās Kult. dienās. Komponējis dziesmas koŗiem un solo balsij.

23. *Maršaus, Evalds* — baritons. Strādājis Melburnas operas studijā. Piedalījies latv. koncertos. Dziedājis 10. Kult. dienās.

24. *Muižnieks, Juris*, čellists. Dz. 1944. g. Rīgā. Mācījies Sidnejas valsts konservat. Piedalījies kā solists Kult. dienās. Spēlējis daudzos latv. sarīkojumos. Sidnejas simfoniskā orķestra čellists.

25. *Nicis, Kārlis*, tenors. Dz. 1888. gadā Viesītes pag. Mācījies Gižicka mūzika skolā, Vladi-

vostokas mūzikas skolā, Latvijas konserv., kuru ab-
sovē. Ar Latv. kult. fonda stipendiju mācās pie
prof. Cannone Romā. No 1920 — 1928. g. solists
Latvijas nacion. operā. Rīkoj. patst. koncertus.
Dz. Rīgas radiof. raid. No 1928. g. Austrālijā
dzied. ABC raidījumos. Bijis viens no galveniem
dziedātājiem ABC operu uzvedumu raidījumos. Itā-
liešu un angļu operu viesu trupās dzied. galv. lo-
mās. Devis patst. koncertus Sidnejā. Piedal. kā so-
lists Filharmonijas un citos konc.

26. *Padoms-Sarma, Vilis*, — tenors. Koncert.
Vācijā kopā ar Ks. Branti un B. Piekalniēti.
Piedal. vairākos koncertos Melburnā.

27. *Petrēvics, Edgars*, — baritons. Dz. Liepā-
jā. Dziedājis Liepājas operā galvenās baritona par-
tijas. Koncertējis Vācijā. Piedal. Latv. operas dar-
bā Oldenburgā. Pēc ieceļošanas Austrālijā dziedā-
jis latv. sarīkoj. Adelaidē. Vairāki patstāvīgi kon-
certi. Dzied. ABC.

28. *Pajols, Olga*, soprāns. Dz. 1912. g. Pēter-
pilī. Latv. konserv. beidza ar brīvm. māksl. grādu.
Patst. koncerti. Dzied. Rīgas radiofonā. Dzied. Vā-
cijā. Austrālijā dzied. ABC raid. Piedalās dažādos
latv. koncertos. 1965. g. ceļojuma laikā Sav. valstīs
dzied. Portlandē, Sanfrancisko.

29. *Pranka, Helēna*, — pianiste. Dz. 1902. g.
Rūjienā. Beigusi E. Vignera Fonol. institutu un
Latv. kons. obligāto priekšmetu klasi. Strādājusi
kā skolot. E. Vignera Fonoloģijas institūtā un bi-
jusi šī inst. vadītāja. Strādājusi kā skolot. arī ci-
tur. Vada savu privāto mūzikas skolu Melburnā.

30. *Raiskuma, Aura*, soprāns. Dzim. Rīgā. Bei-
gusi Latv. konserv. ar brīvmāksl. grādu. Devusi
patst. koncertus Austrālijā visos latv. centros.
Dzied. Kult. dienās. Iedzied. Latvian Music skaņu
plati.

31. *Rētere-Volkova, Zane*, pianiste. Dzim.
1939. g. Beidza Melb. univ. ar B. Mus. grādu. Kā
otro instrumentu māc. trompeti. Piedal. kā soliste
Kult. dienās. Kā soliste vai kā pavadītāja piedal.
daudzos latv. koncertos.

32. *Rutups, Haralds*, baritons. Dzim. 1922. g.
Rīgā. Mācījies privāti Rīgā un Vācijā. 1962. g.
Sidnejā beidza Valsts kons. ar D.S.C.M. — Tea-
cher. Iegūst diplomu kā Licentiate in Music —
Performer. Patst. konc. Sidnejā, Melburnā, Ade-
laidā. Dzied. dažādos latv. sarīkoj. Strādā par
skolotāju valsts ģimnāzijā.

33. *Saiva-Paegle, Brigita*, — soprāns, dz.
1929. gadā Lielvārdē. Mācīj. Dāņu karaliskajā
konserv. Kopenhāgenā, un Sidnejas konserv. Dzied.
latv. sarīk. Rīkojusi patst. koncertu. Piedal. kā so-
liste 15. Kult. dienās.

34. *Sapale, Loniņa-Apaloniņa*, — soprāns, dz.
Tilžas pag. Mācīj. Latv. konserv., tad konserva-
torijā Baden-Badenē. Rīkojusi koncertus visos latv.

centros Austrālijā. Dziedājusi ABC. Piedal. 9.
Kult. dienās solistu koncertā. Rīkojusi koncertus
Sav. Valstīs un Kanadā.

35. *Savicka, Tija* — pianiste. Mācīj. Latv.
konserv., Mūzikas augstskolā Freibergā. Piedali-
jusies lat. koncertos dažādos centros. Vada savu
dzied. un drāmas studiju Olburijā (Albury, N.S.W.)

36. *Slaučitājs, Leonīds*, — komponists. Dz.
1899. g. Jaunlaicēnē. Beidzis Latv. konserv. kom-
pozīcijas teorijas un diriģentu klasi ar brīv-
māksl. gradu. Diriģējis LU Prez. konv. simfo-
nisko orķestri. Trimdā diriģējis korus. Komponējis
dziesmas kopiem, solodziesmas, sonāti, impresijas,
un prelides klavierēm, dažus gabalus vijolei, vio-
ločellam un simf. orķestrim. Pašlaik dzīvo Havaju
salās.

37. *Skujīņa, Velta*, — soprāns. Dz. Rīgā.
Mācīj. Nusautuēlas mūzikas kons. Nūkastlē un
privāti. Rīkojusi patstāvīgus koncertus visos lielā-
kos latv. centros, Austrālijā. Piedal. 13. Kult.
dienās solistu koncertā.

38. *Sprīvulis, Maksimilians* — pianists. Dz.
1910. g. Varšavā. Mācījies Latv. Kons. klavier-
klasē. Ilggadīgs baznīcas ērģelnieks. Sniedzis mū-
zikālos pavadījumus Kult. dienās un citos latv.
koncertos.

39. *Stūre, Mirdza*, — pianiste. Dz. 1905. g.
Permā, Krievijā. Latv. kons. klavierklāsi beidza
ar brīvmākslinieces gradu. Studijas turpin. Berlīnē
pie Kreicera, Šnābeļa u.c. Beidza Berlīnes kon-
serv. meistarklasi ar koncertpianistes diplomu un
uzslavu. Beidza Mūzikas paid. semināru pie Berli-
nes pilsētas kons. 1933. g. Latv. Kult. fonda sti-
pendija studijām ārzemēs. No 1941-1944. g. Latv.
kons. docente. Pats. koncerti Rīgā un Berlīnē. So-
liste Rīgas, Minchenes un pārējo Baltijas valstu
radiofonos. Koncert. Vācijā nometnēs. Sidnejā va-
da savu klavierstudiju. Piedalīj. Kult. dienu kon-
certos un dažādos latv. koncertos. LP 12 platē ie-
skaņojusi J. Vitola un A. Kalniņa klavierdarbus.

40. *Svarre, Edwards*, — vijolnieks. Spēlējis
Liepājas filharmonijas un operas orķestrī. Darbo-
jies dažādos simfon. orķestros Vācijā. Solists 6.
Kult. dienās un citos latv. koncertos.

41. *Veide, Dzintars*, baritons. Dz. 1923. g. Lie-
pājā. Dziedāšanu mācījies privāti Vācijā un Mel-
burnā. Oldenburgā dzied. dažās lomās latv. operā.
Patst. koncerti Austrālijā. Piedalījies daudzos latv.
sarīkojumos. Bijis solists Kult. dienās. ABC rai-
dītāja solists. Piedalījies ABC televīzijas operas uz-
vedumos.

42. *Veide, Magda*, — soprāns. Dziedājusi L.
Vēgnera korī, tad T. Reitera korī. Mācījiesies Latv.
kons. H. Lūses klasē. Oldenburgā dziedāj vācu ope-
rā. Daudz koncertējis Austrālijā, galv. kārtām
kopā ar Dz. Veidi.

43. *Veikerte-Eglīte, Emma*, — soprāns. Dz. Sausnējā 1915. g. Mācījusi dziedāšanu pie prof. P. Saksa. Pats. koncerti Rīgā 1944. g. un Kopenhāgenā. Austrālijā rīkojusi patst. koncertus Pertā un Adelaidē.

44. *Vilmas, Lūcija*, — soprāns. Dz. Rēzeknē 1922. g. Mācījusies Rēzeknes konserv., tad Freiburgas kons., Vācijā. Kādu laiku studējusi Elder Conserv. of Music, Adelaidē. Dzied. Rēzeknes pil-sētas operēšu apv. kā soliste. Piedalījusies daudzos latv. koncertos Vācijā. Austrālijā pied. kā soliste vairākos Adelaides latv. rīkotos koncertos. Dzied. austrāliešu labd. koncertos. Ir ABC radio soliste. Uzstāj. televīzijā.

45. *Zālīte-Eriņa, Rita*, — soprāns. Dz. 1912. g. Liepas pag. Dzied. mācījusies privāti. Beigusi Latv. Nac. operas baleta skolu, mācīj. drāmat. kursus, Dailes teātri pie Ertneres un Mača. Koncert. patstāvīgos koncertos Brisbanē un Sidnejā, piedal. Kult. dienu koncertos un kopā ar Brisbenas latv. māksl. dažādos koncertos.

TĒLOTĀJU MĀKSĻA.

TELOTĀJU MĀKSĻAS DARBINIEKU ĪSBIOGRAFIJAS

(Sarakstā ir uzņemti mākslinieki, kas rīkojuši patstāvīgas izstādes, piedalījušies ar saviem darbiem Kultūras dienu un Jaunatnes dienu rīkotās izstādēs, skatuves gleznotāji, keramiķi un ilustrātori).

Lietoti saīsinājumi: KD — Kultūras dienas, LMA — Latvijas mākslas akadēmija MS — mākslas skola SLT — Sidnejas latviešu teātris, STK — Sidnejas tehniskā koledža.

1. *Āboliņš, Uldis*. Gleznotājs. Dz. 1923. g. Rīgā. Mācījies privāti Latvijā un Vācijā. Sarīkojis patst. izstādes Austrālijā. Ieguvis daudzas godalgas akvareļu sekcijā. Darbi atrodas Mākslas gal. Sidnejā, Melburnā, Hanoverā un priv. kolekcijās. Dzīvo Sidnejā.

2. *Ansons, Alnis*, Gleznotājs un keramiķis. Dz. 1928. g. Rīgā. Mācīj. Freiburgā un Melburnas techn. kol. Dzīvo Melburnā.

3. *Ārends, Pēteris*. Architekts un akvarelists. Dz. 1900. g. Vestienā. Miris 1960. g. Sidnejā.

4. *Atgāzis, Gunārs*. Gleznotājs un dekorātors. Dz. 1931. g. Mācījies privāti un Sidnejas techn. koledžā. Izst. KD. Dzīvo Sidnejā.

5. *Auziņš, Vilis*. Gleznotājs. Dz. 1909. g. Mat-

ADELAIDES LATVIEŠU BIEDRĪBAS JAUNATNES MŪZIKAS FONDS.

Fonds ir dibināts 1959. gadā vijolniekam prof. R. Miķelsonam aizceļojot uz Ameriku. Fonda dibināšanā bez R. Miķelsona piedalījušies Alita Larseņa, Alma Ozola un Gustavs Krūms. Vēlāk vēl kooptēja Alvi Zvaigzne, Nikolaju Druvkalnu un Benitu Vembri.

Fonda mērķis ir apzināt, kopot un iespēju robežās arī materiāli atbalstīt centīgos un apdāvinātos jaunos mūziķus. Ikgadus fonds rīko 2 koncertus un vienu bērnu pēcpusdienu. Tāpat fonds arī izrauga dalībniekus Kultūras dienu jaunatnes koncertiem. Jauno mūziķu skaits, kas piedalījušies fonda rīkotos koncertos, sniedzas vairākos desmitos un vairāki no tiem pazīstami arī ārpus latviešu ap-rindām.

Fonda biedrs Gustavs *Krūms* (dz. 1907. g.) ir ērģelnieks diriģents, un mūzikas kritiķis, rakstījis AL; Nikolajs *Druvkalns* ir mūzikas paidagogs un mūzikas kritiķis, rakstījis AL.

kules pag. Mācījies Londonā. Izst. Anglijā un Brisbenē. Dzīvo Brisbenē.

6. *Balodis, Roberts*. Dz. 1919. g. Minskā. Mācījies Rīgā, Beļģijā un Libekā. Izst. KD izst. un citur. Dzīvo Džilongā.

7. *Bērziņa-Grīse, Ināra*. Mācīj. Sidn. techn. kol. Izst. SLT. Dzīvo Sidnejā.

8. *Biezāite, dz. Vusa Margarita*. Grafiķe un paidagoģe. Dz. 1921. g. Rīgā. Mācīj. priv. mākslas stud. Liepājā. Dzīvo Adelaidē.

9. *Bisenieks, Ojars*. Gleznotājs un dekorators. Dz. 1924. g. Rīgā. Mācīj. Latvijā un Vācijā priv. studijās. Sarīk. patst. izstādes. Darbi priv. kolekc. Austrālijā un citur. Dzīvo Melburnā.

10. *Bitāne, Anita*. Gleznotāja un skulptore. Dz. 1943. g. Rīgā. Beigusi Melburnas Institute of Tech. School of Art. Izst. Jaunat. dienu izst. un citur. Dzīvo Melburnā.

11. *Derums, Andris*. Gleznotājs. Dz. 1945. g. Vācijā. Izst. Dienvidaustr. Bunbery mākslas izst. Dzīvo Adelaidē.

12. *Dukurs*, Juris. Grafīkis. Dz. 1917. g. Krievijā. Mācījies LMA. Izstād. SLT. Zīmējis dekorācijas SLT. Dzīvo Sidnejā.
13. *Dzelme-Bērziņa*, Erna. Grafīke. Dz. 1906. g. Laudonā. Beigusi LMA (Zariņa darbnīcu). Papild. Belģijā. Izstādij. Latvijā, Vācijā un Austrālijā. SLT izst. Darbojas kā rakstniece — Erna Ķikure. Dzīvo Sidnejā.
14. *Dzelzkalējs*, Valters. Dekorātors un gleznotājs. SLT izst. Dzīvo Sidnejā.
15. *Dzintars*, Fricis. Gleznotājs. Patst. izstāde Sidnejā un SLT. Dzīvo Sidnejā.
16. *Erna*, Zigrīda. Gleznotāja. Dz. 1919. g. Minskā. Mācīj. pie prof. Tilberga. Sarik. patst. izstādes. Piedal. dažād. izst., arī KD izst. Darbi atrod. privātās kolekcijās. Dzīvo Adelaidē.
17. *Gauja*, Mārtiņš. Gleznotājs un grafīkis. Dz. 1915. g. Tīrzā. Mācījies Rīgā. Strādājis kā ilustrātors. Piedal. dažādās izst., arī KD. Izstādes SLT. Dzīvo Sidnejā.
18. *Geņģeris*, Miķelis. Gleznotājs. Dz. 1924. g. Aulejas pag. Mācīj. Sidn. tech. kol. Izstād. SLT un Jaunatnes dienu izst. Dzīvo Sidnejā.
19. *Indans*, Pēteris. Gleznotājs. Dz. 1947. g. Vācijā. Mācījies pie K. Medņa un mākslas skolā. Piedal. Jaunatnes dienu izst. un citās. Dzīvo Melburnā.
20. *Ivans*, Mārtiņš. Gleznotājs. Dz. 1924. g. Rīgā. Mācīj. Matisona un Tilberga mākslas studijās. Izstād. KD. un citās izst. Darbi godalgoti. Dzīvo Brisbenē.
21. *Jauģiete*, Reģīna. Ķeramiķe un tēlniece. Mācīj. Adelaides mākslas skolā. Dzīvo Adelaidē.
22. *Jansone*, Dace. Skatuves gleznotāja. Zīmējusi dekorācijas SLT. Dzīvo Sidnejā.
23. *Jurjāns*, Gunārs. Gleznotājs, grafīkis un dekorātors. Dz. 1922. g. Rīgā. Mācīj. privāti un SLM. Turpin. studijas Kopenhāgenā. Izstādijies Francijā, Amerikā, Austrālijā. Dzīvo Melburnā.
24. *Kalniņš*, Jānis. Gleznotājs, pedagogs un rakstnieks (Jānis *Sarma*). Dz. 1884. g. Vecsaules pag. Beidzis Penzas mākslas akad. Sarīkojis patst. izstādes. Dzīvo Melburnā.
25. *Kalniņš*, Sigurds. Grafīkis. Dz. 1918. g. Rembatē. Beidzis LMA grafisko darbnīcu. Miris 1956. g. Melburnā.
26. *Kampe*, Otto. Grafīkis un gleznotājs. Dz. 1919. g. Mācījies pie K. Brencēna, R. Sutas, un S. Vidberga. Piedalījies izstādēs Latvijā, Vācijā, Anglijā, Amērikā un Austrālijā. Dzīvo Melburnā.
27. *Kasapcevs*, Jevgenijs. Skatuves gleznotājs. Zīmējis dekor. SLT. Dzīvo Sidnejā.
28. *Kārklīna*, Nīna. Gleznotāja. Mācīj. privāti un LMA. Izst. KD un citur.
29. *Ķauķe*, Ingrīda. Skatuves glezn. Zīmēj. dekor. SLT. Dzīvo Sidnejā.
30. *Kiršfelde*, Māra. Grafīke. Mācīj. Gordon Inst. of Techn. Izst. Jaunatnes dienās.
31. *Knope*, Arvids. Skatuves glezn. Zīmējis dekor. SLT. Dzīvo Sidnejā.
32. *Krīvs*, Džems. Gleznotājs. Dz. 1924. g. Mācījies privāti Latvijā, Vācijā un STK. Izstād. SLT un citur. Zīmējis arī dekor. SLT un ilustr. grāmatas. Darbi privātās kolekc. Dzīvo Sidnejā.
33. *Krūmkalns*, Teodors. Gleznotājs. Dz. 1915. g. Kandavā. Mācījies Brisbenas mākslas skolā. Piedal. KD izstādēs un citās latv. un austr. izstādēs. Dzīvo Brisbenā.
34. *Kudeika*, Augusts. Gleznotājs. Dz. 1916. g. Kalupes pag. Mācījies pie R. Sutas. Piedal. izstādēs Vācijā un Pertā. Darbi godalgoti. Dzīvo Pertā.
35. *Lāce-Dika*, Astra. ilustratore. Beigusi STK. Illustr. austrāliešu un latviešu grāmatas. Dzīvo Sidnejā.
36. *Lauva*, Laimons. Skatuves gleznotājs. Dz. 1902. g. Beidzis LMA (Dekoratīvo darbnīcu, pie Kugas). Strādājis kā dekorātors L.N. operā. Zīmējis dekorācijas ALT Melburnā. Dzīvo Melburnā.
37. *Lecons*, Leons. Gleznotājs un ilustrātors. Dz. 1935. g. Daugavpilī. Mācījies Techniskā kolledžā Pertā. Piedal. KD izstādēs un citur. Dzīvo Pertā.
38. *Leite*, Lidija. Tēlniece. Dz. 1926. g. Ērgļos. Mācīj. pie J. Tilberga un skulptūru STK. Mirusi 1957
39. *Linde*, Verners. Gleznotājs. Dz. 1895. g. Mācījies privāti Pēterpilī un LMA. Izstādij. dažādās izst. Eiropā un Austrālijā. Dzīvo Adelaidē.
40. *Luce*, Ilze. Gleznotāja. Mācīj. STK. Izstrāde SLT. Zīmējusi dekor. SLT. Dzīvo Volongongā.
41. *Mārtiņa* (Martin), Māra. Gleznotāja un pedagoge. Dz. 1941. g. Rīgā. Piedal. KD izstādē. Dzīvo Adelaidē.
42. *Mastiņš*, Ivars. Gleznotājs. Dz. 1924. g. Rīgā. Mācījies pie J. Matisona un J. Tilberga, un Brisbenas techn. kol. Izst. KD, un citur. Dzīvo Brisbenā.
43. *Medenis*, Arvids. Gleznotājs un pedagogs. Dz. 1905. g. Praulienā. Beidzis LMA figurālo darbnīcu. Dzīvo Sidnejā.
44. *Mednis*, Kārlis. Gleznotājs. Dz. 1910. g. Penzā. Mācījies R. Sutas studijā. Sarīkojis patst. izstādes. Daudzi darbi ir godalgoti. Gleznas atrodas privātās kolekcijās. Dzīvo Melburnā.
45. *Mednis*, Viktors. Gleznotājs. Dz. 1927. g. Naukšēnu pag. Mācīj. Melburnas nacion. galer. mākslas skolā un Adelaides mākslas skolā. Izstād. KD un citur. Dzīvo Adelaidē.
47. *Meilerte*, dz. Krastiņa, Ludmilla. Gleznotāja. Dz. 1908. g. Baldonē. Beigusi LMA V. Pur-

viša dabas skatu darbniecu. Austrālijā sarīkojusi 6 patstāvīgas izstādes. Ieguvusi vairākas godalgas. Gleznas atrodas Viktorijas mākslas muzejā, Tasmanijas mākslas galerijā un Dienvidaustr. mākslas galer. Dzīvo Melburnā.

47. *Misiņa, dz. Bērziņa, Anita.* Gleznotāja. Mācīj. STK. izst. Jaunatnes dienās. Dzīvo Volongongā.

48. *Ozoliņa, Elizabete.* Gleznotāja. Dz. 1909. g. Mācīj. privāti. Izst. KD un citur. Dzīvo Adelaidē.

49. *Ozols-Ozoliņš, Arnolds.* Mācījies LMA. Zīmējis dekorācijas Adelaides latviešu teātrim. Dzīvo Adelaidē.

50. *Pārupe, Gunta.* Gleznotāja. Dz. 1931. g. Vietalvā. Mācīj. Virburgas mākslas studijā pie Rožlapas, Stīpnieces un Jansona. Izstādījusi darbus latv. un austr. izstādēs Pertā. Dzīvo Pertā.

51. *Pētersons, Vladimirs.* Gleznotājs. Dz. 1924. g. Liepājā. Mācījies Vācijā un Austrālijā. Darbi godalgoti. Piedal. izstādēs Vācijā un Austrālijā.

52. *Priedītis, Jūlijs.* Gleznotājs. Dz. 1891. g. Cirgalu pag. Mācīj. Stiglica mākslas skolā un Podošņeva glezn. studijā Pēterpilī. Patst. izstādes Vācijā un Melburnā. Piedal. KD izstādēs un citās izstādēs. Dzīvo Melburnā.

53. *Pūce, Teodors.* Koktēlnieks. Dz. 1910. g. Mācīj. pie E. Meldera. Dzīvo Melburnā.

54. *Reintāls, Kārlis.* Gleznotājs. Mācījies privāti Latvijā un Vācijā. Piedalījies KD izst.

55. *Reitere, Irmgarde.* Gleznotāja. Dz. 1908. g. Rīgā. Mācīj. Liberta un Miesnieka studijās, arī R. Sutas studijā. Rīkoj. patst. izstādi Pertā. Piedal. dažādās izstādēs. Dzīvo Pertā.

56. *Rumba, Raimonds.* Tēlnieks. Dz. 1931. g. Studējis skulptūru STK. Izstād. SLT un citur. Dzīvo Sidnejā.

57. *Rutkovska, Aija.* Gleznotāja. Beigusi STK mākslas klasi. Izstādes SLT. Dzīvo Sidnejā.

58. *Ruza, Māra.* Grafiķe. Dz. 1942. g. Rīgā. Mācīj. S.A. School of Art. Piedal. Jaunatnes dienu izstādēs un Dienvidaustr. grafiķu izstādē. Dzīvo Adelaidē.

59. *Salpiņš, Gunārs.* Gleznotājs un grafiķis. Dz. 1926. g. Rīgā. Mācījies Mākslas skolā Freiburgā un Melb. nac. gal. mākslas skolā. Piedal. izstādēs Viktorijā un citās pavalstīs. Zilās otas dibinātājs. Dzīvo Melburnā.

60. *Sils, Herberts.* Grafiķis un ilustrators. Dz. 1912. g. Rīgā. Mācījies RTA pie R. Sutas. Rakstījis par mākslu. Izstādes SLT un citur. Miris 1965. g. Sidnejā.

61. *Slaucītājs, Leonīds.* Gleznotājs, ģeofizikis un komponists. Dz. 1899. g. Jaunlaicē. Mācīj. pie J. Zuntaka un La Platas univ. mākslas skolā. Rīkojis patst. izst. Buenos Airesā un piedal. izstādēs Ņujorkā, Torontā, Buenos Airesā. Patlaban

dzīvo Havajā.

62. *Sodums, Arvīds.* Grafiķis. Dz. 1919. g. Krievijā. Mācījies LMA. Piedal. izstādēs Rīgā, Jelgavā, Londonā, Pertā. Darbojies kā porcelāna apgleznotājs Londonā, Dienvidāfrikā.

63. *Spože, Vija.* Gleznotāja un dekoratore. Beigusi STK mākslas klasi. SLT izstādēs, un citās. Darinājusi dekorācijas daudzām lūgām SLT. Darbi ir privātās kolekcijās. Dzīvo Sidnejā.

64. *Steinmillers, Valdis.* Gleznotājs. Dz. 1916. g. Mācījies privāti Latvijā un Vācijā. Izstād. Vācijā un Austrālijā.

65. *Stenders, Otto.* Gleznotājs. Dz. 1909. g. Tadaiku pag. Beidzis Liepājas mākslas amatn. skolu un mācīj. pie J. Bīnes. Pats. izstāde Brisbenā, piedal. izstādēs Liepājā, Vācijā, Brisbenā. Dzīvo Brisbenā.

66. *Stīpniece, dz. Klēbacha, Margarita.* Gleznotāja. Dz. 1910. g. Beigusi LMA Ģ. Eliasa klasi. Rīkojusi patst. izstādes Adelaidē. Piedal. izstādēs Latvijā, Beļģijā, Holandē, Amērikā. Darbi atrodas Dienvidaustr. muzejā, Tasmanijas muzejā un Pertas muzejā. Dzīvo Adelaidē.

67. *Sviķers, Leo.* Gleznotājs un arhitekts. Dz. 1910. g. Ķīnā. Mācīj. pie V. Purviša, tad Freiburgas MS. Zilās otas dibinātājs. Izstādījies Austrālijā un kopā ar baltiešu gleznotājiem Parizē. Dzīvo Melburnā. Dz. 1931. g. Viļānos.

68. *Sveilis, Imants.* Dekorators. Zīmējis dekorācijas SLT. Dzīvo Sidnejā.

69. *Svilāns, Jānis.* Gleznotājs un dekorators. Izstād. SLT. Jaunās paletas vadītājs. Zīmējis dekorācijas daudzām lūgām SLT. Dzīvo Sidnejā.

70. *Šēnbergs, Irma.* Gleznotāja. Dz. 1911. g. Daugavgrīvā. Autodidakte. Piedal. izstādēs Latvijā un Pertā. Dzīvo Pertā.

71. *Šlosa, Astra.* Gleznotāja. Dz. 1927. g. Rīgā. Mācīj. Vācijā, TK Vaga-Vagā, pie L. Meilertes. Piedal. izstādē 1962. g. Dzīvo Melburnā.

72. *Švīnka, Māra.* Grafiķe un pedagoge. Dz. 1941. g. Rīgā. Beigusi Adelaides MS Piedalījies Jaunatnes dienu izstādēs. Ieguvusi godalgas Jaunatnes dienās. Strādā par skolotāju. Dzīvo Adelaidē.

73. *Trumpis, Kārlis.* Gleznotājs. Dz. 1910. g. Dauguļu pag. Mācīj. pie R. Sutas un L. Svempes, arī LMA. Patst. izstāde Melburnā. Piedalījies izstādēs Vācijā, Beļģijā, Francijā. Piedal. KD izstādēs. Zilās otas biedrs. Dzīvo Melburnā.

74. *Veikina, Lija.* Dekoratore. Zīmējusi dekor. SLT. Dzīvo Sidnejā.

75. *Vilka, Erna.* Gleznotāja. Dz. Daugavpilī. Mācījies RTA pie S. Vidberga un R. Sutas. Izstādījusi darbus Rīgā un Jelgavā. Izstādījusi darbus Amērikā un Austrālijā. Sastāv Zilā otā. Dzīvo Melburnā.

76. *Vitolinš*, Roberts. Keramiķis. Dz. 1900. g. Adulienes pag. Gleznošanu mācījies pie U. Skulmes, K. Miesnieka, V. Tones. Beidzis LMA, R. Pelšes vadīto ķeramikas meistardarbnīcu. Dzīvo Adelaidē.

77. *Zariņa-Midžvika* (Madgwick), Dagnija. Gleznotāja. Mācīj. STK. Piedalījies vairākās izstādēs, darbs godalgots Jaunatnes dienās Patlaban dzīvo Jaungvinejā.

78. *Zikaras-Veisa*, Skaidrite. Gleznotāja. Mācīj. MS Freiburgā, Nac, gal. MS Melburnā. Piedalījies ar darbiem KD izstādēs un austr. izstādēs. Dzīvo Melburnā.

79. *Zilberts*, Gunards. Gleznotājs. Dz. 1924. g. Mācīj. LMA. Izstādījies KD un citās izstādēs.

80. *Zīle*, Tāivaldis, Gleznotājs. Dz. 1925. g. Tukumā. Mācījies I. Svempa mākslas studijā un Nac. gal. MS Melburnā. Izstādījis savus darbus Pertā, Sidnejā.

81. *Zusters*, Reinis. Gleznotājs. Dz. 1918. g. Krievijā. Mācījies pie V. Tones un R. Maziša studijā. Piedalījies KD izstādēs, SLT izstādēs un ļoti daudzās austrāliešu izstādēs. Daudzi darbi godalgoti, darbi atrodas Nac. galerijā Sidnejā. Daudz darbu privātās kolekcijās. Dzīvo Sidnejā.

TEĀTRI

AUSTRĀLIJAS LATVIEŠU TEĀTRU FESTIVALI.

Nina Luce

Brīvās Latvijas laikā ne tikai galvas pilsētā, bet arī lielajās apriņķu pilsētās darbojās teātri ar vērā ņemamiem mākslas sniegumiem, kas savstarpējā mijiedarbē sekmēja mūsu drāmas attīstību. Austrālijā, ievērojot pilsētu milzīgos attālumus, kā tēlotājiem tā skatītājiem liegta iespēja redzēt citu ansambļu izrādes. Tādēļ Austrālijas latviešu teātru saime, lai veicinātu drāmatisko mākslu, nolēma rīkot gadskārtējus teātru festivālus, kur katrs ansamblis piedalās ar vienu iestudējumu. Teātru festivāli izvērtās par lielu kultūrālās dzīves notikumu piektajā kontinentā.

Nav mums šodien vairs ne teatrālo formu meklētāja Dailes teātra, ne reālpsīhologiskā stila kopēja Latvijas nacionālā teātra, kas tieši pateicoties saviem atšķirīgajiem mākslas mērķiem veidoja tā saucāmo latviešu teātri. Tādēļ skatuves entuziasti, pārvarēdami simtiem jūdžu garos attālumus, upurēdami šim nolūkam savu atvalinājumu, reizēm pat zaudēdami nedēļas algu, satiekas reizi gadā lai pārrunātu teātra problēmas un mācītos gan no otra veiksmēm gan kļūmēm. Ļoti svarīga aktieriem ir arī pacilājošā svētku sajūta, ko izraisa apziņa, piederēt vienai dedzīgai, kopēju interešu saimei. Tam ir liela morāliska nozīme, jo aktieri par savu darbu nekādu atalgojumu nesapem. Tie ir amatieri, no kuriem skatītājs tomēr sagaida profesionālu sniegumu, kas ne reti, pateicoties aktieru deģsmei, arī izdodas.

Tēlotāju sajūsma, gribot negribot, sasniedz arī ap 1500 skatītājus, kas trijās dienās pagūst redzēt 3-5 dažādu ansambļu sniegumus. Tā kaut relatīvi, tomēr ir iespējams runāt par zināmu latviešu teātra mākslas līmeni Austrālijā. Tāpēc teātru festivāli nav domāti tam, lai skatītājs pēc izrādēm apmierināts atgrieztos mājās, bet to nolūks ir radīt satraukumu, ierosināt pārdomas un pārrunas. Kaut arī katram latviešu teātrim Austrālijā vēl nav izveidojusies sava raksturīgā seja, tomēr ne reti katrai izrādei ir savs stils, ko nosaka režisors sadarbībā ar dekoratoru. Varam pat saziņēt iezīmīgāko dažu režisoru darbā.

Interesanti ir arī vērot mūsu dekoratoru dažādo pieeju skatuves ietērpam. Pastāv gan gleznieciski ainaviskās gan fragmentārās dekorācijas, kas pašas par sevi neizteic nekā, bet atbalstot tēlotājus, kļūst izrādes neatņemama sastāvdaļa.

Sešos festivālos redzētas divdesmit trīs lugas, kuras vieglāka pārskata dēļ, varētu iedalīt divi grupās.

Pirmā grupā ir inscenējuma lugas, kur darba smagums vairāk gulstas uz režisora pleciem nekā katra aktiera individuālās varēšanas. Šais izrādēs, ja ir labi galveno lomu nesēji, veikls režisors var palīgdomām piesaistīt arī mazāk piedzīvojušus tēlotājus izrādei daudz pāri nenodarīdams.

Otrā grupā ir tā saucamās modernās lugas ar minimālu tēlotāju daudzumu. Tādā gadījumā pēdējiem jābūt sava aroda pratējiem, kas ar augsto izrādes mākslas līmeni spēj celt mūsu drāmatiskās mākslas standartu. Bet, ja kāds ansamblis piedalās festivālos vairākkārt ar šādām lugām, ne reti ar tiem pašiem tēlotājiem, tad tas var viegli apdraudēt pats savu nākotni.

Pēc pirmā 1961. gadā notikušā teātru festivāla, kurā no četrām lūgām nebija nevienas oriģināllugas, rīkotāji nolēma, ka latviešu teātru festivālos pēc iespējas iestudējami latviešu drāmatiku darbi, kas noteikti jāievēro festivāla rīkotājam ansamblim, pārējie, nepieciešamības gadījumā var sniegt arī tulkojumus. Lēmums līdz šim ievērots. Pirmie divi festivāli notika Sidnējā, bet kad arī Melburnas un Adelaides tautieši ieguva savus namus ar labām skatuvēm, tie sāka rotēt starp trim minētajām pilsētām.

Festivālos piedalījušies 30-60 tēlotāju no sekojošiem ansambļiem:

- 1) Adelaides latviešu teātris
- 2) Austrālijas latviešu teātris (atrodas Melb.)
- 3) Brisbēnas Daugavas Vanagu drāmatiskā kopa
- 4) Melburnas latviešu teātris un
- 5) Sidnejas latviešu teātris.

Sākot ar piekto teātru festivālu, notikusi oficiāla labākās aktrises, aktiera, režisora un dekoratora godalgošana.

Vērojot ansambļu sniegtumus teātru festivālos, radusies atziņa, ka ne tas ka esam amatieru ansambļi, mūs reizēm traucējis sniegt labas izrādes (ir ansambļi, kas darbojas jau 15 gadus), bet gan nopietnības trūkums gan festivāla lugu izvēloties gan to sagatavojot. Plašas recenzijas par festivāla izrādēm aizvien lasāmas laikrakstā Austrālijās latvietis. Sešos gados zemāk minētie ansambļi iestudējuši senojošo:

Adelaides latviešu teātra ansamblis:

- Z. Lagerlefas — Gesta Berlings
 A. Kassela — Nāve atvaļinājumā
 M. Ziverta — Minhauzena priecības
 U. Betti — Karaliene un dumpinieki
 Kokto — Ērglim divas galvas
 M. Ziverta — Nauda

Austrālijas latviešu teātris:

- O. Kovarda — Viss jūsu ziņā
 M. Ašāra — Tupenis
 H. Viljamsena — Neregulārais darbības vārds
 M. Ziverta — Kurrpurrū
 M. Ziverta — Durnā Merga
 H. Vitlingera — Piena ceļš

Brisbēnas DV dramatiskā kopa:

- S. Moma — Svētā liesma
 T. Zeltiņa — Deguns
 A. Dzīluma — Uz milža pleca

Melburnas latviešu teātris:

- R. Voitkusa Zīmes smiltis
 H. Krūmiņa Maestro no Rucavas

Sidnejas latviešu teātris:

- Ž. Anuila — Cīrulis
 A. Egliša — Omartīja kundze
 M. Ziverta — Kā zaglis naktī
 E. Šekspīra — Divpadsmitā nakts
 E. Šekspīra — Vindsoras jautrās sievas
 Raiņa — Spēleju dancoju.

Šo apceri nobeidzot gribu piezīmēt, ka bez šī lielā teātru festivāla, mums vēl pastāv mazais teātru festivāls, kad gadskārtējo Jaunatnes dienu sarīkojumu ietvarā, viens vakars veltīts viencēlniem, kušos piedalās Adelaides, Melburnas un Sidnejas Jaunatnes drāmatiskās kopas, kas vislabāk apliecina Austrālijas latviešu teātru izredzes nākotnē.

AUSTRĀLIJAS LATVIEŠU TEĀTRU DARBĪBA.

ADELAIDES LATVIEŠU TEĀTRA ANSAMBLIS (ALTA)

Teātris dibināts 1950. g. 16. nov.

Adelaides latviešu teātra ansambļa dalībnieki, kas bijuši ansambļi ilgāk par 10 gadiem. Jekavās lugu skaits, kurās piedalīties līdz 1966. g.

Zaiga Ābele — aktrise (11); Babete Blicava — režisore (9), mirusi 1964. g.; Felikss Blicavs — aktieris (11); Irma Bumbiere — aktrise (27) un sufliere; Miervaldis Bumbiers — aktieris (44), režisors (11); Ojārs Burdīkova — apgaismotājs; Dzintra Dulpiņa-Andersons — aktrise (10), Mērija Dulpiņa — aktrise (14), režisore (3); Visvaldis Dulpiņš (16), režisors (12); Žanis Dulpiņš — aktieris (7), režisors (6); Harijs Elvīgs — aktieris (40), režisors (1); Ernests Freimanis — aktieris (7); Henrijs Gelsens — aktieris (24), režisors (1); Edgars Gešmanis — aktieris (17); Rasma Gešmane — aktrise (23); Vijulis Graudiņš — aktieris (22), sufliers; Gunārs Matisons — aktieris (22); Irija Matisona — aktrise (5), sufliere; Arnolds Ozoliņš -Ozols — dekorators (14); izstājies no ansambļa; Jānis Plūme — režisors (1); Vaira Plūme — režisore (5), aktrise (24); Jānis Puika — dekorators (12); Pauls Purkalītis — aktieris (23); Jēkabs Sedols — dekorators (18); Francis Svencis — aktieris (15); Kaspars Svenne — mūzikas konsultants; Zelma Svenne — aktrise (3), režisore (4); Hermine Valtere — aktrise (29); Olgerts Valters — aktieris (15); Ludmilla Vītola — teātra friziere.

ALTA

Gads	Autors	Lugas nosaukums	Režisors	Dekorātors	Apm. skaits
1951	E. Vulfs	Līnis murdā	M. Dulpiņa	J. Sedols	406
	E. Zālītes	Svešās asinis	M. un V. Dulpiņi	J. Sedols	Nav zināms
	R. Blaumaņa	No saldenās pudeles	Ž. Dulpiņš	J. Sedols	491
	E. Skujnieks	Diriģents	Ž. Dulpiņš	J. Sedols	541
	J. Akurāters	Priecīgais saimnieks	V. Dulpiņš	J. Sedols	702
1952	R. Blaumanis	Skroderdienas Silmačos	Z. Svenne	J. Sedols un citi	995
	A. Ozole	Čiko	V. Dulpiņš	J. Sedols	Nav zināms
	V. Richters	Nebēdnieki	V. Dulpiņš	J. Sedols	Nav zināms
	R. Blaumaņa	Pazudušais dēls	O. Skrastiņa	A. Ozoliņš-Ozols	Nav zin.
1953	E. Zālīte	Maldū Mildas sapņojums	V. Dulpiņš	A. Ozoliņš-Ozols	Nav zin.
	V. Kārklīšs	Sarkanvīns	Vaira Plūme	A. Ozoliņš-Ozols	Nav zin.
	B. Tomass	Čarlija krustmāte	Babete Blicava	J. Zālmanis	668
	A. Brigadere	Sprīdītis	Zelma Svenne	A. Ozoliņš-Ozols	1126
1954	M. Zīverts	Tireļpurvs	Ž. Dulpiņš	J. Puika	199
	J. Rainis	Pūt vējiņi	Ž. Dulpiņš	J. Sedols	427
	E. Laidsārs	Jaunais sākums	Babete Blicava	J. Puika	Nav zin.
1955	E. Eglītis	Kazanovas mētelis	O. Skrastiņa	A. Ozoliņš-Ozols	758
	A. Rīdlejs	Spoku vilciens	Ž. Dulpiņš	J. Zālmanis	416
1956	V. Šekspīrs	Divpadsmitā naktis	Babete Blicava	J. Sedols	644
	E. Skujnieks	Diriģents (2. iest.)	Ž. Dulpiņš	J. Sedols	320
	V. Kārklīšs	Indigā efeja	O. Skrastiņa	J. Puika	502
	A. Niedra	Piparkūkas sirds	Vaira Plūme	A. Ozoliņš-Ozols	254
1957	A. Eglītis	Galma gleznotājs	Babete Blicava	A. Ozoliņš-Ozols	492
	A. Eglītis	Kazanovas mētelis (2. iest.)	B. Blicava	A. Ozoliņš-Ozols	81
	J. Rainis	Uguns un nakts	B. Blicava	J. Sedols	Nav zin.
1958	S. Moms	Vēstule	M. Bumbiers	J. Sedols	399
	J. Lejiņš	Nebrauc tik dikti	Vaira Plūme	A. Ozoliņš-Ozols	587
1958	K. Deins	Granīts	B. Blicava	J. Sedols	278
	K. Miķelsone	Slinkā sieva	M. Blumbiers	J. Sedols	398
1959	M. Zīverts	Āksts	K. Ābeltiņš	J. Sedols	537
	K. Ābele	Pazaudētā ūfelija	B. Blicava	J. Sedols	481
	L. Fodors	Gatavības apliecība	M. Dulpiņa	J. Puika	312
1960	R. Blaumanis	Ļaunais gars	V. Dulpiņš	J. Puika	471
	J. Lejiņš	Skabarga sirdī	M. Bumbiers	A. Ozoliņš-Ozols	427
	A. Brigadere	Kad sievas spēkojas	M. un V. Bumbiers	J. Sedols	432
1961	Z. Lagerlefa	Gesta Berlings	B. Blicava	A. Ozoliņš-Ozols	594
	A. Kassele	Nāve atvalinājumā	M. Bumbiers	J. Puika	359
	A. Brigadere	Karaliene Jāna	Z. Svenne	A. Ozoliņš-Ozols	Nav zin.
1962	E. Zālīte	Rudens rozēs	Vaira Plūme	A. Zandersons	367
	F. Molnārs	Spēle pilī	H. Gelsens	J. Puika	333
	U. Silpiņš	Vēstule no dzimtenes	M. Bumbiers	J. Dambergs	582
1963	R. Blaumanis	Ugunī	V. Dulpiņš	J. Puika	443
	M. Zīverts	Minchauzena precības	Zelma Svenne	A. Ozoliņš-Ozols	477
	A. Eglītis	Par purna tiesu	V. Dulpiņš	J. Dambergs	334
	M. Zīverts	Rakete	M. Bumbiers		250
1964	R. Blaumanis	Trīnes grēki	V. Dulpiņš	A. Zandersons	271
	U. Betti	Karaliene un dumpinieki	M. Bumbiers	J. Puika	282
	A. Voitkus	Zīmes smiltīs	V. Dumpiņš	M. Biežaite un M. Svinka	254
	L. Auzāne-Vitoliņa	Jersika	V. Dumpiņš	J. Puika	259
1965	Ž. Kokto	Ērglim ir divas galvas	M. Bumbiers	J. Puika	223
	A. Eglītis	Omartija kundze	V. Plūme	A. Ozoliņš-Ozols	415
	M. Zīverts	Meli meklē meli	M. Bumbiers	A. Ozoliņš-Ozols	246
1966	V. Kārklīšs	Romantiski iesmesli	M. Bumbiers	J. Puika	Nav zin.
	M. Zīverts	Nauda	H. Elviņš	J. Dambergs	420

AUSTRĀLIJAS LATVIEŠU TEATRIS MELBURNĀ (ALT)

Gads	Autors	Lugas nosaukums	Režisors	Dekorātors	Apm. skaits
1953	M. Ziverts	Tvans	P. Elsiņš	G. Jurjāns	665
	O. Vilde	Laiques pūķis	L. Kalniņa	O. Bisenieks	397
	J. Rainis	Daugava	P. Elsiņš	O. Bisenieks	460
1954	J. Bergmanis	Nobeļa prēmija	P. Elsiņš	G. Jurjāns	694
	M. Ziverts	Minhauzena precības	L. Kalniņa	L. Lauva	1005
	R. Blaumanis	No saldenās pudeles	P. Elsiņš	O. Bisenieks	652
1955	M. Ziverts	Cilvēks grib dzīvot	P. Elsiņš	L. Lauva	655
	T. Retigens	Dzilā, zilā jūra	V. Štāls	G. Jurjāns	662
		Sarkangalvīte	V. Štāls	O. Bisenieks	533
	M. Ziverts	Čūska	P. Elsiņš	L. Lauva	552
1956	K. Skriba	Mīlestības divkauja	P. Elsiņš	L. Lauva	453
	M. Ziverts	Tireļpurvs	G. Grauds	G. Jurjāns	380
1957	D. B. Pristlijs	Bistamais pagriezīems	G. Grauds	G. Jurjāns	541
	J. Jaunsudrabiņš	Invalīds un Ralla	P. Elsiņš	O. Bisenieks	392
1958	J. Rainis	Pūt vējiņi	P. Elsiņš	L. Lauva	648
	J. Vasarijs	Kuņš melo	G. Klauss	J. Jurjāns	463
1959	K. Miķelsone	Slinkā sieva	P. Elsiņš	G. Jurjāns	398
	M. Ziverts	Āksts	P. Elsiņš	G. Jurjāns	704
1960	M. Ziverts	Rūda	P. Elsiņš	V. Plāto	598
	S. Spevaks	Skudras un mīlestība	L. Kalniņa	V. Plāto	302
	A. Švābe	Priebalgas audēji	P. Elsiņš	G. Jurjāns	851
1961	A. Brigadere	Kad sievas spēkojas	L. Kalniņa	V. Plāto	401
	N. Kauards	Viss paliek jūsu ziņā	P. Elsiņš	G. Jurjāns	430
	S. Klauverts	Spēka dēls	L. Kalniņa	O. Bisenieks	215
1962	M. Ašārs	Tupenis	G. Grauds	E. Vilks	359
	A. Eglītis	Pēc kautkā cēla, nezināma	P. Elsiņš	L. Lauva	599
	B. Šovs	Šokolādes zaldatiņš	L. Kalniņa	G. Zilberts	400
1963	H. un M. Uiljams	Neregulārais darbības vards-mīlēt	P. Elsiņš	L. Lauva	265
1963	E. Lēmane	Svētelis	G. Klauss	Zilā ota	427
1963	M. Ziverts	Kurpurrū	P. Elsiņš	L. Lauva	301

Austrālijas latviešu teātra dalībnieki, kas ALT bijuši ilgāk par 10 gadiem:

Jānis *Birkmanis* — aktieris; Pēteris *Elsiņš* — aktieris un režisors; Gustavs *Grauds* — aktieris un režisors; Lūcija *Kalniņa* — aktrise un režisore; Guna *Kaziņa-Kūlniece* — aktrise; Valda *Ka-*

ziņa — aktrise; Gunārs *Klauss* — aktieris un režisors; Irēne *Klausa* — aktrise; Erna *Lēmane* — aktrise; Reinis *Lēmanis* — tech. darbinieks; Zelma *Liepa* — aktrise; Maija *Ozoliņa-Kepare* — aktrise; Vallija *Pone* — aktrise; Imants *Pūcite* — aktieris; Jānis *Ulms* — aktieris; Dzintars *Veide* — aktieris; Juris *Zalkalns* — aktieris.

BRISBENAS D.V. DRĀMATISKĀ KOPA

Kopa sākusī darbību 1954 gadā.

Brisbenas D.V. Drāmatiskās kopas dalībnieki, kas kopā bijuši ilgāk par 10 gadiem:

Arnolds *Ozols* — režisors un aktieris
Jānis *Zolte* — režisors
Ligita *Zolte* — suflēze

Inta *Krūmiņa* — aktrise
Edgars *Rozentāls* — administrators un aktieris
Harijs *Dišlers* — aktieris un skatuves meistars
Rita *Pētersone* — aktrise
Maiga *Mežmale* — aktrise
Tālis *Lundbergs* — režisors un aktieris

BRISBENAS D. V. DRAMATISKĀ KOPA

Gads	Autors	Lugas nosaukums	Režisors	Dekorators
1954	R. Blaumanis	No saldenās pudeles	J. Zolte	E. Strautmanis
	V. Richters	Nebēdnieki	A. Ozols	E. Strautmanis
1955	L. Fodors	Gatavības apliecība	J. Zolte	E. Strautmanis
	M. Ziverts	Tireļpurvs	M. Ansule	E. Strautmanis
1956	V. Richters	Trakie	A. Ozols	E. Strautmanis
	M. Ziverts	Tireļpurvs	M. Ansule	E. Strautmanis
1957	R. Blaumanis	Pazudušais dēls	A. Ozols	E. Krams
	E. Vulfs	Sensācija	J. Zolte	M. Lāce, O. Stenders
1958	R. Blaumanis	Ugunī	O. Brutāns	E. Krams
1959	T. Banga	Septiņas vecmeitas	J. Zolte	O. Sproģis
	M. Ziverts	Kāds, kura nav.	M. Ansule	E. Krams
1960	J. Vasarijs	Kurš melo ?	J. Zolte	O. Stenders
1961	S. Mōms	Svētā liesma	T. Lundbergs	T. Lundbergs
1962	M. Ziverts	Smilšu tornis	J. Franks	J. Akmens
	Drūmais	Blaumaņa varonis kolhozā	J. Franks	J. Akmens
	M. Ziverts	Čūska	T. Lundbergs	A. Lācis
	T. Zeltiņš	Deguns	A. Ozols	T. Lundbergs
	M. Ziverts	Āksts	J. Franks	J. Akmens
1963	I. Poruks	Un dzīve iet tālāk	J. Zolte	O. Stenders
	M. Ziverts	Meli meklē meli	J. Zolte	O. Stenders
	M. Ziverts	Fiasko	A. Ozols	T. Krūmkalns
1964	A. Dziļums	Uz milža pleca	T. Lundbergs	T. Krūmkalns
	A. Ridlijs	Spoku vilciens	J. Zolte	O. Stenders
1965	V. Ziverts	Fiksā ideja	J. Zolte	O. Stenders
	K. Manjē	Epizode naktī	J. Zolte	O. Stenders
1966	A. Eglītis	Ferdinands un Sibilla	J. Zolte	A. Kariks
	M. Ziverts	Durnā merga	T. Lundbergs	Dz. Krūmkalne

Apmeklētāju skaits izrādēs — no 88 līdz 200.

Citi teātru uzvedumi Brisbenā:

1) *Brisbenas latviešu biedrība*, kas laikā no 1950 līdz 1959. gadam uzvedusi: Skroderdienas Silmačos, Maldu Mildas sapņojums, Diriģents, Riebeklis, Sievas māte.

Par režisoriem darbojušies: L. Lauva, P. Magins, O. Brutāne-Adijāne.

2) *Tautas deju kopa "Senatne"*, kas uzvedusi:

1957. g. E. Vulfa Līnis murdā, 1959. gadā R. Blaumaņa Pēc pirmā mītiņa, A. Lindgenas Galvenais ir spirtums, 1960. g. M. Ziverta Divkauja.

Visos uzvedumos režiju vadījis T. Lundbergs.

Dekorācijas gatavojis A. Stenders, pirmam uzvedumam arī M. Lāce.

SIDNEJAS LATVIEŠU TEATRIS. (SLT)

Gads	Autors	Nosaukums	Režisors	Apm. skaits
1951	M. Ziverts	Tireļpurvs	V. Štāls	400
	E. Vilde	Laiimes pūķis	V. Štāls	600
	D. Pristlijs	Cilvēks uz jūras	V. Štāls	600
1952	R. Blaumanis	No saldenās pudeles	P. Elsiņš	600
	M. Ziverts	Tvans	P. Elsiņš	400
1953	H. Bergmanis	Nobeļa prēmija	V. Štāls	400
	M. Ziverts	Zaļā krūze	L. Gailite	300
1954	M. Ziverts	Cenzūra	L. Zemgale	340
	— —	Sarkangalvīte	V. Štāls	400

Gads	Autors	Nosaukums	Režisors	Apm. skaits
1955	E. Vulfs	Sensācija	M. Siliņš	953
	E. Skujenieks	Robinsons	K. Gulbergs	550
	M. Zīverts	Čūska	L. Gailīte	520
	R. Blaumanis	Pazudušais dēls	L. Zemgale	670
	N. Kauvarda	Viencēlieni	I. Sveilis	510
	B. Šovs		L. Gailīte	
	A. Čecņova		I. Sveilis	
A. Eglītis	Sandra	K. Gulbergs	440	
R. Blaumanis	Skroderdienas Silmačos	M. Siliņš	1300	
1956	K. Goldoni	Divu kungu kalps	I. Sveilis	670
	R. Blaumanis	Indrāni	K. Gulbergs	510
	E. Vulfs	Svētki Skangalē	M. Siliņš	650
1957	N. Kauvardis	Mīlas virpulis	I. Sveilis	670
	V. Kārklīņš	Sarkanvīns	K. Gulbergs	610
	S. Moms	Konstance	I. Sveilis	540
	M. Zīverts	Smilšu tornis	K. Gulbergs	320
1958	Ž. Moljēra	Skopulis	I. Sveilis	550
	R. Blaumanis	Trīnes grēki	K. Gulbergs	800
	A. Deglavs	Vecais pilskungs	M. Siliņš	910
	A. Eglītis	Kazanovas mētelis	I. Sveilis	670
1959	M. Zīverts	Raķete	K. Gulbergs	230
	V. Džounss	Apbalvojums	K. Gulbergs	450
	A. Brigadere	Lolitas brīnumputns	K. Gulbergs	1800
	U. Siliņš	Ganu zēns un jods	K. Gulbergs	1500
1960	Z. Anuils	Satikšanās Sanlisā	K. Gulbergs	510
	R. Blaumanis	Ugunī	I. Sveilis	600
	M. Zīverts	Fiasko	K. Gulbergs	430
	K. Binkis	Jaunaudze	M. Siliņš	530
	H. Ibsens	Spoki	K. Gulbergs	340
1961	F. Molnārs	Spēle pili	I. Sveilis	520
	Ž. Kokto	Svētie briesmoni	K. Gulbergs	280
	Z. Anuils	Cīrulis	I. Sveilis	530
	M. Zīverts	Vara	K. Gulbergs	312
1962	S. Pence	Vai Tobijam patiks	K. Gulbergs	355
	Ž. Moljērs	Skapēna nedarbi	I. Sveilis	492
	A. Eglītis	Omartija kundze	K. Gulbergs	748
	— —	Kaleidoskops	— —	365
	Ž. Sartrs	Aiz slēgtām durvīm	K. Gulbergs	254
	K. Manje	Epizods naktī	I. Sveilis	—
	— —	Pauks un šmauks	M. Siliņš	635
1963	K. Goldoni	Viesniece	I. Sveilis	405
	R. Blaumanis	Raudupiete	K. Gulbergs	415
	M. Zīverts	Kā zaglis naktī	K. Gulbergs	347
	— —	Kaleidoskops	— —	312
	— —	Mēģinājums	K. Gulbergs	334
	J. Rainis	Indulis un Ārija	I. Sveilis	1404
1964	— —	Kaleidoskops	— —	445
	A. Brigadere	Kad sievas spēkojas	K. Gulbergs	451
	V. Šekspīrs	Divpadsmitā nakts	I. Sveilis	423
	A. Brigadere	Spridītis	K. Gulbergs	536
1965	— —	Cilvēks grib spēlēt	K. Gulbergs	261
	A. Kopits	Nabaga tētiņš	K. Gulbergs	298
	V. Šekspīrs	Vindzoras jautrās sievas	K. Gulbergs	420
	— —	Sarkangalvīte	K. Gulbergs	385

ARCHĪVS.

AUSTRĀLIJAS LATVIEŠU CENTRALAIS ARCHĪVS

J. Baltaks

LAA delegātu sanāksme Sidnejā 1955. g. 5. janvārī, pēc pārrunām, pieņemot attiecīgos statūtus, nodibināja Austrālijas latviešu centrālo archīvu (turpmāk šai rakstā saīsināti — ALCA vai “archīvs”) ar galveno mērķi — “apzināt, vākt, krāt, ... uzglabāt, sistematizēt... un publicēt materiālus, datus, ziņas, dokumentus un citas kultūras vērtības par latviešu dzīvi Austrālijā”.

Par pirmo archīva vadītāju LAA prezidēja uzaicinātais I. Šterns par saviem palīgiem uzaicināja J. Baltaku un J. Masulānu, un šādā sastāvā archīva pārvalde uzsāka archīva izveidošanas darbu. Saskaņā ar statūtiem par archīva novietojumu kļuva Sidneja, precīzāk: Sidnejas latviešu nams Stratfildā.

Archīvam ir trīs daļas: Archīva daļa — īstais “archīvs” šaurākā nozīmē — ir gan dažādu dokumentu, gan zinātnisku un literāru archīvāliju krātuve; Bibliotēkas daļa cenšas uzkrāt visu, ko Austrālijas latvieši publicējuši vai kas publicēts par viņiem; Statistikas daļa krāj un apstrādā statistikas datus par latviešiem Austrālijā.

Jau kopš 1955. g. daudz laika un pūļu ziedots mēģinājumiem pie archīva nodibināt vēl ceturto — Mākslas un mūzeja daļu ar novietojumu Melburnā. Sākumā nodibināta un īsu laiku pastāvējusi archīva ietvaros; likvidējusies; atjaunojusi darbību no archīva neatkarīga Mākslas biroja veidā, kā nomināla archīva daļa tā 1965. g. atkārtoti likvidēta.

I. Šternam 1962. g. augustā aizceļojot uz ASV, LAA prezidijs par archīva vadītāju uzaicināja līdzšinējo archīva sekretāru J. Baltaku, kas turpina vadīt archīvu arī pašlaik.

Īsāku vai ilgāku laiku archīva pārvaldē bez jau minētajiem darbojušies vai darbojas vēl: E. Zutis, A. Pipe, V. Trankelis.

Melburnā iecerēto Mākslas un mūzeja daļu archīva ietvaros uzsāka organizēt H. Misiņš; pēc Mākslas biroja likvidēšanās vēlreiz nomināli archīva ietvaros iekļautos materiālus pārzināja, jaunus izstāžu materiālus sagādāja un vairākas skates Kultūras dienās sarīkoja J. Laduzāns — līdz šīs daļas likvidēšanai.

Darbu uzsākot, archīva vadība vienojās par vairākiem svarīgiem principiāliem lēmumiem. Te minēsim dažus no tiem. 1) Sekojot tradīcijai un nepieciešamībai, nolēma, ka sakārtotus archīva materiālus var izmantot ikviens, bet tikai archīva novietojumā Sidnejā. 2) Ievērojot kara un nebrīvības laiku pieredzi un daudzu šejienes latviešu bažas par zināmu datu drošību, nolēma pie archīva neizveidot un neturēt nekādu centrālu Austrālijas latviešu kartotēku ar latviešu adresēm vai citādiem konfidencialiem datiem. Tādā veidā gan zuda iespēja palīdzēt ne pārāk daudzajiem izziņu meklētājiem, sevišķi no citiem kontinentiem, bet bija atņemts pamats dažkārt dzirdētām bažām vai ieganstam, ka “svešas varas aģenti varētu nozagt mūsu adreses un līdzīgus datus”.

Vienīgā diezgan strauji pieaugošā vispārīgā latviešu kartotēka, kas ALCA ir un kurā ikvienam Austrālijas latvietim — bez izņēmumiem — ir zināmas izredzes kādreiz iekļūt, ir Austrālijā *mirušo latviešu kartotēka*, kurā reģistrēto skaits jau pārsniedz tūkstoti. Ikvienam Austrālijas latvietim, kurā mirušo vai paziņu tuvinieku vārdi nav bijuši publicēti Austrālijas latvietim, bet vienīgi austrāliešu presē vai pat nekur, ieteicams pārbaudīt, vai archīva kartotēkā šis vārds atrodams, jo ārpus AL datiem archīvam ir bijušas vienīgi ierobežotas iespējas apzināt zināmu skaitu latviešu sabiedrībai “nozudušo” (sevišķi pēc uzvārdu maiņām) mirušo latviešu.

Tagad pievērsīsimies tuvāk atsevišķo archīva daļu darbībai un saturam.

1) *Archīva daļā* uzkrāto šejienes organizāciju dokumentu skaits pieaudzis nemitīgi, tomēr ne vienmērīgi; dažkārt dokumentācija nepārtraukta, dažkārt ar robiem, raksturojot katra rūpības līmeni. Te aizrādāms, kā archīva glabājas pārsvarā tikai centrālo organizāciju dokumentu krājumi.

Archīva daļā tomēr uzkrāts arī jau paprāvs skaits archīvāliju — retu publikāciju, dokumentu, atmiņu vai foto attēlu, kam sakars vai nu ar latviešu dzīvi šeit, vai latviešiem vispārīgi jebkurā pasaules malā, it sevišķi senākos laikos — caru Krievijā, neatkarīgajā Latvijā, Austrālijā vai citur. Šī krājuma pavairošanā sirsnīgi lūgts nākt

talkā ikviens Austrālijas latvietis, jo citu zemju tautieši laikam gan nenāks izveidot mūsu archīvu, bet archīvam nav nedz slavenu globālu sakaru, nedz talcinieku — materiālu vācēju grupu, ko norīkot vākšanas darbā citās zemēs; mums būs tikai tas, ko paši ar savu rūpību, gādību un interesi savāksim.

Archīva daļas *manuskriptu* nodaļā vairojas dažādu šejienes latviešu autoru vai Austrālijas latviešiem veltītu darbu manuskripti gan rokrakstā, gan mašīnrakstā kā literatūras, tā zinātnes un mākslas novados.

Skaņu lentās uzņemtas intervijas ar veclatviešiem un izciliem, jau ilgu mūžu nodzīvojušiem latviešu zinātniekiem, tāpat dažu Kultūras dienu un kongresu atsevišķi posmi. Arī šim krājumam nepieciešama daudz tālāka paplašināšana; to galvenokārt ir kavējuši ierobežotie līdzekļi un dažu iestāžu un bagātu krājumu īpašnieku laipnie, bet nekad nepildītie solījumi nodot zināmu notikumu un zināma satura skaņu lentas archīvam. Archīvam savas ieskaņojamās ierīces nav; aizņemšanās nav viegla, un izmantošanā rodas lielas grūtības, tiklīdz jāizbrauc ārpus Sidnejas.

2) *Bibliotēkas daļas* materiālu vairumu sastāda Austrālijā dzīvojošu vai dzīvojušu autoru publikācijas, ieskaitot dažādu paaudžu latviešu zinātnieku darbus; visi Austrālijas latviešu izdoti biļeteni un dažādo latviešu sarīkojumu programmas.

Archīva bibliotēka principā nekrāj daijliteratūru vai populāri zinātniskas un citādas grāmatas, kas pieejamas parastajās bibliotēkās; tā papildām vēl uzkrāj tikai zināmu grāmatu grupu rūpīgi apdomātu izlasi, kas vai nu svarīgas archīva darbā, vai ceļ archīva zinātnisko vērtību un saistās ar latviešu gaitām; tāpat archīvs ar sirsniņu pateicību pieņem jebkādas labvēļu ziedotas grāmatas. Archīvu lielā mērā interesē grāmatas un raksti par Latviju un latviešiem svešvalodās, tāpat latviešu autoru darbu tulkojumi citās valodās.

Bibliotēkas daļai tomēr ir vēl divas citas plašas un vairākas sīkākas nozares. Plašajā *fotografisko attēlu* nozarē, pirmkārt, ietilpst vairāki simti 8" x 10" (collu) izmēru attēli, kas raksturo latviešu daudzpusīgo sabiedrisko dzīvi Austrālijā, un vēl vairāk šādu uzņēmumu mazākā, parasti pastkartes formātā. Otrkārt, te ietilpst prāvā skaitā šejienes latviešu zinātnieku, rakstnieku un mākslinieku fotografijas. Otru visai plašu nozari sastāda *preses izgriezumī*, galvenokārt angļu valodā, par šejienes latviešiem un principiāli par imigrantiem vispārīgi. Vairāki tūkstoši datētu izgrie-

zumu te sagrupēti pēc gadiem un pēc satura 25 tematu grupās; nemitīgi turpinās to krāšana.

3) *Statistikas daļas* saturu norāda tās nosaukums. Blakus nepieciešamībai šādus datus uzkrāt ne mazāk svarīgi ir tos lietpratīgi apstrādāt un konstatētās parādības uzskatāmi parādīt viegli pārskatāmās un saprotamās diagrammās. Šo prasību izpildīšanai nepieciešams daudz vairāk rūpības, zināšanu un tehniskās prasmes nekā to parastais diagrammas apskatītājs iedomājas. Minēto iemeslu dēļ šī veida materiālu skaits nav varējis pieaugt tik strauji un plaši kā citās daļās; tomēr arī tad vairāki desmiti liela izmēra diagrammu uzskatāmi ilustrē daudzās norises šejienes latviešu sabiedriskajā dzīvē, it sevišķi dzimstības, mirstības, laulību un asimilācijas — pārtautošanas novados. Kāda sava referāta diagrammu grupu archīvam ziedojis arī prof. E. Dunsdorfs.

Statistikas un citu vajadzīgu ziņu vākšanu archīvs veic ar neliela korespondentu tīkla palīdzību lielākajos latviešu centros, kā arī ar ikgadējām aptaujas lapām. Šeit izšķirīgi svarīgs ir šāds apstāklis: kaut neliela, neapzinīgu, nevižīgu vai ietiepīgu datu neiesūtītāju grupa spēj izjaukt un aizkavēt pareizu un pilnīgu kopskaitļu iegūšanu par visu lielo organizāciju saimi. Austrālijā šī grupa ir pietiekami prāva un gan ar visādiem ieganstiem, gan klusējot, veic minēto izjaukšanas darbu gadu pēc gada.

Aizvadītajos vienpadsmit darbības gados archīvs ir sarīkojis vairākas plašas archīva materiālu izstādes Melburnā un Sidnejā sabiedrības iepazīstināšanai ar archīva veikto un veicamo darbu. Archīvs ir arī nodibinājis sakarus ar latviešu archīviem Vācijā, ASV un Brazīlijā, konstatējot, ka katram archīvam ir citāda seja, citādas speciālitātes un citāda iekārta, tomēr tos visus, ieskaitot mūsējo, vieno kopīgās latviskās sāpes un cerības.

Kopš 1960. g. archīvs, ar lielu piepūli savācis līdzekļus no atsaucīgām organizācijām un privātpersonām, nodibināja Austrālijas latviešu centrālā archīva rakstu krājumu ar nosaukumu "Archīvs" un ikgadīgos izdevumos (1960-62) publicēja trīs sējumus. 1961. un 1962. g., "Archīvs" arī saņēma LAA un Kultūras Fonda atbalstu. Kopš 1963. g. šī krājuma izdošana, nodota LAA. Zinātnes nozarei.

Turpinādams savu darbu, kamēr tas vēl iespējams, archīvs ir patiesi pateicīgs ikvienam, kas ar labvēlību un tālredzību un varbūt pat ar taisnības izjūtu saprot šī darba nozīmību latviešu nākotnei.

1965. g.

MELBURNAS LATVIEŠU BIEDRĪBAS BIBLIOTĒKA.

KĀRĻA ZARIŅA FONDS.

MELBURNAS LATVIEŠU BIEDRĪBAS BIBLIOTĒKA.

Lilija Dunsdorfa

MĒRĶI

Melburnas latviešu biedrības bibliotēka cenšas savākt, uzglabāt un darīt pieejamu ikvienam latvietim vai citam interesentam pēc iespējas visu trimdas latviešu literatūru. Līdz šim tā ir vienīgā sabiedriskā latviešu grāmatu krātuve brīvajā pasaulē ar šādu uzdevumu.

Publikācijas, ko iespēju robežās bibliotēka cenšas sakrāt, ietver visu, 1) kas trimdā izdots latviski, 2) ko publicējuši latviešu autori brīvajā pasaulē, vienalga, kādā valodā, 3) kas publicēti par Latviju un latviešiem, neatkarīgi no autora tautības. Par publikācijām bibliotēka uzskata visu pavairoto materiālu, neatkarīgi no pavairošanas tehnikas vai lappušu skaita. Bibliotēka vāc ne vien grāmatas, žurnālus un laikrakstus, bet arī sīkbrošūras, pat skrejlapas, pastkartes, sarīkojumu programmas, skaņu plātes un skaņu lentas. Vienīgais, ko bibliotēka nevāc, ir ķēngu raksti un komunistu propaganda.

Savākto materiālu bibliotēka cenšas darīt pieejamu lasītājiem un interesentiem. Šim nolūkam kalpo divkāršais kartiņu katalogs — 1) alfabētiskais autoru katalogs un 2) sistēmatisks katalogs, kuŗa pamatā ir mūsu vajadzībām pielāgota Djuja sistēma. Bez tam ir trešais — periodiskā izkaišīto svarīgāko rakstu sistēmatisks katalogs, bet tas pagaidām vēl aptver tikai daļu trimdas periodikas.

BIBLIOTĒKAS LIETOTĀJI

Lasītāju ir vairākas kategorijas. Pirmkārt, tie ir Melburnas un apkārtnes latvieši, kas lielāko tiešu interesējas par daiļliteratūru un ārpus Austrālijas izdotajiem latviešu laikrakstiem un žurnāliem. Otrkārt — Melburnas sestdienas skolu, sevišķi Daugavas skolas, audzēkņi, kas ņem grāmatas atkarā no skolas prasībām un skolotāju pamodinātās intereses. Treškārt — lasītāji, kas strādā kādu zinātnisku vai literāru darbu. Pēdējie bieži vien dzīvo ārpus Melburnas, arī citos kontinentos.

Lai pakalpotu melburniešiem, bibliotēka ir atvērta piektdienas vakaros, sestdienas pēcpusdienās un reizēm arī svētdienās. Piemēram, 1964-65. darbības gadā tā bijusi pieejama lasītājiem 130 reizēs. Šai laikā to bez jebkādām saistībām var izmantot ikviens interesents, lasot grāmatas u. c. uz vietas. Lai varētu ņemt grāmatas līdz uz mājām, pieaugušajiem lasītājiem jābūt Melburnas latviešu biedrības biedriem vai kādas tās nozares — skolu, koŗu, skautu un gaidu vienības u.c. — aktīviem dalībniekiem. Izsniedzamo grāmatu skaits nav ierobežots. Lietošanas ilgums — divi nedēļas, ko var arī pagarināt.

Lasītājiem ārpus Melburnas atsevišķos gadījumos bibliotēka grāmatas nosūta un saņem pa pastu. Tās ceļo pat uz Jaunzēlandi. Aizjūras interesentiem bibliotēka ir varējusi pakalpot, nosūtot lūgtos datus vai attiecīgā raksta fotokopijas.

GRĀMATU IEGĀDE

Grāmatas bibliotēka iegūst divējādi — pirmkārt, pērkot jaunās publikācijas, kas parādās grāmatu tirgū, par Melburnas latviešu biedrības budžetā paredzētiem līdzekļiem un, otrkārt, saņemot grāmatas un citus iespiedumdarbus no ziedotājiem.

Kad 1949. gadā nodibinājās Melburnas latviešu biedrība, tās programmā — veicināt turienes tautiešu kultūrālo rosmi ar dažādiem sabiedriskiem pasākumiem bija paredzēts izveidot arī latviešu bibliotēku. Tās sākums bija atsaucīgo dāvinātāju saziēdotie pāris simtu sējumu, ko izsniegt lasītājiem 1950. gada maijā. Jau tūliņ nākošā gadā biedrība varēja atvēlēt līdzekļus regulārai jauno grāmatu iegādei bibliotēkā un ir to turpinājusi nepārtraukti visā darbības laikā. Tie daži simti Melburnas latviešu, kam rūpēja, lai šai miljonu pilsētā darbotos latviešu skolas, skanētu mūsu koŗa dziesma un citādi izpaustos latviskā rosme, apvienojoties latviešu biedrībā, ar savām kārtējām lielajām biedru maksām ir nodrošinājuši arī MLB

bibliotēkai iespēju netraucēti iegādāties gandrīz visus mūsu trimdas grāmatniecības jaunus izdevumus. Līdz 1965. g. 30. jūnijam grāmatas bibliotēkai pirktas kopsummā par 2664 Austr. mārciņām.

GRĀMATU ZIEDOTĀJI

Tomēr ne viss, kas publicēts trimdā, ir pārskams, ne arī bibliotēkai būtu bijis pa spēkam iegūt, ja talkā nebūtu nācis atsaucīgais ziedotāju pulks. Tā, piemēram, 1965. g. 30. jūnijā no bibliotēkā inventarizētajiem 5483 sējumiem 2316 bija pirkti, bet 3167 saņemti no ziedotājiem.

Šo bibliotēkas labvēļu un atbalstītāju skaits sniedzas daudzos simtos. Sākot ar pirmo ziedotāju — prof. Edīti Šturmu, tur ir gan atsevišķas personas, gan organizācijas, izdevēji un autori, zinātnieki, garīdznieki, mākslinieki, redaktori un citi. Starp lielākām atsevišķām veltēm, piemēram, jāatzīmē 1951. gadā no Latviešu nacionālās padomes bibliotēku fonda Vācijā saņemtais pāri par 800 sējumu lielais grāmatu krājums. Ar to toreizējais bibliotēkas grāmatu inventārs pieauga vairāk kā pieckārtīgi.

Bagātīgus, sūtījumus, sevišķi periodikā, bibliotēka ir saņēmusi no bibliografa Dr. B. Jēgera ASV. Tāpat no viņa saņemtais trimdas izdevumu saraksts ar gadiem ilgi krātajiem datiem deva bibliotēkai iespēju lielā mērā realizēt savu tagadējo plašāko programmu — censties savākt visu trimdā publicēto materiālu, Sākot ar 1959. gadu tad arī MLB bibliotēka vairs nav uzskatāma tikai par lokālu grāmatu krātuvi, bet gan par visai trimdas sabiedrībai domātu pasākumu. Bibliotēka savukārt ir varējusi palīdzēt Dr. Jēgeram viņa bibliografa darbā ar datiem par publikācijām, kas citur vairs nebija pieejamas.

Neatsveramu atbalstu bibliotēkai ir snieguši tie izdevēji, kas visus šos gadus rēgulāri tai piesūtījuši savas publikācijas. Tāds, piemēram, ir AUSTRĀLIJAS LATVIETIS (vienīgais laikraksts, ko kartēji saņemam ziedotu), dažādo konferences draudžu mēnešraksti, vairāku latviešu biedrību biļeteni, dažādo arodu un interešu grupu (architektu, ārstu, inženieru, dzelzceļnieku, filatelistu u.c.) publikācijas. Rēgulāri saņemam arī Austrālijas gaidu un skautu jendas izdevumus. Ļoti atsaucīgi bijuši Austrālijas latviešu dzejnieki, ziedojot savus dzejoļu krājumus, tikko tie publicēti. Rotas koris nodod pa eksemplāram visu izdevumu — notis, programmas, apkārtrakstus. Vērtīgu palīdzību snieguši redaktori A. Zariņš un S. Klauverts Sidnejā, rēgulāri savācot un uzkrājot tur publicētos iespiedumdarbus, lai tos nodotu mūsu

krātuvei. Tāpēc bibliotēkā reizēm ir plašāka informācija par latviešu sabiedrisko rošību kaimiņpilsetā nekā mūsu pašu metropolē.

Liels atbalsts darbā bijusi Amerikas latviešu apvienības pretimnākšana, ziedojot kārtēji savas publikācijas, kuru nav mazums. Tāpat esam baudījuši Upeskalna apgāda labvēlību, saņemot glitās, parasti nelielā metienā izdotās grāmatas pavisam svaigas. Arī ģenerāļa K. Gopera fonds, tāpat sūtņa K. Zariņa fonds Melburnā savas jaunās publikācijas ziedo bibliotēkai.

Skaists pasākums ir Latvijas skautu centrālās organizācijas 1963. gadā sāktais skautu kopējais labais darbs — palīdzēt sameklēt un iespēju robežās savākt MLB bibliotēkā vēl trūkstošas grāmatas un citas publikācijas. Bija domāts sevišķu vērību veltīt agrākiem trimdas izdevumiem, kas vēl glabātos kaut kur privātās mājās, bet kuru īpašnieki tos labprāt nodotu centrālai krātuvei. Bibliotēka pavairoja un nosūtīja izdalīšanai visām skautu vienībām 48 lpp. biezu meklējamo izdevumu sarakstu. Atsevišķas vienības bija apbrīnājami atsaucīgas, piemēram, Tērvetes (34.) un Skrundas (14.) skautu vienība ASV, tāpat Staburaja vecskautu dzimta Anglijā, kā arī daži vadītāji. Viņu darba rezultātā iegūts vairāk desmit grāmatu un vairāki simti periodisku izdevumu, starp tiem reti atrodamas publikācijas, kas citādi paliktu sabiedrībai nepieejamas.

No aizjūras DV organizācijām MLB bibliotēku kārtēji atceras Mežotnes nodaļa Vācijā un Ziemeļanglijas novads. Centrālās valdes izdevumu saņemam no Melburnas nodaļas.

Liels ir zinātnieku skaits, kas bibliotēkai ziedojuši savus darbus. Pietiks minēt tikai dažus, piemēram, prof. Dr. h.c. H. Skuju Upsalā, kas veltījis savu plašo darbu par aļģu floru, prof. Dr. B. Jirgenzonu, kas ziedojis kopdarbu ar prof. M. Straumani kolloidķīmijā, prof. Dr. L. Slaucītāju, kas nodevis bibliotēkā savus sakrātos rakstus par Latvijas hidroloģiju. Tie tikai daži piemēri.

CITI ATBALSTĪTĀJI

Lai bibliotēka spētu sekmīgi darboties, nepieciešamas piemērotas telpas grāmatu novietošanai. Kopš 1955. gada tādas kļuva pieejamas Melburnas latviešu namā. Kad izmantotā telpa kļuva par šauru, 1964. g. sākumā ar nama kooperatīva valdes un tehniskās komisijas gādību izbūvēja plašākas telpas, kas pietiks ilgam laikam. Jāatzīmē čaklo talcinieku atsaucība, kas veica grāmatu plauktu un citas iekārtas būvi. Bibliotēka ir pateicīga Melburnas latviešu gleznotājiem — O. Biseniekam, G. Jurjānam, K. Mednim, L. Meilertei un J. Prie-

dītim par telpas rotāšanai dāvātiem latviešu rakstnieku portretiem. Bez tam Melburnas tautieši un organizācijas atbalstījuši bibliotēku, gan ziedojot naudas līdzekļus, gan materiālus grāmatu apvākšanai un iesiešanai u. c.

Bibliotēkai ir laimējies atrast entuziastus, kas ir ar mieru tai veltīt darbu un laiku bez mazākās atlīdzības. Viņu vienīgais gandarījums ir redzēt darbu sekmīgi ritam, un šai nolūkā ziedotas arī ievērojamas summas personisko līdzekļu. Bibliotēkas darbu organizē un veic komisija trīs līdz četru locekļu sastāvā. Pēdējos 8 gadus tās sastāvs palicis nemainīgs un tajā darbojas (minot alfabēta kārtībā): Ziedone Caune, Emma Kučere un Lija Rozīte, kas arī pārzināja bibliotēku tās vadītājas prombūtnes laikā 1957. gadā. Pastāvīgais konsultants un darba veicinātājs visā bibliotēkas darbības laikā ir bijis Edgars Dunsdorfs. Darba vadība kopš 1950. gada uzticēta šī pārskata autorei.

Jāatzīmē vēl darbinieki, kas bibliotēkas vadībā bijusi isāku laiku. Tie ir: V. Remkina (pārzināja bibliotēku pirmos sešus mēnešus), R. Siliņš, A. Plukšs, M. Fridrichsone, A. Laučiņa, L. Baumanis, A. Cauka, B. Zubāne, E. Fricberga, A. Meisters, R. Celma un L. Ļauļa. Bez minētajiem bibliotēkas kārtēja darbā, grāmatas kārtojot, izsniedzot un saņemot, piedalījušies vēl daudzi desmiti talcinieku. Sevišķs prieks ir redzēt viņu vidū jaunatni.

Jāpiemin arī studentu vienības Ausekļa palīdzība periodikas rakstu kataloga sastādīšanā. Darbu ausekļieši veica organizēti 1955. gadā, apstrādājot 47 periodiskos izdevumus, starp tiem vairākus lielo laikrakstu gadagrājumus, un tā liekot šī specālā kataloga pamatus.

Jūtamu atbalstu bibliotēkas darbā un ietaupījumu budžetā devuši brīvprātīgo grāmatsiešanas talku dalībnieki. Tās organizēja E. Dunsdorfs, apmācot interesentus grāmatsiešanā. Talcinieki arī paši ziedoja nepieciešamos materiālus. Talkās jeb kursos pavisam bijusi 33 dalībnieki, kopā iesieņot 106 grāmatas, kamēr kursu vadītājs iesējis 1368 grāmatas. Nācās izstrādāt īpašus paņēmienus, kā iesiet rotēto materiālu, kas ir atsevišķās lapās. Tāpat bija jāatrisina problēma, kā novērst papīra grauzēju kaitīgo ietekmi, no kā cieš visas Austrālijas bibliotēkas. Ar ķīmiķa I. Endziņa palīdzību tas izdevās.

ATBALSTS CITĀM BIBLIOTĒKĀM

Starp ziedotajām grāmatām bibliotēka saņēmusi arī lielāku skaitu dubletu. Par tiem sastādīti saraksti un nosūtīti citām zināmām latviešu bibliotēkām, aicinot izvēlēties tām vēl vajadzīgos izdevu-

mus. Tā MLB bibliotēka ir varējusi noūtīt citām latviešu bibliotēkām:

1950—1959. g.:
Balaratas — 147 grāmatas
Olberijas — 70 grāmatas
Oranžas — 32 grāmatas
Hobartas — 17 grāmatas
1960—1961. g.:
Adelaides latviešu biedrībai — 20 grāmatas
Brisbenas latviešu biedrībai — 22 grāmatas
Latviešu bibl. biedrībai Pertā — 36 grāmatas
Sidnejas ev. lut. latv. dr. bibl. — 115 grāmatas
1961—1962. g.:
DV bibliotēkai Bostonā — 59 grāmatas
Sidnejas latviešu biedrībai — 20 grāmatas
1963—1965. g.:
Minsteres latviešu ģimnazijai — 64 grāmatas
Latv. kara invalidu bibl. Memmingenā — 52 ”
Sidrabenes veco ļaužu mītnē (rezervētas) - 19 ”
Bez tam vairāki laikrakstu gadagrājumi nodoti Austrālijas latviešu centrālajam archīvam.

VĒROJUMI BIBLIOTĒKAS DARBĀ

Ir gandarījums vērot sabiedrības atsaucību un lasītāju interesi par grāmatām bibliotēkā. Tomēr gribētos redzēt vēl lielāku skaitu latviešu grāmatas draugu mūsu krātuves atbalstītājos. To viegli panākt, kļūstot par bibliotēkas uzturētājas — Melburnas latviešu biedrības biedru. Ar 20 centu maksājumu mēnesī varam novērst stāvokli, ka bibliotēkai jāatsakās no paredzēto grāmatu iegādes ierobežoto līdzekļu dēļ. Ar šo maksājumu varam panākt, lai mūsu jauniešiem un vecajiem ļaudīm — pensionāriem būtu brīvi, bez kādas maksas pieejams viss, kas publicēts trimdas literatūrā.

Gribētos bibliotēkā redzēt vēl vairāk lasītāju, sevišķi pusaudžu un jauniešu. Iepriecina mazie lasītāji pirmskolas un skolas vecumā, bet kur viņi paliek pēc tam? Vēl kas — attiecībai starp zēnu un meiteņu skaitu, kas vēl lasa latviski, vajadzētu būt citādi. Piemēram, pagājušā darbības gadā bibliotēkā no jauna pieteicās 32 lasītāji. Viņu starpā trešā daļa bija skolu jaunatnes, bet starp tiem tikai viens zēns!

Arī mūsu studenti bibliotēku izmanto samērā maz, kaut gan te viņiem būtu lieliskas iespējas papildināt savu garīgo apsvārsni latviskās kultūras jautājumos. No otras puses, bibliotēka gaida vēl daudz palīdzīgu roku, un tieši studentiem šis darbs būtu īsti piemērotos. To jau zināmā mērā pierādījuši ausekļieši, sākot periodikas rakstu katalogu. Sākts vien tomēr vēl nav arī paveikts.

Vācot publikācijas, lielāku atsaucību patiktos sagaidīt taisni no mūsu jaunās akadēmiskās audzes.

Bibliotēkai svarīgi saņemt viņu diplomdarbus un doktora disertācijas vai, ja tie nav pavairoti, vismaz atzīmi par autoru, darba nosaukumu, gadu un mācību vai pētniecības iestādi, kur tas strādāts.

Bibliotēkas adrese: Latvian Library, 3 Dickens

St., ELWOOD, Vic., Australia.

Būtu jauki, ja bibliotēku sāktu atcerēties arī mūsu teātri, piesūtot p avairotās lugas un izrāžu programmas. Līdz šim no viņiem, atskaitot sidnejiešus, nav bijis iespējams ko izlūgties.

PAR KĀRĻA ZARIŅA FONDU...

Olģerts Rozītis

Kārļa Zariņa fonds nodibinājās prof. Dr. oec. E. Dunsdorfa ierosmē 1959. gadā, atzīmējot ilgāgadīgā Latvijas sūtņa un Latvijas pēdējās valdības sevišķā pilnvarnieka Kārļa Reinholda Zariņa astoņdesmito dzimšanas dienu. Fonda mērķus, darbības noteikumus un pirmo personālo sastāvu apstiprināt bija lūgts pats sūtņis un viņš to arī izdarīja.

Dažādi kādas izcilās personas vārdā nosaukti fondi latviešiem ir diezgan pazīstami, bet, pa laikam, tie ir islaicīgam uzdevumam domāti iestādījumi, piem., fonda nosaukumā minētās personas pieminekļa celšanai vajadzīgo līdzekļu savākšanai, vai kādas monografijas izdošanai u.t.l. Kārļa Zariņa fonds, turpretim ir permanents iestādījums, kas vēlas darboties latviskās kultūras veicināšanā.

Fondas grib panākt Latvijas valsts apziņas izkopšanu un dziļāku iesakņošanu trimdas tautā. Zinot, ka valstiskuma sajūta vienmēr cieši saistīta ar tautas vēstures izpratni un lepnumu par tās kultūralo bagātību Kārļa Zariņa fonds nolēmis savu enerģiju visvairāk pievērst šo kvalitāšu izkopšanai. Sūtņis Zariņš savu mūža darbu veltīja Latvijas valstij, fonda vadība ir tai pārliecībā, ka netaisnība būs vissekmīgāk veicināma turpinot cīņu par viņa ideāliem.

Pirmais fonda darbs bija apgādāt Kārļa Zariņa brošūru "Par Latvijas tapšanu" otrā izdevumā, sagatavojot to lētā un jaunatnes vajadzībām ērti lietojamā aparē. Šis brošūras pirmizdevums bija iespiests Zviedrijā samērā nelielā eksemplāru skaitā, tas parādījās laikmetā, kad pēc smagiem pārdzīvojumiem brīvībā izkluvusi bija prāva latvju tautas daļa, varēja būt, ka tā būs padota nihilistiskām (resp. tikai materialo interešu kopšanai vien pievērstām) tendencēm, kosmopolitiskām, pesimistiskām vai citādām tautas nākotnei kaitīgām ievirzēm. Autors cerēja stiprināt ticību tautas nacionālajai misijai. Pats būdams lielo cīņu līdzecīnītājs viņš uzskatāmi parādīja kādas grūtības pārvareja Latvijas dibinātāji 1918. un 1919. gadā. Tas pats mērķis: latviešu tautas morālo spēku stiprināšana, tikai citai paaudzei pievērstas bija arī otrā izdevuma apgādātājiem.

Kad sūtņis Zariņš aizgāja aizsaules ceļos fondam

radās jauni, tikai tai situācijai vien veltami uzdevumi un fonds veica trīs pasākumus: a. palīdzēja noorganizēt Kārļa Zariņa piemiņas dievkalpojums Melburnā un ludza latviešu mācītājus tādus noorganizēt arī citās Austrālijas pilsētās; b. noorganizēja laicīgu piemiņas sarīkojumu Melburnā un aicināja tādus rīkot arī citur (ar lielu sirsniņu atsaucās Pertas latvieši, tur netaisnīgi veltītu referātu lasīja mag. iur. Eriks Kviesis); c. sāka gatavot piemiņas rakstu krājumu. Šo nodomu īstenojot fonds nolēma atteikties no kārdinājuma citādā aparē atkārtot to, kas tai laikā daudz un dažādās variācijās parādījās trimdas presē, proti, sakopot garākus vai īsākus nekrologus kuros tēlota dižā valsts vīra loma vai fiksēti viņa laika biedru atmiņu tēlojumi. Fonds nolēma konturās vien ieskicēt personības portretu un likt tam parādīties kopsakarā ar kādu citu latvju tautas tagadnei, pagātnei un nākotnei nozīmīgu fainomenu. Šis Kārļa Zariņa piemiņai veltītais fonda sniegums parādījās kā "Archīvs IV". Tādu formu savam pasākumam izveloties fonda vadība centās turēt prātā plašākus mērķus, pakalpot trimdas kultūras dzīvei vispār un ne tikai atrisināt savu konkrēto, tiešo, tās reizes uzdevumu vien. Ietilpinot savu rakstu krājumu sērijā "Archīvs" fonds izmantoja izdevību, lai pieliktu roku latviešu kultūras dzīves stabilizācijā. Rakstu krājuma "Archīvs" nākotne bija kļuvusi problemātiska, LAA prezidijam bija grūtības ar šo pasākumu, un ja Kārļa Zariņa fonds nebūtu savu roku pielicis sērija būtu slēgta.

Fonda vadībai ir pārliecība, ka kādu iesāktu pasākumu (sevišķi, ja tie iecerēti periodiski), iznīšana rada ļoti nevēlamu psiholoģisku efektu sabiedrībā, kaut arī iznikušo iestādījumu vietā rastos citi, ar citādu izkārtni. Aiz šiem apsvērumiem Kārļa Zariņa fonds (sevišķi turot prātā to, ka fonda vadītājs bija bijis "Archīva" pirmās burtnīcas redaktors un tā tad saistīts ar pasākuma rašanos) nolēma atteikties no iespējas savu rakstu krājumu laist klajā kā vienreizēju, patstāvīgu izdevumu un piedāvāja fonda līdzdalību rakstu krājuma "Archīvs" izdošanā.

Rakstus "Archīvam IV" deva sūtņis prof. Dr.

A. Spekke, O. Rozītis un Teodots V. Ozoliņš. Pēdējais ir nelaika tiešā ikdienas darba turpinātājs un ilggadīgs darba biedrs Londonas Latvijas sūtniecības tagadējais vadītājs — viņš skicēja nelaika ikdienas tēlu. Dr. Arnolds Spekke ir ne tikai izcils mūsu vēstures pētnieks bet arī nelaika darba turpinātājs plašākā izpratnē, jo viņa rokās tagad ir Latvijas valsts reprezentācijas kopvadība. Zem viņa vārda rakstu krājumā sniegts nelaika vēsturiskās nozīmības un simboliskās funkcijas iezīmējums. Olgerts Rozītis trakē Zariņa politiski valstietiskā darba konturu pamatiezīmes. Šāds no dažiem ekspresīviem elementiem veidots pieminēklis bija novietots uz latvju dainoloģijas pjedestala, jo, kas gan ir mūsu nacionālās kultūras un politiskās patstāvības pagātnes un nākotnes lielākais balsts, ja ne mūsu gara mantas?

Karļa Zariņa fonda valdes sastāvs skaitliski nav liels. Fonds nav rūpējies piesaistīt masas, bet gan darbā iejūgt cilvēkus, kas ir ar mieru strādāt. Fonda priekšsēža pienākumus visu laiku ir veicis Dr. Edgars Dunsdorfs. Par fonda sekretāru sūtnis apstiprināja tautsaimnieku un skaņu mākslas kopēju Arvidu Ķiploku. Pēdējais kopā ar priekšsēdi ir veicis visu, nebūt ne mazo, fonda tehnisko darbu. Par trešo fonda valdes locekli sūtnis gribēja redzēt prāv. A. Grosbachu. Ir ļoti piemēroti, ka fondā ir arī izcils latviešu garīdznieks, jo nelaikis par visu vairāk vienmēr palāvās uz Dievu un kalpošanu tam. Fonda valdei līdzī darbojās no paša sākuma arī šo rindiņu rakstītājs, pirmajā posmā kā

novērotājs un padomdevējs, jo, ievērojot dienesta padotības attieksmes ar fonda objektu, likās nepiemēroti iesaistīties formāli; pēc K. Zariņa nāves šis iebildums atkrita un pārējie valdes locekļi saskaņā ar darbības noteikumiem kooptēja fonda valdē arī Olgertu Rozīti. Tāpat vēlāk kooptēts arī jurists un tautsaimnieks, sabiedriskais darbinieks Vilis Eglīte.

Technisku darbu veikšanai (piem. Zariņa runu un rakstu kartotēkas sastādīšanai, iespiedumdarbu ekspedēšanai u.t.t.) piedalījušies talcinieki, kas komplektējas galvenām kārtām no jaunatnes organizāciju vidus. Atsevišķu problēmu pārrunām un padoma iegūšanai Kārļa Zariņa fonda vadība pēc vajadzības ir pieaicinājusi Melburnas sabiedrisko darbiniekus, gan aiz cieņas pret to personībām, gan ieņemamajiem amatiem.

Par fonda turpmāko darbību runājot, būtu, varbūt, pārāgri un nevietā šeit sīkāk iztīrīt atsevišķas ieceres, bet isumā varēsim minēt, pirmkārt ka fondam ir nodoms izdot Zariņa runu un rakstu izlasi. Ir publicēts sadarbības aicinājums humanitāro rakstu krājumam "Raksti", kas varētu eventuāli novest pie apvienošanās ar "Archīvu". Tāpat ievadīta sarakste par sadarbību ar ASV pēc sūtņa nāves nodibināto piemiņas fondu. Vispār Kārļa Zariņa fonda vadība vēlas būt par faktoru latviešu kultūras dzīvē, latviešu trimdinieku pašapziņas celšanā, radošo impulsu veicināšanā mūsu trimdas saimē, eīnā par Latvijas nākotni.

S A T U R A R Ā D Ī T Ā J S .

	lpp
<i>A. Dukāts</i> — Ievadam.	1
<i>Redakcija</i> — Priekšvārdi.	1
<i>Mag. iur. A. Gārša</i> — Latviešu apvienība Austrālijā.	4
Kultūras fonds.	4
<i>E. Šmugājs</i> — Mūsu kultūras dienas.	5
<i>Baiba Bērziņa</i> — Jaunatnes dienas.	8
<i>Spodris Klauverts</i> — Rakstnieku dienas Austrālijā.	9
Austrālijas latviešu rakstnieku un dzejnieku īsbiogrāfijas.	11
<i>Aina Neboisa</i> — Jānis Sarma — Tautas balvas laureāts.	12
<i>E. Pranks</i> — Latviešu preses biedrība Austrālijā.	13
Austrālijas latvietis — Laikraksts latviešiem Austrālijā.	14
Zīverta lugu sērija.	15
Daiļliteratūras sērija.	15
<i>Ed. Šmugājs</i> — Latviešu skolas Austrālijā.	16
Zinātniskais rakstu krājums <i>Archivs</i> .	18
Austrālijas universitātes beigušo latviešu saraksts.	19
Adelaides universitāte	19
Austrālijas nacionālā universitāte.	
Kvinslendā universitāte.	21
Monaša universitāte.	22
Nusautvelsas universitāte.	22
Rietumaustrālijas universitāte.	23
Sidnejas universitāte	23
<i>E. Biezaitis</i> . Piezīmes par mūzikas krātuvē savāktiem mūzikas izdevumiem.	24
Latviešu kori Austrālijā.	27
Diriģentu īsbiogrāfijas.	28
Skaņu mākslinieku īsbiogrāfijas.	28
Adelaides latviešu biedrības jaunatnes mūzikas fonds	31
Tēlotāju mākslas darbinieku īsbiogrāfijas.	31
<i>Nina Luce</i> — Austrālijas latviešu teātru festivāli.	34
Austrālijas latviešu teātru darbība.	35
Adelaides latviešu teātra ansamblis (ALTA)	35
Austrālijas latviešu teātris (ALT).	37
Brisbenas D.V. drāmatiskā kopa.	37
Sidnejas latviešu teātris (SLT)	38
<i>J. Baltaks</i> — Austrālijas latviešu centrālais archivs.	40
<i>Lībija Dunsdorfa</i> — Melburnas latviešu biedrības bibliotēka.	42
<i>Olgerts Rozītis</i> — Par Kārļa Zariņa fondu.	45

LATVIJAS NACIONĀLA BIBLIOTEKA

0306038582

0.5025

~~94-5~~
L 16